

361/2007 Sb.

NAŘÍZENÍ VLÁDY

ze dne 12. prosince 2007,

kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci

Změna: [68/2010 Sb.](#)
Změna: [93/2012 Sb.](#) (část)
Změna: [93/2012 Sb.](#)

Vláda nařizuje podle [§ 21 písm. a\) zákona č. 309/2006 Sb.](#), kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci), a k provedení zákona č. [262/2006 Sb.](#), zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů:

ČÁST PRVNÍ

PŘEDMĚT ÚPRAVY

§ 1

(1) Toto nařízení zpracovává příslušné předpisy Evropské unie¹⁾ a upravuje v návaznosti na přímo použitelné předpisy Evropské unie²⁾

- a) rizikové faktory pracovních podmínek, jejich členění, metody a způsob jejich zjišťování, hygienické limity,
- b) způsob hodnocení rizikových faktorů z hlediska ochrany zdraví zaměstnance (dále jen "hodnocení zdravotního rizika"),
- c) minimální rozsah opatření k ochraně zdraví zaměstnance,
- d) podmínky poskytování osobních ochranných pracovních prostředků a jejich údržby při práci s olovem, chemickými látkami nebo směsmi, které se vstřebávají kůží nebo sliznicemi, a chemickými látkami, směsmi nebo prachem, které mají dráždivý účinek na kůži, karcinogeny, mutageny a látkami toxickými pro reprodukci, s azbestem, biologickými činiteli a v zátěži chladem nebo teplem,
- e) bližší podmínky poskytování ochranných nápojů,
- f) bližší hygienické požadavky na pracoviště a pracovní prostředí,
- g) bližší požadavky na způsob organizace práce a pracovních postupů při zátěži teplem nebo chladem, při práci s chemickými látkami, směsmi, prachem, olovem, azbestem, biologickými činiteli a při fyzické zátěži,
- h) bližší požadavky na práci se zobrazovacími jednotkami,
- i) některá opatření pro případ zdlouhavé mimořádné události, při které dochází ke zvýšení expozice na úroveň, která může vést k bezprostřednímu ohrožení zdraví nebo života (dále jen "nadměrná expozice") zaměstnance exponovaného chemické látky, směsí nebo prachu,
- j) rozsah informací k ochraně zdraví při práci s olovem, při nadměrné expozici chemickým karcinogenům, mutagenům nebo látkám toxickým pro reprodukci, s biologickými činiteli a při fyzické zátěži,
- k) minimální požadavky na obsah školení zaměstnance při práci, která je nebo může být zdrojem expozice azbestu nebo prachu z materiálu obsahujícího azbest.

(2) Na práce vykonávané na pracovišti, které není nebo je jen částečně chráněno před venkovními vlivy (dále jen „venkovní pracoviště“), se nevztahují podmínky upravené v [§ 36 až 38](#), [41](#), [42](#), [47](#), [51](#), [52](#) a v příloze č. 1 k tomuto nařízení, části C. Za venkovní pracoviště se považuje i pracoviště v podzemí.

(3) Na práce vykonávané jako umělecká činnost, s výjimkou dílen umělecké výroby, se nevztahují podmínky upravené v [§ 13 až 21](#), [§ 36 až 39](#), [§ 43](#), 48, 49, 51, 52, v příloze č. 1 k tomuto nařízení, části C a v přílohách č. 2, 4, 7 a 9 k tomuto nařízení.

(4) Toto nařízení se použije na právní vztahy týkající se ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy v rozsahu, který stanoví zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci²⁾.

(5) Podle tohoto nařízení se hodnotí podmínky ochrany zdraví žáků středních škol při praktickém vyučování, studentů vyšších odborných škol při praktické přípravě a studentů vysokých škol při praktické výuce a praxi.

(6) Tímto nařízením nejsou dotčeny obecné technické požadavky na výstavbu³). Toto nařízení se nepoužije, jsou-li zvláštní požadavky na pracovní prostředí a pracoviště a postupy při zjišťování a hodnocení rizikových faktorů pracovních podmínek upravené zvláštním právním předpisem⁴) nebo přímo použitelným předpisem Evropské unie⁵).

ČÁST DRUHÁ

RIZIKOVÉ FAKTORY PRACOVNÍCH PODMÍNEK, JEJICH ČLENĚNÍ, ZJIŠŤOVÁNÍ, HODNOCENÍ ZDRAVOTNÍHO RIZIKA A PODMÍNKY OCHRANY ZDRAVÍ PŘI PRÁCI

Hlava I

Členění rizikových faktorů pracovních podmínek, jejich zjišťování a hodnocení

§ 2

Základní členění

(1) Rizikové faktory mikroklimatických podmínek se člení na zátěž teplem a zátěž chladem; chemické faktory se člení na látky a směsi obecně, olovo, prach, karcinogeny, mutageny, látky toxické pro reprodukci a azbest; biologické činitele se člení na skupiny; fyzická zátěž se člení na celkovou fyzickou zátěž, lokální svalovou zátěž, pracovní polohy a ruční manipulaci s břemeny.

(2) Není-li možné při zjišťování a hodnocení rizikových faktorů pracovních podmínek postupovat podle tohoto nařízení, postupuje se podle metody obsažené v české technické normě, která tyto metody obsahuje⁶), při jejímž použití se má za to, že výsledek je co do mezí stanovitelnosti, přesnosti a správnosti prokázáný. Při použití jiné metody než metody obsažené v české technické normě musí být doloženo, že použitá metoda je stejně spolehlivá.

(3) Rizikové faktory hluku, vibrací, neionizujícího záření, optického záření a ionizujícího záření, způsob jejich zjišťování a hodnocení, jejich hygienické limity a podmínky ochrany zdraví zaměstnance při práci exponovaného těmto rizikovým faktorům upravují zvláštní právní předpisy⁷).

Hlava II

Podmínky ochrany zdraví při práci s rizikovými faktory mikroklimatických podmínek

Díl 1

Zátěž teplem

§ 3

Hodnocení zátěže teplem

Zátěž teplem při práci je určena množstvím metabolického tepla vznikajícího svalovou prací a faktory prostředí, kterými se rozumí teplota vzduchu (ta), výsledná teplota kulového teploměru (tg), rychlost proudění vzduchu (va), relativní vlhkost vzduchu (Rh) a stereoteplota (tst).

§ 3a

Vymezení pojmů

Pro účely hodnocení zátěže teplem podle tohoto nařízení vlády se rozumí

- a) dlouhodobě přípustnou zátěží teplem zátěž limitovaná množstvím tekutin ztracených při práci z organismu potem a dýcháním, která činí pro aklimatizovanou ženu nebo muže maximálně 2 160 g.m⁻², což odpovídá ztrátě 3,9 litrů tekutin za osmihodinovou směnu pro standardní osobu o ploše povrchu těla 1,8 m²,
- b) krátkodobě přípustnou zátěží teplem zátěž limitovaná množstvím akumulovaného tepla v organismu, které nesmí překročit pro zaměstnance aklimatizovaného i neaklimatizovaného 180 kJ.m⁻². Této hodnotě odpovídá vzestup teploty vnitřního prostředí organismu o 0,8 °C, vzestup průměrné teploty kůže o 3,5 °C a vzestup srdeční frekvence nejvýše na 150 tepů.min⁻¹,
- c) dlouhodobě přípustnou dobou práce doba, během níž je dosažena dlouhodobě přípustná zátěž teplem,
- d) krátkodobě přípustnou dobou práce doba, během níž je dosažena krátkodobě přípustná zátěž teplem,
- e) metabolickým teplem množství tepla vytvářeného organismem zaměstnance při práci, které odpovídá energetickému výdeji spojenému s touto prací,
- f) stereoteplotou tst směrová radiační teplota měřená kulovým stereoteploměrem, která charakterizuje radiační účinek okolních ploch ve sledovaném prostorovém úhlu,
- g) energetickým výdejem (M) výdej vyjádřený v brutto hodnotách, kterými jsou hodnoty zahrnující i bazální metabolismus BM,

přičemž jednotkou je 1 watt na 1 m² tělesného povrchu muže nebo ženy; energetický výdej se stanoví měřením nebo orientačně pomocí tabelárních hodnot podle české technické normy o ergonomii tepelného prostředí²²), k orientačnímu určení energetického výdeje lze použít údaje uvedené pro příkladné druhy prací v příloze č. 1 k tomuto nařízení, části A, tabulce č. 1,

h) nevenkovním pracovištím s neudržovanou teplotou uzavřeného pracoviště, přirozeně větrané nebo pracoviště, na němž je k větrání použito kombinované nebo nucené větrání,

i) nevenkovním pracovištím s udržovanou teplotou jako technologickým požadavkem pracoviště s udržovanou teplotou nezbytnou k vytvoření a udržení standardizovaných tepelně-vlhkostních podmínek pro ochranu výroby, výrobku nebo produktu,

j) klimatizovaným pracovištěm nevenkovní pracoviště s udržovanou teplotou, na němž je k větrání použito nucené větrání zajišťující požadovanou čistotu, teplotu a vlhkost vzduchu.

§ 3b

Zátěž teplem na pracovišti

(1) Zátěž teplem při práci na pracovišti podle [§ 3a písm. h\)](#) nebo na pracovišti podle [§ 3a písm. i\)](#) se hodnotí podle průměrné operativní teploty (t_o), kterou se rozumí teplota vypočtená jako časově vážený průměr za efektivní dobu práce, kterou je doba snižená o dobu trvání přestávky na jídlo a oddech a bezpečnostní přestávku nebo průměr z jednotlivých měřených časových intervalů v průběhu celé osmihodinové nebo delší směny, jde-li o pracoviště s měnicími se teplotami, z teploty vzduchu t_a , výsledné teploty kulového teploměru t_g , rychlosti proudění vzduchu v_a a stereoteploty t_{st} . Hodnocení podle průměrné operativní teploty lze za podmínky rychlosti proudění vzduchu v_a rovné nebo menší než 0,2 m.s⁻¹ nahradit hodnocením podle výsledné teploty kulového teploměru.

(2) Zátěž teplem pro práci zařazenou do třídy I až V podle přílohy č. 1 k tomuto nařízení, části A, tabulky č. 1 vykonávanou na pracovišti uvedeném v [odstavci 1](#) se hodnotí z hlediska dodržení přípustných hodnot upravených v příloze č. 1 k tomuto nařízení, části A, tabulce č. 2.

(3) Přípustné hodnoty nastavení mikroklimatických podmínek pro klimatizované pracoviště třídy I a IIa jsou upraveny v příloze č. 1 k tomuto nařízení, části A, tabulce č. 3. Zároveň musí být splněny požadavky na přípustnou horizontální a vertikální nerovnoměrnost teplot upravené v příloze č. 1 k tomuto nařízení, části A, tabulkách č. 4 a 5. Požadavky uvedené v tabulkách č. 4 a 5 musí být dodrženy i na pracovišti podle [§ 3a písm. h\)](#), na němž je vykonávána práce zařazená do třídy I a IIa podle přílohy č. 1 k tomuto nařízení, části A, tabulky č. 1.

(4) K průběžnému nebo opakovanému sledování úrovně zátěže teplem při práci, která již byla vyhodnocena na základě měření podle metodiky upravující měření mikroklimatických parametrů pracovního prostředí a vnitřního prostředí staveb, uveřejňované ve Věstníku Ministerstva zdravotnictví, je možno použít jen měření teploty vzduchu kalibrovaným teploměrem, který splňuje požadavky zvláštního právního předpisu^{7a}). Měření teploty vzduchu se provádí na místech, kde bylo provedeno předchozí měření výsledné teploty podle uvedené metodiky. Ověřené výsledky se považují za validní, pokud se nezměnily podmínky určující podíl sálavé složky a podíl energetického výdeje zaměstnanců na jejich celkové tepelné zátěži. Měření kalibrovaným teploměrem se za těchto podmínek použije i pro ověření úrovně zátěže teplem pro zjištění ztráty tekutin.

(5) Zátěž teplem na venkovním pracovišti se hodnotí podle výsledné teploty kulového teploměru. Proudění vzduchu a relativní vlhkost se nezohledňují.

§ 4

Dlouhodobě a krátkodobě přípustná doba práce, režim práce a bezpečnostní přestávky

(1) V případě, že nejsou při práci zařazené do třídy IIb až V podle přílohy č. 1, části A, tabulky č. 1, vykonávané na pracovišti podle [§ 3a písm. h\)](#), [§ 3a písm. i\)](#) nebo na venkovním pracovišti dodrženy přípustné hodnoty zátěže teplem pro aklimatizovaného zaměstnance upravené v příloze č. 1 k tomuto nařízení, části A, tabulce č. 2, musí být uplatněn režim střídání práce a bezpečnostní přestávky v rámci dodržování dlouhodobě a krátkodobě přípustné doby práce ve směně. Dodržení přípustných hodnot podle tabulky č. 2 se nevyžaduje u práce zařazené do třídy I a IIa na pracovišti podle [§ 3a písm. h\)](#) za mimořádně teplého dne, kterým se rozumí den, kdy nejvyšší teplota venkovního vzduchu dosáhla hodnoty vyšší než 30 °C; v takovém případě musí být poskytnuta náhrada ztráty tekutin v rozsahu uvedeném v tabulce č. 6; v případě překročení teploty na pracovišti 36 °C musí být navíc uplatněn režim střídání práce a bezpečnostní přestávky stanovený podle výpočtu upraveného v příloze č. 1 k tomuto nařízení, části B.

(2) Dlouhodobě a krátkodobě přípustná doba práce ve směně pro aklimatizovaného zaměstnance je upravena v příloze č. 1 k tomuto nařízení, části B, tabulkách č. 1a až 2c.

(3) Dlouhodobě přípustná zátěž teplem se hodnotí rozdílně pro zaměstnance aklimatizovaného a neaklimatizovaného na tepelné podmínky na posuzovaném pracovišti. Za aklimatizovaného zaměstnance se považuje zaměstnanec vykonávající práci po dobu alespoň 3 týdnů od nástupu na posuzované pracoviště. U neaklimatizovaného zaměstnance vykonávajícího práci zařazenou do třídy IIb až V, pokud jsou při ní na pracovišti překračovány přípustné hodnoty zátěže teplem, uvedené v příloze č. 1 k tomuto nařízení, části A, tabulce č. 2, se po dobu 3 týdnů od nástupu na takové pracoviště dlouhodobě přípustná doba práce upravená v příloze č. 1 k tomuto nařízení, části B, tabulkách 1a až 2c sníží o 30 %.

(4) Nejde-li při hodnocení dlouhodobě a krátkodobě přípustné zátěže teplem vycházet z tabulek 1a až 2c z důvodu jiných zadávacích parametrů, kterými jsou jiná rychlost proudění vzduchu, jiný tepelný odpor oděvu nebo je-li vlhkost vzduchu vyšší než 70 %, stanoví se dlouhodobě a krátkodobě přípustné doby práce pomocí výpočtu tepelné bilance podle české technické normy o ergonomii tepelného prostředí^{7b}) nebo na základě měření ztráty vody potem a dýcháním, teploty vnitřního prostředí organismu a srdeční frekvence. Metoda měření ztráty vody potem a dýcháním, teploty vnitřního prostředí organismu a srdeční frekvence se použije i pro stanovení dlouhodobě a krátkodobě přípustné doby práce u zaměstnance, který musí

používat speciální ochranný reflexní oděv, oděv s aktivním chlazením a větráním nebo oděv nepromokavý.

§ 4a

Ztráta tekutin

(1) Hygienický limit ztráty tekutin v zátěži teplem je 1,25 litru za osmihodinovou směnu. Náhrada ztráty tekutin a minerálních látek se uplatňuje v případě, že u práce zařazené podle [přílohy č. 1](#) k tomuto nařízení, části A, tabulky č. 1 dojde ke ztrátě tekutin překračující hygienický limit 1,25 litru. Náhrada ztráty tekutin se poskytuje v rozsahu upraveném v [příloze č. 1](#) k tomuto nařízení, části A, tabulce č. 6.

(2) Zjištění ztráty tekutin při zátěži teplem se provede měřením jen tehdy, jde-li o práci vykonávanou ve speciálním ochranném reflexním oděvu, oděvu s aktivním chlazením a větráním, v pracovním oděvu, který omezuje odpařování potu, nebo je-li práce vykonávána v prostředí, v němž je relativní vlhkost pracovního ovzduší vyšší než 80 %.

§ 5

Minimální opatření k ochraně zdraví a bližší požadavky na způsob organizace práce

(1) Dodržení dlouhodobě a krátkodobě přípustné doby práce se zajišťuje střídáním pracovních cyklů (c) a bezpečnostní přestávky (tp). Počet pracovních cyklů (c) a délka bezpečnostní přestávky (tp) se vypočte podle postupu upraveného v příloze č. 1 k tomuto nařízení, části B.

(2) Je-li podle [§ 4a odst. 2](#) zjištěná ztráta tekutin za osmihodinovou směnu u zaměstnance rovna nebo vyšší než 3,9 litru, stanoví se dlouhodobě a krátkodobě únosná doba práce individuálním výpočtem 7b).

(3) Na pracovišti s délkou směny delší než 8 hodin nesmí ztráta tekutin potem a dýcháním v důsledku pracovní a tepelné zátěže za směnu překračovat přípustný limit ztráty tekutin 3,9 litru o více než 20 % a nesmí být překračovány krátkodobě přípustné doby práce.

(4) Při práci, při níž zaměstnanec přichází do kontaktu s povrchem pevného materiálu, jehož teploty překračují hodnoty upravené v příloze č. 1 k tomuto nařízení, části E, musí být zajištěno, aby nechráněná kůže zaměstnance s ním nepřicházela do přímého styku.

(5) Dlouhodobě a krátkodobě přípustné doby práce v zátěži teplem na pracovišti hlubinných dolů a postup pro výpočet pracovních cyklů a bezpečnostní přestávky upravuje příloha č. 1 k tomuto nařízení, část C.

Díl 2

Zátěž chladem

§ 6

Hodnocení zátěže chladem a bližší požadavky na způsob organizace práce a pracovních postupů

(1) Zaměstnanec může být exponován zátěži chladem jen tehdy, vykonává-li práci odpovídající energetickému výdeji 106 W.m⁻² a vyššímu na nevenkovním pracovišti, na němž musí být udržována operativní nebo výsledná teplota jako technologický požadavek nižší, než je minimální teplota upravená v příloze č. 1 k tomuto nařízení, části A, tabulce č. 2, nebo vykonává-li práci na venkovním pracovišti s korigovanou teplotou vzduchu 4 °C a nižší, nebo v případě zdolávání mimořádných událostí.

(2) Teplota vzduchu korigovaná účinkem proudícího vzduchu je upravena v příloze č. 1 k tomuto nařízení, části D.

§ 7

Minimální opatření k ochraně zdraví, bližší hygienické požadavky na pracoviště

(1) Pokud udržovaná operativní nebo výsledná teplota jako technologický požadavek nebo korigovaná teplota vzduchu na pracovišti poklesne pod 10 °C, musí být zaměstnanec vybaven pracovním oděvem, který musí mít takové tepelně izolační vlastnosti, které postačují k zajištění tepelně neutrálních podmínek lidského organismu vyjádřených teplotou vnitřního prostředí organismu 36 až 37 °C. Při poklesu teploty vzduchu na pracovišti na 4 °C a nižší musí být zaměstnanec vybaven také rukavicemi a pracovní obuví chránící před chladem. Pro stanovení potřebných tepelně izolačních vlastností pracovního oděvu, postačujících k zajištění tepelně neutrálních podmínek lidského organismu, se postupuje podle příslušné technické normy o ergonomii tepelného prostředí 7b) a normy o stanovení a interpretaci stresu z chladu pomocí potřebné izolace oděvu a místních účinků chladu 8).

(2) Při práci vykonávané po dobu delší než 2 hodiny za směnu v udržované operativní nebo výsledné teplotě jako technologickém požadavku nebo v korigované teplotě 4 °C a nižší má zaměstnanec právo na bezpečnostní přestávku v ohřívárně; ohřívárna se vybavuje zařízením pro prohřívání rukou. Bezpečnostní přestávka musí trvat nejméně 10 minut.

(3) Nejde-li u práce spojené s manipulací s materiálem, jehož teplota je 10 °C a nižší, používat ruka vice proti chladu a druh práce vyžaduje přímý kontakt tepelně nechráněné kůže ruky, musí být zaměstnanci umožněna po ukončení takové práce bezpečnostní přestávka určená pro prohřátí rukou v trvání minimálně 5 minut.

(4) Při práci v udržované operativní nebo výsledné teplotě jako technologickém požadavku nebo korigované teplotě

musí být práce zaměstnance upravena tak, aby doba jejího nepřetržitého trvání při teplotě od 4 do -10 °C nepřesáhla 2 hodiny, při teplotě vzduchu od -10,1 do -20 °C 1 hodinu a od -20,1 do -30 °C 30 minut.

(5) Práce musí být upravena tak, aby ji zaměstnanec nekonal na venkovním pracovišti, na kterém je korigovaná teplota vzduchu nižší než -30 °C, nejde-li o naléhavé provádění oprav, odvrácení nebezpečí pro život nebo zdraví, při živelných a jiných mimořádných událostech; ochrana zdraví zaměstnanců se pro tyto účely zajišťuje střídáním zaměstnanců nebo jinou organizací práce podle konkrétních podmínek práce. Při korigované teplotě vzduchu -30 °C a nižší nesmí být nechráněná kůže exponována po dobu delší než 10 minut.

(6) Vstupy na pracoviště, na němž je práce vykonávána po dobu 4 hodiny za směnu a delší (dále jen „trvalá práce“), které se během pracovní doby otevírají přímo do venkovního prostoru, musí být v zimním a přechodném období, kdy korigovaná teplota venkovního vzduchu je nižší než minimální teplota upravená v [příloze č. 1](#), části A, tabulce č. 2 nebo nižší než udržovaná operativní nebo výsledná teplota jako technologický požadavek, zabezpečeny proti vnikání venkovního vzduchu.

Díl 3

Ochranné nápoje

§ 8

Bližší podmínky poskytování ochranných nápojů

(1) K ochraně zdraví před účinky zátěže teplem nebo chladem se poskytuje zaměstnanci ochranný nápoj. Ochranný nápoj musí být zdravotně nezávadný a nesmí obsahovat více než 6,5 hmotnostních procent cukru, může však obsahovat látky zvyšující odolnost organismu. Množství alkoholu v něm nesmí překročit 1 hmotnostní procento; ochranný nápoj pro mladistvého zaměstnance však nesmí obsahovat alkohol. Ochranný nápoj chránící před zátěží teplem se poskytuje v množství odpovídajícím nejméně 70 % ztráty tekutin a minerálních látek potem a dýcháním za osmihodinovou směnu. Ochranný nápoj chránící před zátěží chladem se poskytuje teplý, v množství alespoň půl litru za osmihodinovou směnu.

(2) V případě, že jde o práci zařazenou podle přílohy č. 1 k tomuto nařízení, části A, tabulky č. 1, do třídy I až IIIa, se jako ochranný nápoj poskytuje přírodní minerální voda slabě mineralizovaná, pramenitá voda nebo voda splňující obdobné mikrobiologické, fyzikální a chemické požadavky jako u jmenovaných vod.

(3) U práce zařazené podle přílohy č. 1 k tomuto nařízení, části A, tabulky č. 1, do třídy IIIb až V se jako ochranný nápoj poskytuje přírodní minerální voda středně mineralizovaná nebo voda s obdobnou celkovou mineralizací. Množství tohoto ochranného nápoje se omezuje na polovinu ze 70 % náhrady ztráty tekutin, druhou polovinou ochranného nápoje je ochranný nápoj podle [odstavce 2](#).

(4) Ochranný nápoj chránící před zátěží teplem se dále poskytuje při trvalé práci v zátěží teplem zařazené podle zákona o ochraně veřejného zdraví⁹) do kategorie čtvrté.

(5) Ochranný nápoj chránící před zátěží chladem se poskytuje při práci na

a) nevenkovním pracovišti, na němž musí být udržována operativní nebo výsledná teplota jako technologický požadavek nižší než 4 °C,

b) venkovním pracovišti, na němž je korigovaná teplota vzduchu nižší než 4 °C.

Hlava III

Podmínky ochrany zdraví při práci s chemickými faktory a prachem

Díl 1

Obecné postupy a ochrana před nadměrnou expozicí

§ 9

Hygienické limity, způsob jejich zjišťování a hodnocení

(1) Hygienickým limitem chemické látky upravené podle zákona o chemických látkách¹⁰) se rozumí přípustný expoziční limit nebo nejvyšší přípustná koncentrace. Hygienickým limitem prachu se rozumí přípustný expoziční limit.

(2) Přípustný expoziční limit chemické látky nebo prachu je celosměnový časově vážený průměr koncentrací plynů, par nebo aerosolů v pracovním ovzduší, jimž může být podle současného stavu znalostí exponován zaměstnanec v osmihodinové nebo kratší směně týdenní pracovní doby, aniž by u něho došlo i při celoživotní pracovní expozici k poškození zdraví, k ohrožení jeho pracovní schopnosti a výkonnosti. Přípustný expoziční limit je stanoven pro práci, při které průměrná plicní ventilace zaměstnance nepřekračuje 20 litrů za minutu za osmihodinovou směnu. Koncentrace chemické látky nebo prachu v pracovním ovzduší, jejímž zdrojem není technologický proces, nesmí překročit 1/3 jejich přípustných expozičních limitů.

(3) Postup při stanovení přípustného expozičního limitu směsi chemických látek, stanovení přípustného expozičního limitu chemické látky při vyšší plicní ventilaci a postup při stanovení přípustného expozičního limitu v delší než osmihodinové směně, jsou upraveny v příloze č. 2 k tomuto nařízení, části B.

(4) Nejvyšší přípustná koncentrace je taková koncentrace chemické látky, které mohou být zaměstnanci exponováni nepřetržitě po krátkou dobu, aniž by pociťovali dráždění očí nebo dýchacích cest nebo bylo ohroženo jejich zdraví a spolehlivost výkonu práce. Při hodnocení pracovního ovzduší lze porovnávat s nejvyšší přípustnou koncentrací časově vážený průměr koncentrace této látky měřené po dobu nejvýše 15 minut. Takové 15minutové úseky s průměrnou koncentrací vyšší než hodnota přípustného expozičního limitu, ale nepřesahující nejvyšší přípustnou koncentraci, smí být během osmihodinové směny nejvýše 4 s odstupem nejméně jedné hodiny. Přitom nesmí časově vážený průměr koncentrací pro celou směnu překročit hodnotu přípustného expozičního limitu.

(5) Seznam chemických látek a jejich přípustné expoziční limity a nejvyšší přípustné koncentrace jsou upraveny v příloze č. 2 k tomuto nařízení, části A. Seznamy prachů a jejich přípustné expoziční limity jsou upraveny v příloze č. 3 k tomuto nařízení, části A, tabulkách č. 1 až 5.

(6) Způsob měření a hodnocení inhalační expozice chemickým látkám a prachům v pracovním ovzduší je upraven v příloze č. 3 k tomuto nařízení, části C. Inhalační expozici se rozumí expozice chemickým látkám měřená v dýchací zóně zaměstnance.

(7) Způsob měření vdechovatelné a respirabilní frakce polévatého prachu gravimetricky je upraven v příloze č. 3 k tomuto nařízení, části D.

(8) Způsob odběru vzorků prachu obsahujícího azbest v pracovním ovzduší a jejich zpracování je upraveno v příloze č. 3 k tomuto nařízení, části B.

§ 10

Hodnocení zdravotního rizika

(1) Hodnocení zdravotního rizika pro zaměstnance, který je při práci exponován chemické látce, směsi nebo prachu, zahrnuje

- a) zjištění přítomnosti chemické látky, směsi nebo prachu na pracovišti, směsi
- b) zjištění nebezpečných vlastností chemické látky, směsi nebo prachu, které mohou mít vliv na zdraví zaměstnance,
- c) využití údajů z bezpečnostního listu a z dalších zdrojů týkajících se chemické bezpečnosti,
- d) zjištění úrovně, typu a trvání expozice,
- e) popis technologických a pracovních operací s chemickou látkou, směsí nebo spojených s vývinem prachu,
- f) využití dat o přípustných expozičních limitech, nejvyšších přípustných koncentracích nebo o monitorování expozice z dostupných zdrojů,
- g) posouzení účinku opatření, která byla přijata k ochraně zdraví zaměstnance při práci,
- h) využití závěrů z již provedených lékařských prohlídek a vyšetření, využití závěrů z mimořádných událostí a dalších informací z dostupných zdrojů,
- i) podmínky, za nichž může v důsledku mimořádné události dojít k nadměrné expozici chemické látce nebo směsi.

(2) Hodnocení zdravotního rizika chemické látky, směsi nebo prachu musí dále zahrnovat i práce spojené s údržbou nebo úklidem a práce, při nichž může být zaměstnanec exponován nadměrné expozici chemické látce, směsi nebo prachu.

§ 11

Minimální opatření k ochraně zdraví při práci, bližší hygienické požadavky na pracoviště a pracovní prostředí

(1) U chemické látky nebo směsi, která se vstřebává kůží nebo sliznicemi, a u chemické látky, směsi nebo prachu, které mají dráždivý nebo senzibilizující účinek na kůži, je nezbytné zajistit, aby zaměstnanec byl vybaven vhodným osobním ochranným pracovním prostředkem.

(2) Při práci s chemickou látkou, směsí nebo prachem musí být zajištěno dostatečné a účinné větrání a místní odsávání od zdroje chemické látky, směsi nebo prachu a uplatněna technická a technologická opatření, která napomáhají ke snížení úrovně chemické látky, směsi nebo prachu v pracovním ovzduší.

§ 12

Minimální opatření k ochraně zdraví před účinky nadměrné expozice

(1) Pokud v případě mimořádné události nepostačují dostupná technická opatření k omezení nadměrné expozice zaměstnance chemické látce nebo prachu na přijatelnou míru, musí být

- a) do doby odstranění příčin stavu, který v důsledku mimořádné události vedl k nadměrné expozici chemické látce nebo prachu, na tomto pracovišti omezen počet zaměstnanců na ty, kteří provádějí nezbytné práce,
- b) zaměstnanci, který provádí práci podle písmena a), poskytnuty osobní ochranné pracovní prostředky odpovídající chemické

látce nebo prachu a očekávané míře expozice,

c) kontaminovaný prostor vymezen kontrolovaným pásmem, jde-li o mimořádnou událost spojenou s únikem chemické látky, směsi nebo prachu do pracovního prostředí a vymezení kontrolovaného pásma je účelné vzhledem k povaze uniklé látky, směsi a jejímu množství,

d) doba expozice chemické látky nebo prachu zaměstnance, který vykonává v kontrolovaném pásmu nezbytné práce, zkrácena na co nejmenší míru,

e) po odstranění příčin mimořádné události zajištěno kontrolní měření chemické látky, směsi nebo prachu vždy, pokud lze očekávat jejich přítomnost v pracovním prostředí i po ukončení všech opatření směřujících k likvidaci mimořádné události.

(2) Přijatelnou mírou podle [odstavce 1](#) se rozumí snížení expozice chemické látky, směsi nebo prachu nepřekračující jejich přípustný expoziční limit nebo, jde-li o chemickou látku nebo směs, 1/3 její nejvyšší přípustné koncentrace.

Díl 2

Olovo

§ 13

Hodnocení zdravotního rizika, informace k ochraně zdraví

(1) Při práci s olovem, při které může dojít k absorpci olova do lidského organismu, musí být posouzen způsob a míra expozice zaměstnance olova a musí být vyhodnocena z toho vyplývající zdravotní rizika.

(2) Pro hodnocení expozice zaměstnance olova je rozhodujícím ukazatelem biologický expoziční test pro stanovení koncentrace olova v krvi (dále jen "plumbémie"). Limitní hodnota plumbémie je 400 µg/l krve.

(3) Příkladný seznam činností, při kterých může docházet k expozici zaměstnance olova, je upraven v příloze č. 4 k tomuto nařízení.

§ 14

Zjišťování a hodnocení expozice, informace k ochraně zdraví

(1) Jestliže koncentrace olova v pracovním ovzduší je vyšší než 1/3 přípustného expozičního limitu upraveného v příloze č. 2 k tomuto nařízení, části A, ale je nižší než tento přípustný expoziční limit, musí být zajištěno, aby byla u zaměstnance plumbémie stanovena nejméně jednou ročně a měření olova v pracovním ovzduší provedeno nejméně jednou ročně.

(2) Sdělí-li zařízení závodní preventivní péče zaměstnavateli podle zákona o ochraně veřejného zdraví (11), že došlo k překročení limitní hodnoty plumbémie u zaměstnance, a je-li koncentrace olova v pracovním ovzduší vyšší než přípustný expoziční limit upravený v příloze č. 2 k tomuto nařízení, části A, musí být zajištěno, aby plumbémie u zaměstnance byla stanovena v rozmezí 2 až 6 měsíců a měření koncentrace olova v pracovním ovzduší bylo prováděno každé 3 měsíce. Frekvence měření olova v pracovním ovzduší se sníží na jedno ročně, pokud nedošlo při dvou po sobě jdoucích stanoveních k překročení limitní hodnoty plumbémie.

(3) Hodnocení zdravotního rizika musí být opakováno vždy, když vznikne podezření, že je dosavadní hodnocení rizika nesprávné nebo došlo-li na pracovišti ke změnám technologie, použitého materiálu nebo organizace práce.

§ 15

Minimální opatření k ochraně zdraví při práci, bližší hygienické požadavky na pracoviště, bližší požadavky na pracovní postupy

(1) Tam, kde účinná opatření k omezení expozice olova nemohou být přijata vzhledem k jejich povaze či náročnosti během 30 kalendářních dnů a další stanovení plumbémie prokazuje u zaměstnance překročení limitní hodnoty plumbémie, musí zaměstnavatel zajistit, aby zaměstnanec v žádném úseku směny nebyl exponován olovem.

(2) Je-li u zaměstnance zjištěno opakované překročení limitní hodnoty plumbémie, musí být neprodleně provedena opatření potřebná ke zjištění příčin tohoto překročení a k jejich odstranění.

(3) Pro omezení rizika vstupu olova do organismu zaměstnance musí být zajištěn vyčleněný prostor, v němž může zaměstnanec jíst a pít, aniž je exponován riziku expozice olovem.

(4) Zaměstnanec musí být vybaven vyhovujícím pracovním oděvem pro práci s olovem a dalšími potřebnými osobními ochrannými pracovními prostředky. Praní a čištění pracovního oděvu může být prováděno jen v prádelně nebo čistírně, které jsou pro tento druh práce určeny a vybaveny. Při převážení z pracoviště musí být pracovní oděv uložen v uzavřeném kontejneru.

Díl 3

Chemické látky a směsi klasifikované jako karcinogenní, mutagenní a toxické pro reprodukci

§ 16

Karcinogeny, mutageny a látky toxické pro reprodukci

(1) Mezi chemické karcinogeny, mutageny nebo látky toxické pro reprodukci se řadí

- a) látky klasifikované jako chemické karcinogeny kategorie 1 a 2, mutageny kategorie 1 a 2 a látky toxické pro reprodukci kategorie 1 a 2 podle zákona o chemických látkách,
- b) látky klasifikované jako chemické karcinogeny kategorie 1A a 1B, mutageny kategorie 1A a 1B a látky toxické pro reprodukci kategorie 1A a 1B upravené podle přímo použitelného předpisu Evropské unie,
- c) cytostatika a prach tvrdých dřev upravených v bodu b) vysvětlivek uvedených v příloze č. 3 k tomuto nařízení, části A, k tabulce č. 4, je-li práce s tvrdým dřevem zařazena do kategorie třetí nebo čtvrté podle zákona o ochraně veřejného zdraví.

(2) Za karcinogeny kategorie 1 a 2, mutageny kategorie 1 a 2 a látky toxické pro reprodukci kategorie 1 a 2, uvedené na trh před 1. prosincem 2010, karcinogeny kategorie 1A a 1B, mutageny kategorie 1A a 1B a látky toxické pro reprodukci kategorie 1A a 1B podle přímo použitelného předpisu Evropské unie se považují též směsi karcinogenní, mutagenní nebo toxické pro reprodukci kategorie 1A a 1B, jestliže obsah těchto látek je nad koncentračním limitem obecným nebo specifickým stanoveným podle přímo použitelného předpisu Evropské unie.

§ 17

Hodnocení zdravotního rizika

(1) Pokud může být jakákoli činnost spojena s expozicí zaměstnance látkám uvedeným v [§ 16](#), musí být stanoveny typ, výše a trvání této expozice, aby mohla být vyhodnocena veškerá nebezpečí pro zdraví zaměstnance a stanovena odpovídající opatření k ochraně jeho zdraví.

(2) Hodnocení podle [odstavce 1](#) se opakuje pravidelně nejméně jedenkrát ročně a dále vždy, když dojde ke změně pracovních podmínek, která může mít vliv na výši expozice zaměstnance.

(3) Při hodnocení míry rizika musí být zhodnoceny všechny způsoby expozice zaměstnance včetně vstřebávání kůží a další skutečnosti, které mohou mít vliv na zdraví zaměstnance.

§ 18

Minimální opatření k ochraně zdraví při práci, bližší hygienické požadavky na pracoviště, informace k ochraně zdraví

(1) Pokud je to technicky možné, musí být používání látek uvedených v [§ 16](#) na pracovišti omezeno zejména použitím látek, přípravků nebo postupů, které nejsou rizikové nebo jsou méně rizikové pro zdraví zaměstnance.

(2) Jestliže z výsledků hodnocení vyplývá, že používání látek uvedených v [§ 16](#) nelze z technických důvodů nahradit látkou, přípravkem, předmětem nebo postupem, které nejsou rizikové nebo jsou méně rizikové pro zdraví zaměstnance, musí zaměstnavatel zajistit, aby jejich používání nebo výroba byly prováděny, pokud je to technicky uskutečnitelné, v uzavřeném systému. Není-li uplatnění uzavřeného systému technicky možné, musí být snížena expozice zaměstnance na co nejnižší technicky dosažitelnou úroveň.

(3) Kdekoliv jsou používány látky uvedené v [§ 16](#), musí zaměstnavatel provést tato ochranná opatření:

- a) omezit jejich množství na pracovišti,
- b) omezit počet exponovaných nebo pravděpodobně exponovaných zaměstnanců na co nejnižší míru,
- c) upravit pracovní proces tak, aby bylo možné vyloučit nebo minimalizovat únik těchto látek z pracoviště,
- d) zachycovat je u zdroje, zajistit místní odsávání a celkové větrání,
- e) zabezpečit vhodné analytické postupy pro jejich měření v pracovním ovzduší, zvláště pro včasnou detekci nadměrné expozice v důsledku mimořádné události,
- f) používat vhodné pracovní postupy a metody práce,
- g) poskytovat osobní ochranné pracovní prostředky,
- h) zabezpečit kontrolu funkčnosti pracovního oděvu a jeho čištění před a po každém použití,
- i) zabezpečit účelná hygienická opatření, zejména pravidelné čištění podlahy, stěn a povrchů pracoviště,
- j) vypracovat plán pro případ mimořádné události, která může mít za následek nadměrnou expozici a seznámit s ním zaměstnance,
- k) zajistit bezpečné skladování, uchovávání, přepravu a zacházení s nimi včetně používání těsně uzavřených kontejnerů a zařízení. Kontejnery a obaly, které obsahují látky uvedené v [§ 16 odst. 1](#), musí být jasně, čitelně a viditelně označeny,

l) viditelně označit, stanovit a kontrolovat zákaz jídla, pití a kouření na pracovišti, kde je riziko kontaminace látkami uvedenými v § 16; pro účely jídla a pití vyhradit zvláštní prostory mimo kontrolované pásmo,

m) zajistit pravidelné sledování zdravotního stavu zaměstnance.

(4) Zaměstnavatel musí informovat zaměstnance o nadměrné expozici látkám uvedeným v § 16, o jejich příčinách a opatřeních k jejímu odstranění.

(5) Při práci, u níž lze z její povahy usuzovat, že může být spojena s nadměrnou expozicí zaměstnance látkám uvedeným v § 16 nebo při mimořádné události spojené s nadměrnou expozicí těmto látkám, má na pracoviště přístup pouze zaměstnanec ve vyhovujícím pracovním oděvu, vybavený osobními ochrannými pracovními prostředky k ochraně dýchacího ústrojí; po dobu trvání nadměrné expozice musí být kontaminovaný prostor vymezen kontrolovaným pásmem a musí být učiněna nezbytná opatření ke zkrácení doby expozice.

(6) Kontrolované pásmo při práci s látkami uvedenými v § 16 se trvale zřizuje tehdy, jde-li o práci, při níž se zachází s chemickými karcinogeny kategorie 1, 1A, s mutageny kategorie 1, 1A, s látkami toxickými pro reprodukci kategorie 1, 1A nebo při práci s cytostatiky na pracovištích přípravy jejich roztoků.

(7) V laboratoři se trvale zřizuje kontrolované pásmo, jsou-li karcinogeny kategorie 1, 1A, mutageny kategorie 1, 1A, látky toxické pro reprodukci kategorie 1, 1A používány k jiným účelům než jako reagenční činidla nebo pro účely kalibrace.

Díl 4

Azbest

§ 19

Zjišťování a hodnocení expozice azbestu

(1) Azbestem se rozumí vláknité silikáty, kterými jsou

- a) aktinolit CAS 77536-66-4,
- b) amosit CAS 12172-73-5,
- c) antofylit CAS 77536-67-5,
- d) chrysotil CAS 12001-29-5,
- e) krokydolit CAS 12001-28-4,
- f) tremolit CAS 77536-68-6.

(2) Sledovaným ukazatelem expozice zaměstnance azbestu je početní koncentrace vláken o rozměrech délky větší než 5 µm, průměru menším než 3 µm a poměru délky k průměru větším než 3 : 1 v pracovním ovzduší.

§ 20

Hodnocení zdravotního rizika

(1) Hodnocení zdravotního rizika při práci s azbestem zahrnuje

- a) ověření jeho přítomnosti na pracovišti a formu, v níž se nachází,
- b) předpokládaný rozsah práce s azbestem,
- c) dobu trvání práce s azbestem.

(2) K ověření přítomnosti azbestu na pracovišti lze využít informace od vlastníka stavby nebo z jiných ověřitelných zdrojů, a pokud tyto informace nejsou dostupné, je nutné materiály, o nichž se má za to, že obsahují azbest, analyzovat.

§ 21

Minimální opatření k ochraně zdraví, bližší hygienické požadavky na pracoviště, bližší požadavky na pracovní postupy, obsah školení

(1) Jestliže z hodnocení podle § 20 vyplývá, že koncentrace azbestu v pracovním ovzduší je nebo může být překročena, měření se provádí nejméně každé 3 měsíce a dále vždy, když dojde k provedení technické nebo technologické změny vykonávané práce. Četnost měření může být snížena na jedno za rok, nedošlo-li k podstatné změně pracovních podmínek a výsledky dvou předcházejících měření nepřekročily polovinu přípustného expozičního limitu upraveného v příloze č. 3 k tomuto nařízení, tabulce č. 5.

(2) Při odstraňování stavby nebo její části, v níž byl použit azbest nebo materiál obsahující azbest, musí být dodržena

tato minimální opatření k ochraně zdraví zaměstnance

- a) technologické postupy používané při zacházení s azbestem nebo materiálem obsahujícím azbest musí být upraveny tak, aby se předcházelo uvolňování azbestového prachu do pracovního ovzduší,
- b) azbest a materiály obsahující azbest musí být odstraněny před odstraňováním stavby nebo její části, pokud z hodnocení rizika nevyplývá, že expozice zaměstnanců azbestu by byla při tomto odstraňování vyšší,
- c) odpad obsahující azbest musí být sbírán a odstraňován z pracoviště co nejrychleji a ukládán do neprodyšně utěsněného obalu opatřeného štítkem obsahujícím upozornění, že obsahuje azbest,
- d) prostor, v němž se provádí odstraňování azbestu nebo materiálu obsahujícího azbest, musí být vymezen kontrolovaným pásmem,
- e) zaměstnanec v kontrolovaném pásmu musí být vybaven pracovním oděvem a osobními ochrannými pracovními prostředky k zamezení expozice azbestu dýchacím ústrojím. Pracovní oděv musí být ukládán u zaměstnavatele na místě k tomu určeném a řádně označeném. Po každém použití musí být provedena kontrola, zda není pracovní oděv poškozen, a provedeno jeho vyčištění. Je-li pracovní oděv poškozen, musí být před dalším použitím opraven. Bez kontroly a následně provedené opravy nebo výměny poškozené části nelze pracovní oděv znovu použít. Pokud praní nebo čištění pracovního oděvu neprovádí za těchto podmínek zaměstnavatel sám, přepravuje se k praní nebo čištění v uzavřeném kontejneru,
- f) pro zaměstnance musí být zajištěno sanitární a pomocné zařízení potřebné s ohledem na povahu práce.

(3) Před odstraňováním azbestu nebo materiálu obsahujícího azbest ze stavby nebo její části, musí být vypracován plán prací s údaji o

- a) místu vykonávané práce,
- b) povaze a pravděpodobném trvání práce,
- c) pracovních postupech používaných při práci s azbestem nebo materiálem obsahujícím azbest,
- d) zařízení používaném pro ochranu zdraví zaměstnance vykonávajícího práci s azbestem nebo materiálem obsahujícím azbest a pro ochranu jiných osob přítomných na pracovišti,
- e) opatřeních k ochraně zdraví při práci.

(4) Po ukončení prací spojených s odstraňováním azbestu nebo materiálu obsahujícího azbest ze stavby nebo její části musí být provedeno kontrolní měření úrovně azbestu v pracovním ovzduší, nejde-li o práce s ojedinělou a krátkodobou expozicí azbestu; v práci pak lze pokračovat, je-li zjištěná hodnota azbestu v pracovním ovzduší nižší než přípustný expoziční limit.

(5) Opatření podle [odstavců 2 až 4](#) musí být přijata i pro jiné práce, které mohou být zdrojem expozice azbestu.

(6) Pro zaměstnance, který je nebo může být exponován azbestu nebo prachu z materiálu obsahujícího azbest, musí být zajištěno v pravidelných intervalech školení, které umožní získávání znalostí a dovedností k uplatňování správné prevence ohrožení zdraví, a to zejména o

- a) vlastnostech azbestu a jeho účincích na zdraví včetně součinného účinku kouření,
- b) typech materiálů nebo předmětů, které mohou obsahovat azbest,
- c) činnostech, u nichž je pravděpodobnost expozice azbestu,
- d) významu kontrolních mechanismů vedoucích k minimalizaci expozice azbestu,
- e) bezpečných pracovních postupech, ochranných opatřeních a kontrole jejich dodržování,
- f) výběru vhodného osobního ochranného pracovního prostředku k ochraně dýchacích cest včetně podmínek jeho používání,
- g) správných pracovních postupech při mimořádné události spojené s únikem azbestu nebo prachu z materiálu obsahujícího azbest, při údržbě nebo opravě,
- h) pracovních postupech při dekontaminaci prostor zasažených prachem obsahujícím azbest,
- i) správném postupu při ukládání a likvidaci prachu obsahujícího azbest,
- j) rozsahu závodní preventivní péče u exponovaného zaměstnance.

Hlava IV

Podmínky ochrany zdraví při práci s fyzickou zátěží

Díl 1

Celková fyzická zátěž

§ 22

Vymezení celkové fyzické zátěže

Za celkovou fyzickou zátěž se považuje zátěž při dynamické fyzické práci vykonávané velkými svalovými skupinami, při které je zatěžováno více než 50 % svalové hmoty.

§ 23

Hygienický limit, zjišťování a hodnocení celkové fyzické zátěže

(1) Celková fyzická zátěž se posuzuje z hlediska energetické náročnosti práce pomocí hodnot energetického výdeje vyjádřených v netto hodnotách a pomocí hodnot srdeční frekvence.

(2) Hygienickými limity celkové fyzické zátěže se rozumí hodnoty energetického výdeje směnové průměrné, směnové přípustné, minutové přípustné, průměrné roční a dále přípustné hodnoty srdeční frekvence v průměrné směně. Přípustnými hygienickými limity se rozumí limity, které se v průměrné směně bez ohledu na její délku nenavýšují. Za průměrnou směnu se pokládá osmihodinová směna, která probíhá za obvyklých pracovních podmínek, při níž doba výkonu práce jednotlivých pracovních operací odpovídá skutečné míře zátěže.

(3) Průměrné a přípustné hygienické limity pro hodnoty energetického výdeje při práci s celkovou fyzickou zátěží podle [odstavce 2](#) jsou upraveny odděleně podle pohlaví a věku v příloze č. 5 k tomuto nařízení, části A, tabulkách č. 1 až 3.

(4) Přípustné hygienické limity pro hodnotu srdeční frekvence při práci s celkovou fyzickou zátěží jsou upraveny v příloze č. 5 k tomuto nařízení, části A, tabulce č. 4. Pro mladistvé se přípustné hodnoty srdeční frekvence při práci nestanoví.

(5) Jde-li o práci ve směně delší než osmihodinové, odpovídá hodnota navýšení průměrného hygienického limitu v procentech skutečné době výkonu práce; u směny dvanáctihodinové nesmí být průměrné hodnoty energetického výdeje navýšeny o více než 20 %. Procentuální navýšení průměrného hygienického limitu je posuzováno vždy v závislosti na konkrétní délce směny a činí 5 % za každou hodinu nad osmihodinovou směnu.

Díl 2

Lokální svalová zátěž

§ 24

Vymezení lokální svalové zátěže

Lokální svalová zátěž je zátěž malých svalových skupin při výkonu práce končetinami.

§ 25

Hygienický limit lokální svalové zátěže

(1) Při hodnocení lokální svalové zátěže se zjišťují a posuzují vynakládané svalové síly, počty pohybů a pracovní polohy končetin v závislosti na rozsahu statické a dynamické složky práce při práci v průměrné osmihodinové směně.

(2) Hygienickými limity lokální svalové zátěže se rozumí hodnoty vynakládaných svalových sil, hodnoty směnových počtů pohybů ruky a předloktí vztahené k průměrné směnové časově vážené hodnotě vynakládaných svalových sil a hodnoty průměrných minutových počtů pohybů drobných svalů rukou a prstů v průměrné osmihodinové směně.

(3) Přípustné hygienické limity pro průměrné směnové časově vážené hodnoty vynakládaných svalových sil vyjádřené v procentech maximální svalové síly (F_{max}) jsou upraveny v příloze č. 5 k tomuto nařízení, části A, tabulce č. 5.

(4) Průměrný hygienický limit pro počet vynakládaných svalových sil v rozmezí 55 až 70 % F_{max} u práce s převahou dynamické složky je 600krát za průměrnou osmihodinovou směnu při použité frekvenci měření vynakládaných svalových sil jedenkrát za sekundu.

(5) Přípustný hygienický limit pro použitou svalovou sílu jako pravidelnou součást výkonu práce u práce s převažující dynamickou složkou je 70 % F_{max} a u práce s převažující statickou složkou je 45 % F_{max} . Průměrný hygienický limit se nestanoví.

(6) Průměrnými hygienickými limity lokální svalové zátěže se rozumí průměrné směnové počty pohybů ruky a předloktí v průměrné osmihodinové směně vztahené na průměrnou směnovou časově váženou hodnotu procentně vyjádřené maximální svalové síly (F_{max}) upravené v příloze č. 5 k tomuto nařízení, části A, tabulce č. 6.

(7) Přípustný hygienický limit pro průměrné minutové počty pohybů drobných svalů ruky a prstů při průměrné směnové hodnotě vynakládaných svalových sil 3 % F_{max} je 110 pohybů za minutu a při průměrné směnové hodnotě vynakládaných svalových sil 6 % F_{max} je 60 pohybů za minutu.

(8) Jde-li o práci ve směně delší než osmihodinové, odpovídá hodnota navýšení průměrného hygienického limitu v procentech skutečné době výkonu práce; u směny dvanáctihodinové nesmí být průměrný celosměnový počet vynakládaných

svalových sil v rozmezí 55 až 70 % Fmax a průměrné směnové hodnoty počtu pohybů ruky a předloktí navýšeny o více než 20 %. Procentuální navýšení průměrného hygienického limitu je posuzováno vždy v závislosti na konkrétní délce směny a činí 5 % za každou hodinu nad osmihodinovou směnu.

(9) Měření a hodnocení lokální svalové zátěže je upraveno v příloze č. 5 k tomuto nařízení, části B.

§ 25a

Minimální opatření k ochraně zdraví při práci s celkovou fyzickou a lokální svalovou zátěží

Práce spojená s celkovou fyzickou zátěží a lokální svalovou zátěží, překračující hygienické limity, musí být přerušována bezpečnostními přestávkami v trvání 5 až 10 minut po každých 2 hodinách od započetí výkonu práce nebo musí být zajištěno střídání činností nebo zaměstnanců.

Díl 3

Pracovní poloha

§ 26

Hodnocení pracovní polohy

Zdravotní riziko pracovní polohy se hodnotí při trvalé práci vykonávané zaměstnancem, zejména provádí-li opakující se pracovní úkony, při nichž si nemůže pracovní polohu volit sám, ale tato je přímo závislá na konstrukci stroje, uspořádání pracovního místa a pracoviště a charakteru prováděné práce.

§ 27

Hodnocení zdravotního rizika, bližší požadavky na způsob organizace práce a pracovní postupy

(1) Hodnocení zdravotního rizika pracovní polohy se provádí na základě jejího zařazení mezi přijatelnou, podmíněně přijatelnou a nepřijatelnou pracovní polohu podle přílohy č. 5 k tomuto nařízení, části C, bodů 1 až 3.

(2) Při hodnocení pracovní polohy se používá dvoukrokový systém. První krok zahrnuje hodnocení poloh jednotlivých částí těla podle úhlů, druhý krok určuje podmínky práce, za kterých lze pracovní polohu označenou v prvním kroku za podmíněně přijatelnou zařadit mezi pracovní polohu přijatelnou nebo pracovní polohu nepřijatelnou mezi pracovní polohu podmíněně přijatelnou.

(3) Průměrný hygienický limit pro dobu práce v jednotlivých nepřijatelných pracovních polohách v průměrné osmihodinové směně je 30 minut. Doba trvání jednotlivých nepřijatelných pracovních poloh nesmí být delší než 1 až 8 minut v závislosti na typu pracovní polohy. Hodnocení doby trvání jednotlivých nepřijatelných pracovních poloh se provádí podle přílohy č. 5 k tomuto nařízení, části C, obrázků č. 1 až 4.

(4) Průměrný hygienický limit pro dobu práce v jednotlivých podmíněně přijatelných pracovních polohách v průměrné osmihodinové směně je 160 minut. Doba trvání jednotlivých podmíněně přijatelných pracovních poloh pak nesmí být delší než 1 až 8 minut v závislosti na typu pracovní polohy. Hodnocení doby trvání jednotlivých podmíněně přijatelných pracovních poloh se provádí podle přílohy č. 5 k tomuto nařízení, části C, obrázků č. 1 až 4.

(5) Jde-li o práci ve směně delší než osmihodinové, odpovídá hodnota navýšení průměrného hygienického limitu v procentech skutečné době výkonu práce; u směny dvanáctihodinové nesmí být průměrný hygienický limit práce v podmíněně přijatelné a nepřijatelné pracovní poloze navýšen o více než 20 %. Procentuální navýšení průměrného hygienického limitu je posuzováno vždy v závislosti na konkrétní délce směny a činí 5 % za každou hodinu nad osmihodinovou směnu.

§ 27a

Minimální opatření k ochraně zdraví při práci v podmíněně přijatelných a nepřijatelných pracovních polohách

Práce spojená se zaujímáním podmíněně přijatelných a nepřijatelných pracovních poloh po dobu překračující stanovené hygienické limity musí být přerušována bezpečnostními přestávkami v trvání 5 až 10 minut po každých 2 hodinách od započetí výkonu práce nebo musí být zajištěno střídání činností nebo zaměstnanců.

Díl 4

Ruční manipulace s břemenem

§ 28

Vymezení ruční manipulace s břemenem

Ruční manipulací s břemenem se rozumí přepravování nebo nošení břemene jedním nebo současně více zaměstnanci včetně jeho zvedání, pokládání, strkání, tahání, posouvání nebo přemisťování, při kterém v důsledku vlastností břemene nebo nepříznivých ergonomických podmínek může dojít k poškození páteře zaměstnance nebo onemocnění z jednostranné nadměrné zátěže. Za ruční manipulaci s břemenem se pokládá též zvedání a přenášení živého břemene.

§ 29

Hodnocení zdravotního rizika, hygienické limity, bližší požadavky na způsob organizace práce a pracovní postupy a informace k ochraně zdraví

(1) Hodnocení zdravotního rizika při ruční manipulaci s břemenem zahrnuje mimo posouzení hmotnosti ručně manipulovaného břemene, kumulativní hmotnosti a vynakládaného energetického výdeje nebo srdeční frekvence a vyhodnocení pracovních podmínek, za kterých k ruční manipulaci dochází.

(2) Přípustný hygienický limit pro hmotnost ručně manipulovaného břemene přenášeného mužem při občasném zvedání a přenášení je 50 kg, při častém zvedání a přenášení 30 kg. Při práci vsedě je přípustný hygienický limit pro hmotnost ručně manipulovaného břemene mužem 5 kg.

(3) Průměrný hygienický limit pro celosměnovou kumulativní hmotnost ručně manipulovaných břemen v průměrné osmihodinové směně mužem je 10 000 kg.

(4) Přípustný hygienický limit pro hmotnost ručně manipulovaného břemene přenášeného ženou při občasném zvedání a přenášení je 20 kg, při častém zvedání a přenášení 15 kg. Při práci vsedě je přípustný hygienický limit pro hmotnost ručně manipulovaného břemene ženou 3 kg.

(5) Průměrný hygienický limit pro celosměnovou kumulativní hmotnost ručně manipulovaných břemen v průměrné osmihodinové směně ženou je 6 500 kg.

(6) Občasným zvedáním a přenášením břemene se rozumí zvedání a přenášení břemene nepřesahující souhrnně 30 minut v průměrné osmihodinové směně. Častým zvedáním a přenášením břemene se rozumí zvedání a přenášení břemene přesahující souhrnně 30 minut v průměrné osmihodinové směně. Uvedená celková doba přenášení a zvedání břemene v průměrné osmihodinové směně je průměrným hygienickým limitem.

(7) Hygienické limity pro přípustné hodnoty energetického výdeje nebo srdeční frekvence při ruční manipulaci s břemeny pro muže a ženy jsou upraveny v příloze č. 5 k tomuto nařízení, části A, tabulkách č. 1 až 4.

(8) Hmotnost břemen a podmínky ruční manipulace s břemeny těhotnými ženami, kojícími ženami, matkami do konce devátého měsíce po porodu a mladistvými jsou upraveny zvláštním právním předpisem¹³).

(9) Přípustný hygienický limit pro tlačné a tažné síly při manipulaci s břemenem pomocí jednoduchého bezmotorového prostředku je

a) pro muže tlačné 310 N a tažné 280 N,

b) pro ženy tlačné 250 N a tažné 220 N.

(10) Jde-li o práci ve směně delší než osmihodinové, odpovídá hodnota navýšení průměrného hygienického limitu v procentech skutečné době výkonu práce; u směny dvanáctihodinové nesmí být průměrný hygienický limit při ruční manipulaci s břemenem navýšen o více než 20 %. Procentuální navýšení průměrného hygienického limitu je posuzováno vždy v závislosti na konkrétní délce směny a činí 5 % za každou hodinu nad osmihodinovou směnu.

§ 30

Minimální opatření k ochraně zdraví při práci, bližší hygienické požadavky na pracoviště, bližší požadavky na pracovní postupy

(1) Před zahájením práce spojené s ruční manipulací s břemenem musí být zaměstnanec seznámen, pokud možno, s přesnými údaji o hmotnosti a vlastnostech břemene, o umístění jeho těžiště, nejtěžší straně břemene, o jeho správném uchopení a zacházení s břemenem a s rizikem, jemuž může být zaměstnanec vystaven při nesprávné ruční manipulaci s břemenem, zejména

a) s možností poškození bederní páteře při otáčení trupu, prudkém pohybu břemene, při vratkém postoji, při zvýšené fyzické námaze nebo při excentrickém umístění těžiště břemene,

b) s nedostatky, které ztěžují manipulaci, zejména s nedostatkem prostoru ve svislém směru, s prací na nerovném, kluzkém nebo vratkém povrchu nebo v nevyhovujících mikroklimatických podmínkách,

c) se stavy, které zvyšují riziko poškození páteře vlivem příliš časté nebo příliš dlouho trvající fyzické námahy, nedostatečného tělesného odpočinku, nedostatečné doby na zotavení nebo práce ve vnuceném pracovním tempu.

(2) Manipulace s břemenem vykonávaná zaměstnancem vstojе nebo vsedě se organizuje tak, aby byla časově ve směně rovnoměrně rozložena.

(3) Práce spojená s ruční manipulací s břemenem překračující stanovené hygienické limity musí být přerušována bezpečnostními přestávkami v trvání 5 až 10 minut po každých 2 hodinách od započetí výkonu práce nebo musí být zajištěno střídání činností nebo zaměstnanců.

Hlava V

Podmínky ochrany zdraví při práci s psychickou zátěží

§ 31

Vymezení psychické zátěže

(1) Práci s psychickou zátěží se rozumí práce

- a) spojená s monotonií,
- b) ve vnučeném pracovním tempu,
- c) v třísměnném nebo nepřetržitém pracovním režimu,
- d) vykonávaná pouze v noční době

(2) Práci spojenou s monotonií se rozumí práce, při níž je charakteristické opakování stejných pohybových nebo úkolových úkonů s omezenou možností zásahu zaměstnance do jejich průběhu. Monotonie se člení na

- a) pohybovou, kterou se rozumí taková činnost, při které se opakují jednoduché pohybové manuální úkony stejného typu,
- b) úkolovou, kterou se rozumí taková činnost, při které se vyskytuje nízký počet a malá proměnlivost úkolů.

(3) Práci ve vnučeném pracovním tempu se rozumí práce, při níž si zaměstnanec nemůže volit její tempo sám a musí se podřídit rytmu strojového mechanismu, úkolu nebo rytmu jiného zaměstnance.

§ 32

Hodnocení zdravotního rizika

Při hodnocení zdravotního rizika psychické zátěže se zjišťuje zdroj jejího vzniku a hodnotí se ostatní okolnosti a vlivy, které vedou k jejímu vzniku.

§ 33

Minimální opatření k ochraně zdraví při práci

Práce spojené s monotonií, jakož i práce ve vnučeném pracovním tempu, musí být k omezení jejich nepříznivého vlivu na zdraví přerušovány bezpečnostními přestávkami v trvání 5 až 10 minut po každých 2 hodinách od započetí výkonu práce nebo musí být zajištěno střídání činností nebo zaměstnanců.

Hlava VI

Podmínky ochrany zdraví při práci se zrakovou zátěží

§ 34

Vymezení zrakové zátěže

(1) Práci se zrakovou zátěží se rozumí trvalá práce

- a) spojená s náročností na rozlišení detailů,
- b) vykonávaná za zvláštních světelných podmínek,
- c) spojená s používáním zvětšovacích přístrojů, sledováním monitorů nebo se zobrazovacími jednotkami,
- d) spojená s neodstranitelným oslňováním.

(2) Práci spojenou s náročností na rozlišení detailů se rozumí práce, při níž je vidění zaměstnance ztíženo velikostí či tvarem detailu, jeho pohybem¹⁴) nebo jasovým či barevným kontrastem v místě zrakového úkolu.

(3) Práci vykonávanou za zvláštních světelných podmínek se rozumí práce vykonávaná při určené barvě světla nebo při neodstranitelném kolísání jasu v prostoru zrakového úkolu nebo jeho okolí.

(4) Práci se zobrazovací jednotkou se rozumí práce vykonávaná zaměstnancem jako pravidelná součást jeho obvyklé pracovní činnosti na soustavě zařízení, které obsahuje zobrazovací jednotku, klávesnici nebo jiné vstupní zařízení, software nebo další volitelné příslušenství.

§ 35

Minimální opatření k ochraně zdraví při práci

Práce se zrakovou zátěží musí být v zájmu omezení jejího nepříznivého vlivu na zdraví zaměstnance přerušována

bezpečnostními přestávkami v trvání 5 až 10 minut po každých 2 hodinách od započetí výkonu práce nebo musí být zajištěno střídání činností nebo zaměstnanců.

Hlava VII

Podmínky ochrany zdraví při práci s biologickými činiteli

§ 36

Vymezení biologických činitelů

(1) Biologickými činiteli jsou všechny mikroorganismy, buněčné kultury a endoparaziti, kteří mohou vyvolat infekční onemocnění a alergické nebo toxické projevy v živém organismu. Mikroorganizmem se rozumí mikrobiologický objekt buněčný nebo nebuněčný, schopný replikace nebo přenosu genetického materiálu; buněčnou kulturou se rozumí buňky pocházející z mnohobuněčného organismu, které rostou in vitro.

(2) Biologické činitele se člení podle míry rizika infekce na biologické činitele

a) skupiny 1, u nichž není pravděpodobné, že by mohly způsobit onemocnění člověka,

b) skupiny 2, které mohou způsobit onemocnění člověka a mohou být nebezpečím pro zaměstnance, je však nepravděpodobné, že by se rozšířily do prostředí mimo pracoviště; účinná profylaxe nebo léčba případného onemocnění jsou obvykle dostupné,

c) skupiny 3, které mohou způsobit závažné onemocnění člověka a představují závažné nebezpečí pro zaměstnance i nebezpečí z hlediska možnosti rozšíření do prostředí mimo pracoviště; účinná profylaxe nebo léčba případného onemocnění jsou obvykle dostupné,

d) skupiny 4, které způsobují u člověka závažné onemocnění a představují závažné nebezpečí pro zaměstnance i nebezpečí rozšíření do prostředí mimo pracoviště; účinná profylaxe nebo léčba případného onemocnění jsou obvykle nedostupné.

(3) Seznam biologických činitelů s jejich zařazením do skupin 2, 3 a 4 je uveden v příloze č. 7 k tomuto nařízení, části A.

(4) Viry, které byly izolovány u člověka a nejsou zařazeny do seznamu biologických činitelů v příloze č. 7 k tomuto nařízení, části A, se zařazují minimálně do skupiny 2, mimo ty případy, kdy je prokázáno, že vznik onemocnění u člověka je nepravděpodobný.

§ 37

Hodnocení zdravotního rizika

(1) Při činnosti, která je spojena s možností ohrožení zdraví zaměstnance biologickým činitelem, musí být stanovena povaha, míra a doba expozice biologickému činiteli tak, aby bylo možné zhodnotit veškerá rizika pro zdraví zaměstnance a rozhodnout o nezbytných opatřeních k ochraně jeho zdraví.

(2) Při činnostech, které zahrnují expozici několika skupinám biologických činitelů, musí být vyhodnoceno riziko na základě nebezpečí, které představují všechny přítomné biologické činitele, přičemž míru rizika určuje nejnebezpečnější činitel.

(3) Hodnocení musí být obnovováno vždy, kdykoliv dojde ke změně podmínek, která může mít vliv na expozici zaměstnance biologickému činiteli.

(4) Hodnocení musí vycházet ze všech dostupných informací včetně údajů o

a) zařazení biologických činitelů do skupin 2, 3 nebo 4 podle seznamu uvedeného v příloze č. 7 k tomuto nařízení, části A,

b) onemocněních souvisejících s prací s biologickými činiteli skupin 2, 3 nebo 4, jimiž může být zaměstnanec postižen,

c) potenciálních senzibilizujících nebo toxických účincích, které se mohou vyskytnout u zaměstnance jako důsledek práce s biologickým činitelem,

d) výskytu nemocí z povolání, jejichž příčinou byl biologický činitel skupin 2, 3 nebo 4.

(5) Při hodnocení rizika biologických činitelů ve zdravotnickém nebo veterinárním zařízení musí být věnována zvláštní pozornost nebezpečí představovanému biologickým činitelem, o kterém je známo, že je přítomen, nebo je podezření, že může být přítomen u lidí, zvířat nebo v materiálech, které jsou jim odebírány, jakož i dalším rizikům daným povahou práce v těchto zařízeních.

(6) Při hodnocení rizika biologických činitelů při průmyslových procesech musí být věnována zvláštní pozornost nebezpečí představovanému biologickým činitelem, o kterém je známo, že je přítomen jako nedílná součást zpracování nebo výroby. Za průmyslový proces se pro účely tohoto nařízení považují zpracování a výroba, při nichž jsou biologické činitele skupin 2, 3 nebo 4 surovinou, meziproduktem nebo produktem.

§ 38

Minimální opatření k ochraně zdraví při práci, bližší hygienické požadavky na pracoviště a jeho označení, bližší požadavky na pracovní postupy, informace k ochraně zdraví

(1) Při činnosti, která je spojena s možností ohrožení zdraví zaměstnance biologickým činitelem, musí opatření k ochraně jeho zdraví zahrnovat

- a) zákaz jídla, pití a kouření na pracovišti, kde je nebezpečí kontaminace biologickým činitelem, a zákaz vstupu v osobních ochranných pracovních prostředcích do prostor mimo vymezené pracoviště,
- b) zajištění sanitárního zařízení odpovídajícího povaze práce,
- c) poskytnutí osobních ochranných pracovních prostředků,
- d) ukládání osobních ochranných pracovních prostředků na místě k tomu určeném, jejich kontrolu, čištění a dezinfekci, pokud možno před každým použitím, avšak vždy po použití; opravu vadných osobních ochranných pracovních prostředků nebo jejich výměnu před dalším použitím,
- e) vypracování postupů pro bezpečné odebírání, manipulaci a zpracování vzorků materiálů lidského nebo živočišného původu,
- f) odstraňování osobních ochranných pracovních prostředků, které mohou být kontaminovány biologickým činitelem; před dekontaminací, vyčištěním nebo zničením se osobní ochranné pracovní prostředky ukládají odděleně od civilního oděvu,
- g) vybavení pracoviště písemnou instrukcí obsahující postup při mimořádné události při manipulaci s biologickým činitelem a postup při práci s biologickým činitelem skupiny 4,
- h) očkování, pokud je účelné, zvláště u toho zaměstnance, který není imunní vůči biologickému činiteli, jemuž je nebo může být při práci exponován,
- i) informování zaměstnance o každé mimořádné události při manipulaci s biologickým činitelem.

(2) Dovoluje-li to povaha činnosti, je nutno se používání biologického činitele skupin 2, 3 nebo 4 vyhnout a nahradit ho biologickým činitelem, který podle současného stavu poznání není v podmínkách, v nichž je používán, rizikový, případně je méně rizikový pro zdraví zaměstnance.

(3) Jestliže při výkonu činnosti

- a) v potravinářských podnicích,
- b) v zemědělství,
- c) při níž dochází ke kontaktu se zvířaty nebo produkty zvířecího původu,
- d) ve zdravotnictví včetně prosektur,
- e) v klinických, veterinárních a diagnostických laboratořích, s výjimkou diagnostických mikrobiologických laboratoří přesto, že práce zde vykonávané náleží svým charakterem mezi činnosti s vědomým záměrem pracovat s biologickými činiteli skupin 2, 3 nebo 4,
- f) v zařízeních na odstraňování odpadu, nebo
- g) v zařízeních na čištění odpadních vod, nelze vyloučit možnou expozici biologickým činitelům skupin 2 až 4, uplatňují se vedle opatření podle [odstavce 1](#) i další opatření uvedená v [odstavci 4 písm. a\) až h\)](#).

(4) Při výkonu činnosti s vědomým záměrem pracovat s biologickým činitelem skupin 2, 3 nebo 4 musí být expozice zaměstnance zamezena technickými opatřeními. Pokud technická opatření nejsou dostačující, musí být riziko expozice vždy sníženo na úroveň potřebnou k ochraně zdraví zaměstnance. Za tím účelem se vedle opatření podle [odstavce 1](#) uplatňují tato další opatření k ochraně zdraví

- a) udržování počtu exponovaných nebo pravděpodobně exponovaných zaměstnanců na co nejnižší možné úrovni,
- b) úprava pracovních procesů a technických ochranných opatření, která směřují k vyloučení nebo minimalizaci úniku biologického činitele do pracovního prostředí,
- c) používání osobních ochranných pracovních prostředků, nelze-li jiným způsobem vyloučit expozici zaměstnance biologickému činiteli,
- d) dodržování hygienických návyků, jejichž cílem je prevence nebo snížení nahodilého přenosu nebo úniku biologického činitele z pracoviště,
- e) označení pracoviště, na kterém je vykonávána práce s biologickým činitelem skupin 2, 3 nebo 4, zařazená podle zákona o ochraně veřejného zdraví do kategorie třetí nebo čtvrté), značkou pro biologické riziko,
- f) provádění zkoušek na přítomnost biologického činitele používaného při práci mimo uzavřený systém, pokud je to nezbytné a technicky možné,
- g) zajištění prostředků pro snadné shromažďování, ukládání a likvidaci odpadu do bezpečného a identifikovatelného nebo i

příslušně upraveného kontejneru,

h) úpravy nutné pro bezpečnou manipulaci s biologickým činitelem a jeho přepravu v rámci pracoviště.

(5) Při práci s biologickým činitelem skupin 3 nebo 4, zařazené podle zákona o ochraně veřejného zdraví do třetí nebo čtvrté kategorie⁹), se zřizuje kontrolované pásmo. Tímto ustanovením nejsou dotčeny povinnosti osob podle zvláštního právního předpisu¹⁵).

Hlava VIII

Bezpečnostní přestávky při práci s rizikovými faktory

§ 39

Zařazení bezpečnostních přestávek

(1) Pokud je při trvalé práci, zařazené jako riziková podle zákona o ochraně veřejného zdraví, nezbytné nepřetržitě používání osobních ochranných pracovních prostředků k omezení působení rizikového faktoru nebo při trvalé práci, kde musí zaměstnanec povinně používat po celou dobu směny jiné ochranné prostředky určené zaměstnavatelem a tyto ztěžují zaměstnanci pohyb, dýchání, vidění a jiné fyziologické funkce, musí být v průběhu směny zařazeny bezpečnostní přestávky, při nichž si je může zaměstnanec odložit. První přestávka při trvalé práci zařazené jako riziková se zařazuje nejpozději po 2 hodinách od započetí výkonu práce v trvání nejméně 15 minut. Následné přestávky se zařazují nejpozději po každých dalších 2 hodinách od ukončení předchozí přestávky v trvání nejméně 10 minut. Poslední přestávka v trvání nejméně 10 minut se zařazuje nejpozději 1 hodinu před ukončením směny.

(2) Po dobu trvání bezpečnostních přestávek nesmí být zaměstnanec v žádném úseku směny exponován rizikovému faktoru překračujícím hygienický limit.

ČÁST TŘETÍ

DALŠÍ BLIŽŠÍ HYGIENICKÉ POŽADAVKY NA PRACOVIŠTĚ A PRACOVNÍ PROSTŘEDÍ

Hlava I

Bližší hygienické požadavky na mikroklimatické podmínky na pracovišti

§ 40

zrušen

§ 41

Větrání pracovišť

(1) Na pracovišti musí být k ochraně zdraví zaměstnance zajištěna dostatečná výměna vzduchu přirozeným, nuceným nebo kombinovaným větráním. Množství vyměňovaného vzduchu se určuje s ohledem na vykonávanou práci a její fyzickou náročnost tak, aby bylo, pokud je to možné, zajištěno dodržování požadavků upravených v příloze č. 1 k tomuto nařízení, části A, tabulce č. 2 již od počátku směny.

(2) Minimální množství venkovního vzduchu přiváděného na pracoviště musí být

- a) 25 m³/h na jednoho zaměstnance vykonávajícího práci zařazenou do třídy I nebo IIa podle přílohy č. 1 k tomuto nařízení, části A, tabulky č. 1 na pracovišti bez přítomnosti chemických látek, prachů nebo jiných zdrojů znečištění,
- b) 50 m³/h na jednoho zaměstnance vykonávajícího práci zařazenou do třídy I nebo IIa podle přílohy č. 1 k tomuto nařízení, části A, tabulky č. 1 na pracovišti s přítomností chemických látek, prachů nebo jiných zdrojů znečištění,
- c) 70 m³/h na jednoho zaměstnance vykonávajícího práci zařazenou do tříd IIb, IIIa nebo IIIb podle přílohy č. 1 k tomuto nařízení, části A, tabulky č. 1,
- d) 90 m³/h na jednoho zaměstnance vykonávajícího práci zařazenou do tříd IVa, IVb nebo V podle přílohy č. 1, části A, tabulky č. 1.

(3) Minimální množství venkovního vzduchu podle [odstavce 2](#) musí být zvýšeno při další zátěži větraného prostoru pracoviště, například teplem nebo pachy. V takovém případě se zvyšuje množství přiváděného venkovního vzduchu o 10 m³/h podle počtu přítomných zaměstnanců.

(4) Pro pracoviště s přístupem veřejnosti se zvyšuje množství přiváděného venkovního vzduchu úměrně předpokládané zátěži 0,2 až 0,3 osoby/m² nezastavěné podlahové plochy místnosti. Při venkovních teplotách vyšších než 26 °C a nižších než 0 °C může být množství venkovního vzduchu zmenšeno, nejvýše však na polovinu.

(5) Proudění vzduchu musí zabezpečovat dobré provětrávání pracoviště a nesmí přispívat k šíření škodlivin na jiné

pracoviště.

(6) Na pracovišti, na kterém může v důsledku mimořádné události dojít k úniku těkavé chemické látky v míře, která může způsobit akutní poškození zdraví, musí být zřízeno havarijní větrání. Havarijní větrání musí být zajištěno tak, aby jeho spouštění bylo snadno dostupné před vstupem na pracoviště. Havarijní větrání musí být podtlakové tak, aby při jeho chodu nemohla těkavá chemická látka pronikat do prostor jiných pracovišť. Množství odváděného vzduchu musí být voleno tak a výdych umístěn v takové výši, aby při chodu havarijního větrání nemohlo dojít k ohrožení zdraví osob na ostatních pracovištích a ve venkovním prostoru.

§ 42

Nucené větrání

(1) Nucené nebo kombinované větrání musí být použito vždy, pokud přirozené větrání prokazatelně nepostačuje k celoročnímu zajištění ochrany zdraví zaměstnance podle [§ 41 odst. 2 až 5](#).

(2) Vzduch přiváděný na pracoviště vzduchotechnickým zařízením musí obsahovat takový podíl venkovního vzduchu, který postačuje pro snížení koncentrace chemické látky pod hodnotu přípustného expozičního limitu i nejvyšší přípustné koncentrace a prachu pod hodnotu přípustného expozičního limitu. Množství přiváděného venkovního vzduchu na jednoho zaměstnance však nesmí být nižší než množství upravené v [§ 41 odst. 2 až 4](#). Větrací zařízení nesmí nepříznivě ovlivňovat mikrobiální čistotu vzduchu a musí být upraveno tak, aby zaměstnanci nebyli vystaveni průvanu. Při nuceném větrání musí být přiváděný vzduch filtrován a v zimě ohříván. Oběhový vzduch musí být vyčištěn tak, aby zpětný vzduch přiváděný na pracoviště neobsahoval chemickou látku nebo prach v koncentraci vyšší než 5 % jejich přípustného expozičního limitu. Při použití teplovzdušného větrání nebo klimatizace nesmí podíl venkovního vzduchu poklesnout pod 15 % celkového množství přiváděného vzduchu.

(3) Chemická látka a prach musí být podle technických možností zachyceny přímo u zdroje. Zachycení se provede zakrytím zdroje nebo jeho vybavením místním odsáváním. Místní odsávání musí být v provozu souběžně s technickým výrobním zařízením a musí být zabezpečeno tak, aby při vypnutí odsávacího zařízení bylo souběžně zastaveno technické výrobní zařízení. Místní odsávání u zdrojů škodlivin musí být vybaveno sacím nebo hermetizačním nástavcem nebo zařízením, například skříní, kapotou zamezujícími šíření chemické látky a prachu do pracovního ovzduší. Vývody odváděného vzduchu do venkovního prostoru musí být umístěny tak, aby nedocházelo k zpětnému nasávání chemické látky a prachu do prostoru pracoviště větracím zařízením. Při místním odsávání s odvodem vzduchu do venkovního prostoru musí být zajištěn přívod venkovního vzduchu tak, aby byly dodrženy požadavky na mikroklimatické podmínky a na tlakové poměry ve větraném prostoru. Přiváděný vzduch nesmí zhoršovat kvalitu pracovního ovzduší.

(4) Větrací zařízení a zařízení k místnímu odsávání, u kterých by porucha funkce mohla způsobit vzestup koncentrace chemické látky a prachu v pracovním ovzduší, musí být vybavena signalizací chodu a signalizací poruchy řídicího systému.

(5) Nánosy i nečistoty, které by mohly znečišťovat ovzduší pracoviště, a tím představovat riziko pro zdraví zaměstnance, musí být neprodleně odstraňovány.

§ 43

zrušen

§ 44

Ohřívárna

Ohřívárna musí být vytápěna nejméně na 22 °C a musí být vybavena sedacím nábytkem, stolem a věšáky na pracovní oděv. Ohřívárnou může být i místnost pro odpočinek podle [§ 55 odst. 3](#).

Hlava II

Bližší hygienické požadavky na osvětlení pracoviště

§ 45

Osvětlení pracoviště

(1) K osvětlení pracoviště včetně spojovacích cest se užívá denní, umělé nebo sdružené osvětlení. Osvětlení pracoviště a spojovacích cest mezi jednotlivými pracovišti denním, umělým nebo sdruženým osvětlením musí odpovídat náročnosti vykonávané práce na zrakovou činnost a ochranu zdraví v souladu s normovými hodnotami a požadavky. Normovou hodnotou se rozumí konkrétní hodnota denního, umělého nebo sdruženého osvětlení obsažená v příslušné české technické normě upravující hodnoty denního, sdruženého a umělého osvětlení(16) Normovým požadavkem se rozumí technický požadavek obsažený v příslušné české technické normě(16). Osvětlení nesmí být příčinou oslňování.

(2) Pracoviště, které je osvětlováno denním osvětlením, pokud na něm může docházet ke zvýšené tepelné zátěži nebo oslňování, musí mít osvětlovací otvory vybaveny clonicími zařízeními umožňujícími regulaci přímého slunečního záření. U bočního osvětlovacího otvoru na pracovišti umožňujícího pohled ven nesmí jejich výplně tomu bránit.

(3) Na pracovišti, na němž je vykonávána trvalá práce, osvětlovaném denním osvětlením, musí být dodrženy tyto

minimální hodnoty:

a) denní osvětlení vyjádřené činitelem denní osvětlenosti D, minimální $D_{min} = 1,5 \%$, při horním nebo kombinovaném denním osvětlení i průměrný $D_m = 3 \%$,

b) celkové umělé osvětlení vyjádřené udržovanou osvětleností $E_m = 200 \text{ lx}$.

(4) Na pracovišti, na němž je vykonávána trvalá práce, osvětlovaném sdruženým osvětlením musí být dodrženy tyto minimální hodnoty:

a) denní složka sdruženého osvětlení vyjádřená činitelem denní osvětlenosti D, minimální $D_{min} 0,5 \%$ a průměrná $D_m 1 \%$ musí být splněna ve všech případech, tedy i při bočním nebo kombinovaném osvětlení,

b) doplňující celkové umělé osvětlení vyjádřené udržovanou osvětleností $E_m = 200 \text{ lx}$.

(5) Hodnoty celkového umělého osvětlení podle [odstavců 3 a 4](#) se použijí za předpokladu, že příslušná česká technická norma nestanoví s ohledem na zrakovou náročnost vyšší hodnotu.

(6) Pracoviště, na němž je vykonávána trvalá práce a na kterém nemohou být splněny hodnoty pro denní ani pro sdružené osvětlení podle [odstavců 3 a 4](#), se může zřizovat a provozovat jen v případě, že jde o pracoviště

a) pouze s nočním provozem,

b) které musí být z technologických důvodů umístěno pod úroveň terénu,

c) jehož účel nebo konstrukční požadavky neumožňují zředit dostačující počet nebo dostatečnou velikost osvětlovacích otvorů,

d) na němž zpracovávány materiál, povaha výrobků nebo činnosti vyžadují vyloučení denního světla nebo zvláštní požadavky na osvětlení, například použití technologicky nutných vlnových délek spektrálního složení světla, které nelze docílit denním osvětlením,

e) kde je nutné zajištění ochrany zdraví zaměstnance před pronikáním chemické látky, aerosolu nebo prachu z výrobní nebo jiné činnosti, jejichž zdrojem je technologie.

(7) Na pracovišti uvedeném v [odstavci 6](#), na němž je vykonávána trvalá práce, musí být dodržena minimální hodnota celkového umělého osvětlení vyjádřené udržovanou osvětleností $E_m = 300 \text{ lx}$; osvětlovací soustavy se zde zřizují tak, aby hodnoty udržované osvětlenosti byly nejméně takové, jako stanoví příslušná česká technická norma k osvětlování vnitřních pracovních prostorů¹⁷). U udržovaných osvětleností 300 až 500 luxů včetně se však navýší osvětlenost o 1 stupeň řady osvětlenosti.

(8) V místnosti pro odpočinek podle [§ 55 odst. 3](#) denní osvětlení vyjádřené minimálním činitelem denní osvětlenosti musí být $D_{min} = 1,0 \%$.

(9) Osvětlovací otvory, osvětlovací soustavy zajišťující umělé osvětlení a části vnitřních prostor pracoviště odrážející světlo musí být pravidelně čistěny a trvale udržovány v takovém stavu, aby vlastnosti osvětlení byly zachovány. Osvětlovací otvory včetně ochranných prvků musí umožňovat jejich bezpečné používání, údržbu a čištění a nesmí ohrožovat další osoby zdržující se v objektu nebo v jeho okolí během údržby a čištění. Zaměstnanci musí být umožněno manipulovat s okny nebo světlíky, pokud jsou otevíratelné, otevírat, zavírat, nastavovat nebo zajišťovat z podlahy bezpečným způsobem; jsou-li otevřeny, musí být zajištěny v takové poloze, aby se předešlo riziku úrazu.

(10) Na pracovišti bez technologického zdroje prachu a chemických látek se čištění provádí minimálně jednou za 2 roky, na pracovišti s technologickým zdrojem prachu a chemických látek jako sekundárních produktů z technologického procesu se čištění provádí dvakrát ročně a na pracovišti s technologickým zdrojem prachu a chemických látek jako nedílné součástí technologického procesu se čištění provádí čtyřikrát ročně. Lhůty pro čištění se mohou rovněž stanovit podle činitele znečištění upraveného v české technické normě pro denní a umělé osvětlení¹⁸).

(11) Pracoviště včetně spojovacích cest, na kterých je zaměstnanec při výpadku umělého osvětlení vystaven ve zvýšené míře možnosti úrazu nebo jiného poškození zdraví, musí být vybaveno vyhovujícím nouzovým osvětlením podle příslušné české technické normy upravující nouzové osvětlení¹⁹).

§ 45a

Osvětlení venkovních pracovišť

Umělé osvětlení venkovních pracovišť a spojovacích cest musí odpovídat náročnosti vykonávané práce na zrakovou činnost a ochranu zdraví v souladu s normovými hodnotami a požadavky české technické normy na osvětlení venkovních pracovních prostor²³).

Hlava III

Bližší hygienické požadavky na prostory pracoviště

§ 46

Světlá výška prostor určených pro práci

(1) Světlá výška prostoru určeného pro trvalou práci musí být při ploše

- a) do 20 m² nejméně 2,50 m,
- b) do 50 m² nejméně 2,60 m,
- c) od 51 do 100 m² nejméně 2,70 m,
- d) od 101 do 2000 m² nejméně 3,00 m,
- e) více než 2000 m² nejméně 3,25 m.

(2) Světlá výška prostoru určeného pro práci se šikmým stropem při ploše do 20 m², na kterém se vykonává trvalá práce, musí být nejméně nad polovinou podlahové plochy 2,30 m. Prostory určené pro pracovní činnost v [odstavci 1 písm. b\) až e\)](#) musí mít světlé výšky upravené v tomto ustanovení nejméně nad polovinou podlahové plochy. Světlá výška prostoru určeného pro práci, na kterém se vykonává práce výjimečně nebo po dobu kratší než 4 hodiny za směnu, nesmí být nižší než 2,10 m.

(3) Světlé výšky uvedené v [odstavci 1 písm. c\) až d\)](#) mohou být v prodejním prostoru, kanceláři a v jiném obdobném prostoru určeném pro práci, v němž se vykonává práce zařazená do třídy I nebo IIa podle přílohy č. 1 k tomuto nařízení, části A, tabulky č. 1 sníženy za předpokladu, že bude zajištěn pro každého zaměstnance objemový prostor podle [§ 47 odst. 1 písm. a\)](#) nebo b), bude vyloučeno oslňování zaměstnance a světlá výška nebude nižší než 2,60 m.

§ 47

Objemový prostor

(

1) Objemový prostor určený pro práci musí být pro jednoho zaměstnance

- a) 12 m³ při práci zařazené do tříd I nebo IIa podle přílohy č. 1 k tomuto nařízení, části A, tabulky č. 1,
- b) 15 m³ při práci zařazené do tříd IIb, IIIa nebo IIIb podle přílohy č. 1 k tomuto nařízení, části A, tabulky č. 1,
- c) 18 m³ při práci zařazené do tříd IVa, IVb nebo V podle přílohy č. 1 k tomuto nařízení, části A, tabulky č. 1.

(2) Objemový prostor podle [odstavce 1](#) nesmí být zmenšen stabilním provozním zařízením.

(3) Odstavce 1 a 2 se nevztahují na ovládací stanoviště a kabiny strojního zařízení, boxy pokladen a pracovní prostory obdobné povahy.

§ 48

Rozměry podlahové plochy

Pro jednoho zaměstnance musí být v prostoru určeném pro trvalou práci volná podlahová plocha nejméně 2 m², mimo stabilní provozní zařízení a spojovací cesty. Šíře volné plochy pro pohyb nesmí být stabilním zařízením v žádném místě zúžena pod 1 m.

§ 49

Rozměry pracovní roviny, pracovního místa a požadavky na ovladače

(1) Výška pracovní roviny musí odpovídat tělesným rozměrům zaměstnance, základní pracovní poloze, hmotnosti předmětů a břemenům, se kterými je v rámci pracovní činnosti manipulováno, a zrakové náročnosti při práci. Optimální výška pracovní roviny při práci muže a ženy vstojе se řídí jejich antropometrickými rozměry a zpravidla se stanoví mezi 800 až 1 000 mm. Při práci vsedě je optimální výška pracovní roviny nad sedákem u mužů 220 až 310 mm, u žen 210 až 300 mm. Základní výška sedáku nad podlahou je 400 + 50 mm. Pokud jsou při práci používány například svěráky a jiná technická zařízení, pak výškou pracovní roviny se rozumí místo, na němž jsou nejčastěji vykonávány pohyby končetin zaměstnance při manipulaci s nimi.

(2) Při práci vyžadující zvýšenou náročnost na zrak, například při manipulaci s drobnými předměty nebo součástkami, se výška pracovní roviny zvětšuje o 100 až 200 mm. Při práci, při níž se manipuluje s předměty o hmotnosti větší než 2 kg při práci převážně vstojе, se manipulační rovina snižuje o 100 až 200 mm.

(3) Pracovní místo musí být uspořádáno tak, aby manipulační roviny, pohybové prostory a vynakládané síly odpovídaly tělesným rozměrům a přirozeným drahám pohybů končetin zaměstnance a aby nedocházelo k zaujímání nepříjemných pracovních poloh. Dosahy horních končetin při práci vsedě a vstojе jsou upraveny v příloze č. 8 k tomuto nařízení, na obrázcích č. 1 až 3.

(4) Pracovní místo, u něhož je základní pracovní poloha trvale vstojе a nevyžaduje se trvalé sledování chodu zařízení, musí být, pokud to umožňuje technologie a prostorové podmínky, vybaveno pro krátkodobý odpočinek vsedě. Pracovní místo, na němž je zvýšena pracovní rovina, se vybavuje pracovním sedadlem s výškou sedáku odpovídající výšce pracovní roviny nad podlahou a zrakové náročnosti při práci. Musí být vybaveno opěrou pro dolní končetiny.

(5) Sedadlo musí být při sezení stabilní, musí umožňovat snadné seřízení výšky sedáku a sklon zádové opěrky a musí odpovídat podmínkám práce, zvláště pokud jde o jejich poréznost a omyvatelnost. Prostor pro dolní končetiny na pracovním místě musí umožňovat pohyb dolních končetin vpřed a do stran.

(6) Požadavky na rozměry volného pohybového prostoru pro dolní končetiny při práci vsedě jsou tyto:

- a) nejmenší výška nad podlahou 600 mm,
- b) nejmenší celková šířka 500 mm,
- c) nejmenší hloubka od přední hrany stolu či zařízení 500 mm,
- d) optimální hloubka od přední hrany stolu či zařízení 700 mm,
- e) nejmenší vzdálenost roviny sedadla od dolní plochy pracovního stolu 200 mm.

(7) Požadavky na pohybový prostor pro nožní ovladače jsou tyto:

- a) nejvýše 400 mm od roviny h,
- b) nejméně 200 mm od roviny h vpřed,
- c) nejvýše 250 mm nad základnou,
- d) nejvýše 350 mm do stran od svislé roviny procházející středem sedadla, kolmé k rovině h, přičemž rovinou h se rozumí svislá rovina proložená místem nejvíce vystupující hrany pracovní roviny, kolmá k vodorovné rovině - podlaze.

(8) Hodnoty uvedené v [odstavci 7](#) platí v případě, že přední hrana sedadla je 100 mm vzdálena od roviny h. V případě jiné vzdálenosti mezi přední hranou sedadla a rovinou h se musí pohybový prostor pro nožní ovladače posunout vpřed nebo vzad.

(9) Při používání nožního ovladače při trvalé práci vstoje nesmí docházet k nerovnoměrnému rozložení hmotnosti těla na dolní končetiny. Ovladače obsluhované jinak než rukama a chodidly, například loketní a kolenní, se nesmí používat při trvalé práci. Přípustné síly pro ovladače jsou upraveny v příloze č. 9 k tomuto nařízení.

(10) Na montážních linkách v pásové a proudové výrobě s trvalým i přerušovaným sedem a v případě, kdy provádění pracovního úkonu je spojeno s natáčením trupu nebo s prováděním úkonu mimo dosah horních končetin podle přílohy č. 8 k tomuto nařízení, obrázku č. 2, se pracovní místo vybavuje otočným nebo pojíždějícím sedadlem.

Hlava IV

Podmínky ochrany zdraví při práci se zobrazovacími jednotkami

§ 50

Bližší hygienické požadavky na zobrazovací jednotky

(1) Na obrazovce zobrazovací jednotky se nesmí vyskytovat kmitání, plavání či poskakování znaků, řádků, střídání jasů a podobně. Jas a kontrast mezi znaky a pozadím na obrazovce musí být snadno regulovatelný i vzhledem k okolním podmínkám. Obrazovka musí svou konstrukcí umožňovat posunutí, natáčení a naklánění podle potřeby zaměstnance. Musí být umístěna tak, aby na ní nevznikaly reflexy ze svítidel či z jiných zdrojů, jako jsou okenní otvory, světlé stěny, nábytek a podobně. Vzdálenost obrazovky od očí pro obvyklou kancelářskou práci nesmí být menší než 400 mm, jas obrazovky nesmí být menší než 35 cd/m².

(2) Klávesnice musí být při trvalé práci oddělena od obrazovky, aby zaměstnanci umožnila zvolit nejvhodnější pracovní polohu. Volná plocha mezi předním okrajem desky stolu a spodní hranou klávesnice musí umožňovat opření rukou i zápěstí. Povrch klávesnice musí být matný, aby na něm nevznikaly reflexy. Písmena, číslice a symboly na tlačítkách musí být dobře čitelné a kontrastní proti pozadí.

(3) Rozměry desky stolu musí být zvoleny tak, aby bylo možné proměnlivé uspořádání obrazovky, klávesnice a dalšího zařízení. Deska pracovního stolu a dalšího zařízení musí být matná, aby na ní nevznikaly reflexy. Držák pro písemnosti musí být umístěn co nejbližší k obrazovce, tak aby pohyby hlavy a očí byly omezeny na minimum. Opěrka pro dolní končetiny musí být poskytnuta každému, kdo ji vyžaduje.

Hlava V

Prostor určený pro práci s biologickými činiteli

§ 51

Prostor určený pro práci ve zdravotnickém a veterinárním zařízení

Prostor určený pro práci ve zdravotnickém nebo veterinárním zařízení mimo diagnostických laboratoří, v němž je

vykonávána vědomá činnost s biologickými činiteli skupin 2, 3 nebo 4, a prostor určený v tomto zařízení pro izolaci pacientů nebo zvířat, u nichž je podezření na nákazu biologickým činitelem skupin 3 nebo 4, musí odpovídat požadavkům upraveným v příloze č. 7 k tomuto nařízení, části B, tabulce č. 1 podle daného nebo předpokládaného biologického činitele.

§ 52

Prostor určený pro práci v laboratořích a v místnostech pro laboratorní zvířata a v průmyslových procesech

(1) Prostor laboratoře, v níž se pracuje s materiálem, u něhož není jisté, zda neobsahuje biologické činitele, který může být příčinou onemocnění člověka, musí odpovídat požadavkům pro biologické činitele skupiny 2 upraveným v příloze č. 7 k tomuto nařízení, části B, tabulce č. 2.

(2) Prostor laboratoře včetně diagnostické, prostor pro laboratorní zvířata, která byla záměrně infikována, jsou nositelem nebo podezřelá z nosičství biologického činitele skupin 2, 3 nebo 4, nebo pracoviště průmyslového procesu podle § 37 odst. 6, musí odpovídat požadavkům přiřazeným k dané skupině biologického činitele podle přílohy č. 7 k tomuto nařízení, části B, tabulky č. 2.

Hlava VI

Bližší hygienické požadavky na zásobování vodou

§ 53

Zásobování pitnou vodou a vodou pro zajištění osobní hygieny zaměstnanců

(1) Prostor určený pro práci musí být zásoben pitnou vodou v množství postačujícím pro potřeby pití zaměstnance a zajištění předlékařské pomoci a teplou tekoucí vodou pro zajištění osobní hygieny zaměstnance. Při práci s biologickými činiteli a s látkami a směsmi, působícími dráždění pokožky nebo senzibilizaci, s toxickými a vysoce toxickými chemickými látkami a směsmi, s látkami a směsmi, které mají přiřazenu třídu a kategorii nebezpečnosti akutní toxicita kategorie 1 a 2, s látkami uvedenými v § 16, s chemickými látkami nebo směsmi žíravými nebo chemickými látkami nebo směsmi podle přímo použitelného předpisu Evropské unie, které mají přiřazenu třídu a kategorii nebezpečnosti žíravost kategorie 1 se standardní větou o nebezpečnosti H314, při práci ve výrobě kosmetických prostředků, v úpravách vod a vodovodů, holičství, kadeřnictví, pedikúře, manikúře, kosmetických, masérských regeneračních a rekondičních službách, v provozovnách živností, při nichž je porušována integrita kůže nebo ve kterých se používají k péči o tělo speciální přístroje, například solária nebo myostimulátory, musí být zajištěna tekoucí pitná voda přímo na pracovišti. Pokud to povaha práce na těchto pracovištích vyžaduje, mimo pracovišť určených pro výkon činnosti epidemiologicky závažné, zřizují se ruční sprchy. Na pracovištích s žíravinami musí být zajištěna i možnost vyplachování oka pitnou vodou.

(2) Voda pro technologické účely, která přichází do kontaktu s povrchem lidského těla, musí mít teplotu nejméně 32 °C, a přichází-li do kontaktu se sliznicemi, musí vyhovovat požadavkům na teplou vodu podle zákona o ochraně veřejného zdraví).

Hlava VII

Rozměry, provedení a vybavení sanitárních a pomocných zařízení

§ 54

Sanitární zařízení

(1) Sanitárním zařízením pracoviště se rozumí šatna, umývárna, sprcha a záchod. Prostor sanitárního zařízení musí mít světlou výšku nejméně 2,30 m; pokud je jeho plocha větší než 30 m², musí být nejméně 2,50 m. Provedení a vybavení sanitárního zařízení pracoviště musí odpovídat příslušné technické normě upravující požadavky na provedení a vybavení šaten, umýváren a záchodů²⁰). Požadavky na výslednou teplotu a výměnu vzduchu v sanitárním zařízení jsou upraveny v příloze č. 10 k tomuto nařízení, tabulce č. 1. Během směny nesmí být výsledná teplota v sanitárním zařízení nižší než teplota uvedená v příloze č. 10 k tomuto nařízení, tabulce č. 1.

(2) Šatna musí být zřízena pro zaměstnance, který musí nosit pracovní oděv a nemůže se z hygienických, epidemiologických nebo jiných důvodů převlékat v jiném prostoru; šatny musí být odděleny podle pohlaví. Na pracovištích do 5 zaměstnanců lze používání šaten muži a ženami oddělit časově. Na pracovištích, kde zaměstnanci nemusí používat pracovní oděv nebo obuv, musí být vyčleněn prostor pro ukládání civilního oděvu a obuvi.

(3) Šatna se umísťuje v prostoru snadno přístupném a stavebně odděleném od pracoviště a umývárny. Šatna, v níž se ukládá pracovní oděv, který může být znečištěn prachem, olovem, azbestem a látkami uvedenými v § 16, a pracovní oděv určený pro práci s biologickým činitelem skupin 2, 3 nebo 4, musí mít omývatelné stěny nejméně do 1,80 m. Šatna musí být vybavena uzamykatelnými skříňkami tak, aby bylo každému zaměstnanci umožněno bezpečné ukládání civilního oděvu, a lavicí nebo jiným sedacím nábytkem. Jestliže to povaha znečištění pracovního oděvu vyžaduje nebo jde-li o činnost epidemiologicky závažnou, musí být zajištěno oddělené ukládání pracovního a civilního oděvu. Pro zaměstnance, který si při práci silně znečistí obuv, se umísťuje před vstupem do šatny vhodné zařízení k jejímu očištění a umytí. Podlaha šatny musí být snadno omývatelná. Požadavky na způsob ukládání pracovního oděvu zaměstnance při práci jsou upraveny v příloze č. 10 k tomuto nařízení, tabulce č. 2 a odpovídají nejpočetněji zastoupené směně.

(4) Řetízková šatna se může zřizovat a používat pouze na pracovištích, kde je vykonávána práce hornickým způsobem.

(5) Pokud vzhledem k povaze práce není nezbytná po jejím ukončení celková očista těla, musí být pro zaměstnance zajištěna umývárna nebo dostačující počet umyvadel s tekoucí teplou vodou. Obklady stěn sprchy a umývárny musí být provedeny do výšky 2 m. Sprcha a umývárna se umísťují v samostatných místnostech, odděleně podle pohlaví, a pokud je to možné tak, aby navazovaly přímo dveřmi na šatnu. Na pracovišti do 5 zaměstnanců celkem lze používání umývárny nebo sprchy muži a ženami oddělit časově. Pro pracoviště, na němž se vykonává práce s olovem, látkami uvedenými v § 16, azbestem a vědomá činnost s biologickými činiteli skupiny 2, 3 nebo 4, se umísťuje průchozí sprcha mezi šatnou pro pracovní a civilní oděv - hygienická smyčka. Hygienická smyčka se dále zřizuje pro pracoviště, na němž se vykonává práce při činnostech epidemiologicky závažných⁹⁾, u níž je požadována nebo nezbytná očista celého těla před započítáním nebo po ukončení práce z důvodu zamezení kontaminace pracovního prostředí nebo zaměstnance. Požadavky na počet umyvadel a sprch podle míry znečištění kůže a pracovního oděvu zaměstnance při práci jsou upraveny v příloze č. 10 k tomuto nařízení, tabulce č. 2 a odpovídají nejpočetněji zastoupené směně.

(6) Záchod musí být zajištěn pro zaměstnance tak, aby nebyl od pracoviště vzdálen více než 120 m; při ztíženém přístupu, při nerovnosti povrchu, chůzi do kopce, členitosti přístupové cesty nesmí být vzdálen více než 75 m. Zpravidla se zřizuje jako kabinový splachovací a v každém podlaží, v němž je pracoviště určené pro trvalou práci. Zřizuje se odděleně podle pohlaví; na pracovišti do 5 zaměstnanců celkem lze zřizovat jeden společný záchod. Suchý nebo chemický záchod nelze zřizovat pro pracoviště určené pro trvalou práci, s výjimkou mobilního pracoviště, a pro pracoviště určené k výkonu činnosti epidemiologicky závažné. Záchodová předsíň se zřizuje před místností se záchody a pisoáry. Pisoáry se zřizují v samostatné místnosti nebo společně se záchodovými kabinami. Pro zaměstnance vykonávající činnost epidemiologicky závažnou musí být v předsíni záchodu umývadlo s tekoucí teplou vodou podle zákona o ochraně veřejného zdraví⁹⁾, pro ostatní pracoviště umývadlo s tekoucí vodou. U suchého nebo chemického záchodu musí být zajištěny přiměřené podmínky pro umytí rukou zaměstnance.

(7) Minimální počet záchodů se stanoví podle nejpočetněji zastoupené směny takto:

- a) 1 sedadlo na 10 žen,
- b) 2 sedadla na 11 až 30 žen,
- c) 3 sedadla na 31 až 50 žen,
- d) na každých dalších 30 žen 1 další sedadlo,
- e) 1 sedadlo na 10 mužů,
- f) 2 sedadla na 11 až 50 mužů,
- g) na každých dalších 50 mužů 1 sedadlo.

(8) Na pracovišti, na němž se vykonává práce ve vnučeném pracovním tempu, se snižuje počet mužů i žen připadajících na stanovený počet sedadel podle [odstavce 7](#) o 20 %.

§ 55

Pomocná zařízení

(1) Pomocnými zařízeními se rozumí zařízení k umývání pracovní obuvi a na sušení pracovního oděvu a obuvi, místnost pro odpočinek od nepříznivých vlivů práce, prostor pro odpočinek těhotných a kojících zaměstnankyň a prostor pro uskladnění úklidových prostředků.

(2) Zařízení na sušení pracovního oděvu a obuvi se zřizuje pro pracoviště, na němž dochází k jejich provlhnutí při práci, a musí umožňovat usušení tohoto oděvu a obuvi nejdéle za 6 hodin. Zařízení k omývání pracovní obuvi se zřizují při východu z pracoviště. Prostor, v němž je zařízení umístěno, musí mít omyvatelnou a nekluzkou podlahu spádovanou ke vpusť. Místnost určená na sušení pracovního oděvu a obuvi nesmí sloužit pro poskytování první předlékařské pomoci.

(3) Místnost pro odpočinek se zřizuje, pokud to vyžaduje bezpečnost a ochrana zdraví při práci, zejména s ohledem na vykonávanou činnost a v blízkosti pracoviště. Místnost pro odpočinek musí být dostatečně velká, větraná, osvětlena denním světlem podle [§ 45 odst. 8](#) a vytápěna nejméně na 20 °C. Vybavuje se sedacím nábytkem s opěrkami zad a stoly tak, aby jejich počet odpovídal počtu zaměstnanců nejpočetněji zastoupené směny. Pokud má sloužit i pro konzumaci jídla, musí mít v dostatečném množství zajištěnou tekoucí pitnou a teplou vodu a musí být vybavena umývadlem, kuchyňským dřezem a zařízením na ohřívání a uchovávání jídla. Na místnost pro odpočinek, která musí být z technologických důvodů umístěna pod úrovní terénu, se nevztahuje požadavek zajištění denního osvětlení a přirozeného větrání.

(4) Prostory určené pro odpočinek těhotných a kojících zaměstnankyň musí umožňovat odpočinek vleže.

(5) Bude-li pracoviště vybaveno ošetřovnou, musí být zajištěno, aby byla vytápěna, chráněna proti znečištění, vlhkosti a vysokým teplotám, vybavena umývadlem s tekoucí pitnou vodou a snadno přístupná i s nosítky. Jde-li o práci, při níž je zvýšené riziko otrav chemickými látkami nebo směsmi, které se vstřebávají kůží, nebo o práci s chemickými látkami nebo směsmi klasifikovanými jako žíravé nebo chemickými látkami nebo směsmi podle přímo použitelného předpisu Evropské unie, které mají přiřazenu třídu a kategorii nebezpečnosti žíravost kategorie 1 se standardní větou o nebezpečnosti H314, a nejsou v bezprostředním dosahu pracoviště sprchy, vybavuje se ošetřovna také sprchou. Prostor pracoviště, ve kterém jsou uloženy prostředky pro poskytnutí první předlékařské pomoci včetně nosítek a prostředků pro přivolání zdravotnické záchranné služby, musí být viditelně označen.

(6) Prostor na ukládání úklidových prostředků se zřizuje v rozsahu upraveném podle příslušné české technické normy na šatny, umývárny a záchody²⁰⁾.

HLAVA VIII
POŽADAVKY NA MALOVÁNÍ A ÚKLID

§ 55a

Úklid

Úklid pracoviště, sanitárních a pomocných zařízení se provádí na pracovišti s technologickým zdrojem prachu, chemických látek nebo směsí, látek uvedených v [§ 16](#) nebo jiných zdrojů znečištění jako nedílné součásti technologického procesu a na pracovišti s technologickým zdrojem prachu, chemických látek nebo směsí, látek uvedených v [§ 16](#) nebo jiných zdrojů znečištění jako sekundárních produktů z technologického procesu denně. Na pracovišti bez technologického zdroje prachu, chemických látek nebo směsí, látek uvedených v [§ 16](#) a jiných zdrojů znečištění se úklid provádí podle zpracovaného harmonogramu zaměstnavatele.

§ 55b

Malování

(1) Obnova maleb a nátěrů povrchů vymezujičích osvětlovaný prostor na pracovišti včetně spojovacích cest se provede podle plánu údržby, zpracovaného s přihlédnutím k udržovacímu činiteli, který byl pro uvedené prostory navržen při uvádění těchto prostor do trvalého užívání.

(2) Odstavec 1 se nevztahuje na pracoviště v podzemí hlubinných dolů.

ČÁST ČTVRTÁ
ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

§ 56

Zrušovací ustanovení

Zrušuje se:

1. Nařízení vlády č. [178/2001 Sb.](#), kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví zaměstnanců při práci.
2. Nařízení vlády č. [523/2002 Sb.](#), kterým se mění nařízení vlády č. [178/2001 Sb.](#), kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví zaměstnanců při práci.
3. Nařízení vlády č. [441/2004 Sb.](#), kterým se mění nařízení vlády č. [178/2001 Sb.](#), kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví zaměstnanců při práci, ve znění nařízení vlády č. [523/2002 Sb.](#)

§ 57

Účinnost

Toto nařízení nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2008.

Předseda vlády:

Ing. Topolánek v. r.

Ministr zdravotnictví:

MUDr. Julínek, MBA v. r.

Příloha 1

Třídy práce a hodnoty související s rizikovými faktory, které jsou důsledkem nepříznivých mikroklimatických podmínek

Část A

Třídy práce podle celkového průměrného energetického výdeje (M) vyjádřené v brutto hodnotách a ztráta tekutin za osmihodinovou směnu

Tabulka č. 1:

Třída práce	Druh práce	M (W.m-2)
I	Práce vsedě s minimální celotělovou pohybovou aktivitou, kancelářské administrativní práce, kontrolní činnost v dozornách a velínech, psaní na stroji, práce s PC, laboratorní práce, sestavování nebo třídění drobných lehkých předmětů,	<= 80
IIa	Práce převážně vsedě spojená s lehkou manuální prací rukou a paží, řízení osobního vozidla, a některých drážních vozidel, přesouvání lehkých břemen nebo překonávání malých odporů, automatizované strojní opracovávání a montáž malých lehkých dílců, kusová práce nástrojářů a mechaniků, pokladní.	81 až 105
IIb	Práce spojená s řízením nákladního vozidla, traktoru, autobusu, trolejbusu, tramvaje a některých drážních vozidel a práce řidičů spojená s vykládkou a nakládkou. Převažující práce vstojí s trvalým zapojením obou rukou, paží a nohou - dělnice v potravinářské výrobě, mechanici, strojní opracování a montáž středně těžkých dílců, práce na ručním lisu. Práce vstojí s trvalým zapojením obou rukou, paží a nohou spojená s přenášením břemen do 10 kg prodavači, lakýrníci, svařování, soustružení, strojové vrtání, dělník v ocelárně, valcír hutních materiálů, tažení nebo tlačení lehkých vozíků. Práce spojená s ruční manipulací s živým břemenem, práce zdravotní sestry nebo ošetřovatelky u lůžka.	106 až 130
IIIa	Práce vstojí s trvalým zapojením obou horních končetin občas v předklonu nebo vkleče, chůze - údržba strojů, mechanici, obsluha koksové baterie, práce ve stavebnictví - ukládání panelů na stavbách pomocí mechanizace, skladníci s občasným přenášením břemen do 15 kg, řezníci na jatkách, zpracování masa, pekaři, malíři pokojů, operátoři poloautomatických strojů, montážní práce na montážních linkách v automobilovém průmyslu, výroba kabeláže pro automobily, obsluha válcovacích tratí v kovoprůmyslu, hutní údržba, průmyslové žehlení prádla, čištění oken, ruční úklid velkých ploch, strojní výroba v dřevozpracujícím průmyslu.	131 až 160
IIIb	Práce vstojí s trvalým zapojením obou horních končetin, trupu, chůze, práce ve stavebnictví při tradiční výstavbě, čištění menších odlitků sbíječkou a broušením, příprava forem na 15 až 50 kg odlitky, foukači skla při výrobě velkých kusů, obsluha gumárenských lisů, práce na lisu v kovárnách, chůze po zvlněném terénu bez zátěže, zahradnické práce a práce v zemědělství.	161 až 200
IVa	Práce spojená s rozsáhlou činností svalstva trupu, horních i dolních končetin - práce ve stavebnictví, práce s lopatou ve vzpřímené poloze, přenášení břemen o váze 25 kg, práce se sbíječkou, práce v lesnictví s jednomužnou motorovou pilou, svoz dřeva, práce v dole - chůze po rovině a v úklonu do 15 , práce ve slévárnách, čištění a broušení velkých odlitků, příprava forem pro velké odlitky, strojní kování menších kusů, plnění tlakových nádob plyny.	201 až 250
IVb	Práce spojené s rozsáhlou a intenzivní činností svalstva trupu, horních i dolních končetin - práce na pracovištích hlubinných dolů - ražba, těžba, doprava, práce v lomech, práce v zemědělství s vysokým podílem ruční práce, strojní kování větších kusů.	251 až 300
V	Práce spojené s rozsáhlou a velmi intenzivní činností svalstva trupu, horních i dolních končetin- transport těžkých břemen např. pytlů s cementem, výkopové práce, práce sekerou při těžbě dřeva, chůze v úklonu 15 až 30 , ruční kování velkých kusů, práce na pracovištích hlubinných dolů s ruční ražbou v nízkých profilech důlních děl.	301 a více

Vysvětlivka k tabulce č. 1

Práce neuvedené v tabulce se zařazují s ohledem na druh práce obdobného charakteru.

Zátěž teplem při práci na nevenkovním pracovišti s neudržovanou teplotou přirozeně větraném, na pracovišti, na němž je k větrání použito kombinované nebo nucené větrání a na pracovišti s udržovanou teplotou jako technologickým požadavkem

Tabulka č. 2:

Třída práce	M (W.m-2) (brutto)	t _{omin} nebo t _{g min} [°C]	t _{omax} nebo t _{g max} [°C]	va [m.s-1]	Rh [%]
I	<= 80	20	27	0,01 až 0,2	
IIa	81 až 105	18	26		
IIb3)	106 až 130	14	32	0,05 až 0,3	
IIIa	131 až 160	10	30		
IIIb 70	161 až 200	10	26	0,1	30 až 70
IVa	201 až 250	10	24	až 0,5	
IVb1)	251 až 300	10	20		
V2)	301 a více	10	20		

Vysvětlivka k tabulce č. 2:

Hodnoty t_{omax} nebo t_{gmax} pro přirozeně větraná pracoviště vyžadují oblek o tepelném odporu 0,5 clo.

Hodnoty t_{omin} nebo t_{gmin} pro přirozeně větraná pracoviště vyžadují oblek o tepelném odporu 1,0 clo.

V případě, že va na pracovišti je <= 0,2 m.s-1 platí, že to = t_g.

- 1) Práce třídy IVb není pro ženy celosměnově přípustná z hlediska hygienických limitů fyzické zátěže, režimová opatření je nutno aplikovat i při to <= 10 °C.
- 2) Práce třídy V není pro ženy z hlediska hygienických limitů fyzické zátěže přípustná; pro muže není celosměnově z hlediska hygienických limitů fyzické zátěže přípustná, režimová opatření je nutno aplikovat i při to <= 10 °C.
- 3) U prací zařazených do třídy práce IIB až V musí být současně dodrženy přípustné limity pro krátkodobě a dlouhodobě přípustnou zátěž z hlediska energetické náročnosti práce.

Přípustné hodnoty nastavení mikroklimatických podmínek pro klimatizované pracoviště třídy I a IIa

Tabulka č. 3

Třída práce Rh [%]	M [W.m-2]	Kategorie	Klimatizované pracoviště		va [m.s-1]	
			nastavení vytápění tepelný odpor oděvu 1,0 clo t _{omin} (t _{gmin}) [°C]	nastavení chlazení tepelný odpor oděvu 0,5 clo t _{omin} (t _{gmin}) [°C]		
I 30 až 70	<=80	A	22	+ -1,0	24,5	
		B		+ -1,5		+1,5
		C		+2,5 -2,0		+2,5 -2,0

I Ia	81-105	A	20	+ -1,0	23	+ -1,0
		B		+ -1,5		+1,5
						1,0
		C		+2,5		+2,5
				-2,0		-2,0

Vysvětlivka k tabulce č. 3

Kategorie A platí pro klimatizovaná pracoviště s požadovanou vysokou kvalitou prostředí, na nichž je vykonávána práce náročná na pozornost a soustředění, například zpracování odborných stanovisek, zpracování dat a dále pro pracoviště určená pro tvůrčí práci, například práce grafiků, překladatelů. Kategorie B platí pro klimatizovaná pracoviště s požadovanou střední kvalitou prostředí při práci vyžadující průběžnou pozornost a soustředění, například úkony spojené s vyřizováním korespondence, psaní na počítači.

Kategorie C platí pro ostatní klimatizovaná pracoviště.

Přípustné horizontální rozdíly mezi stereoteplotou a výslednou teplotou kulového teploměru $[(t_{st} - t_g)]$ na úrovni hlavy pro práci třídy I a IIa vykonávanou na klimatizovaném pracovišti, přirozeně větraném pracovišti a na pracovišti, na němž je k větrání použito kombinované nebo nucené větrání pro práci třídy I až V

Tabulka č. 4

C	Přípustný horizontální rozdíl Delta($t_{st} - t_g$) na úrovni hlavy [°C]			
	Vůči chladnému povrchu		Vůči teplému povrchu	
	Kategorie A, B	Kategorie C	Kategorie A, B	Kategorie C
Delta($t_{st} - t_g$) [°C]	Delta($t_{st} - t_g$) [°C]	Delta($t_{st} - t_g$) [°C]	Delta($t_{st} - t_g$) [°C]	Delta($t_{st} - t_g$) [°C]
19	0,4	- 0,9	6,8	8,1
20	0,1	- 1,2	6,6	7,9
21	- 0,3	- 1,6	6,2	7,5
22	- 0,9	- 2,2	5,6	6,9
23	- 1,6	- 2,9	4,9	6,2
24	- 2,5	- 3,8	3,9	5,3
25	- 3,6	- 4,9	2,9	4,2
26	- 4,6	- 6,2	1,9	3,2
27	- 6,1	- 7,4	0,6	1,9

Vysvětlivka k tabulce č. 4

Kategorie A platí pro klimatizovaná pracoviště s požadovanou vysokou kvalitou prostředí, na nichž je vykonávána práce náročná na pozornost a soustředění, například zpracování odborných stanovisek, zpracování dat a dále pro pracoviště určená pro tvůrčí práci, například práce grafiků, překladatelů. Kategorie B platí pro klimatizovaná pracoviště s požadovanou střední kvalitou prostředí při práci vyžadující průběžnou pozornost a soustředění, například úkony spojené s vyřizováním korespondence, psaní na počítači.

Kategorie C platí pro ostatní klimatizovaná a nuceně a přirozeně větraná pracoviště.

Přípustný horizontální rozdíl mezi teplotou kulového teploměru (t_g) na úrovni hlavy a na úrovni kotníků pro klimatizovaná a přirozeně větraná nevenkovní pracoviště a pro pracoviště, na němž je k větrání použito kombinované nebo nucené větrání, na nichž je vykonávána práce třídy práce I a IIa

Tabulka č. 5

tg na úrovni hlavy [°C]	(tg hlava - tg kotník)* [°C]	
	Kategorie A, B	Kategorie C
19	0,0	0,5
20	0,0	1,0
21	0,0	1,5
22	0,5	2,0
23	1,5	3,0
24	2,5	3,5
25	3,5	4,5
26	4,5	5,5
27	5,5	6,5

Vysvětlivka k tabulce č. 5

Kategorie A platí pro klimatizovaná pracoviště s požadovanou vysokou kvalitou prostředí, na nichž je vykonávána práce náročná na pozornost a soustředění, například zpracování odborných stanovisek, zpracování dat a dále pro pracoviště určená pro tvůrčí práci, například práce grafiků, překladatelů. Kategorie B platí pro klimatizovaná pracoviště s požadovanou střední kvalitou prostředí při práci vyžadující průběžnou pozornost a soustředění, například úkony spojené s vyřizováním korespondence, psaní na počítači.

Kategorie C platí pro ostatní klimatizovaná a přirozeně větraná pracoviště.

*Úroveň hlavy = 1100 mm nad podlahou, úroveň kotníků = 150 mm nad podlahou.

Náhrada tekutin při práci v zátěži teplem v závislosti na teplotě to nebo tg na pracovišti za osmihodinovou směnu a maximální teplota, při níž je dosaženo maximální ztráty tekutin

Tabulka č. 6:

Třída práce	M (W.m-2)	Náhrada tekutin za směnu při ztrátě tekutin potem a dýcháním 1,25 litrů a více	Teplota, při níž je dosaženo maximální přípustné ztráty tekutin potem a dýcháním 3,9
1/8 h			
		to nebo tg (litry)++)	to nebo tg náhrada
		(°C) (litry/1 °C)	[°C] [litry]
I +)	80	31 až 36	0,9 až 2,7 (0,36)+++)
			není přípustná
IIa +)	81 až 105	27 až 34	0,9 až 3,1 (0,24)
			není přípustná
IIb	106 až 130	24 až 32	0,9 až 2,8 (0,24)
			>=33
IIIa	131 až 160	20 až 29	0,9 až 2,8 (0,21)
			>=30
3,1			
IIIb	161 až 200	16 až 27	0,9 až 2,8 (0,17)
			>=28
IVa	201 až 250	15 až 24	1,2 až 3,0 (0,2)
			>=25
IVb	251 až 300	15 až 21	1,6 až 3,0 (0,23)
			>= 22
V	>= 301	15 až 17	2,2 až 3,0 (0,4)
			>= 18

Vysvětlivka k tabulce č. 6

Množství poskytovaných nápojů platí pro $v_a \leq 1 \text{ m.s}^{-1}$ a $R_h \leq 70 \%$.

- +) tg na neklimatizovaných pracovištích třídy práce I a IIa nesmí překročit to nebo tg 34 °C. Tato výjimka platí v případě, že venkovní teplota vzduchu je vyšší než teplota přípustná uvedená v tab. č. 2 pro pracoviště kategorie I a IIa.
- ++) Náhrada tekutin na pracovištích třídy I až IVa se stanoví interpolací v závislosti na tg, t.j. na každý 1°C nad dolní hranicí rozpětí pro příslušnou třídu práce se přičte k základní hodnotě náhrady vody pro danou třídu práce hodnota uvedená v závorce.
- +++) výše připočítané náhrady nad základní hodnotu náhrady tekutin.

Příklad:

Je třeba stanovit náhradu tekutin pro třídu práce IIIa a $t_o = 27 \text{ °C}$

Rozpětí ve °C pro třídu práce IIIa = 20 až 29 °C, rozdíl 9 °C

Náhrada tekutin pro uvedené rozpětí = 0,9 až 2,8 litrů, rozdíl 1,9 litrů

$1,9 : 9 = 0,21 \text{ litr/1 °C}$

$27 - 20 = 7 \text{ °C}$

Náhrada tekutin za osmihodinovou směnu = $0,21 \times 7 = 1,47 + 0,9 = 2,37 \text{ litrů} = 2,4 \text{ litrů}$.

ČÁST B

Dlouhodobě a krátkodobě únosná doba práce a výpočet režimu práce a bezpečnostních přestávek při zátěži teplem

Režim práce a bezpečnostních přestávek se vypočítá tak, že nejprve se stanoví počet pracovních cyklů. Počet pracovních cyklů (c) je dán podílem dlouhodobě a krátkodobě přípustné doby práce, přičemž počet cyklů se zaokrouhluje na nejbližší vyšší celé číslo:

$$c = \frac{t_{sm} \text{ (min)}}{t_{max} \text{ (min)}}$$

Mezi jednotlivými pracovními cykly musí být zajištěny bezpečnostní přestávky na odpočinek (tp). Délka přestávek se vypočítá podle vzorce:

$$tp = \frac{480 - t_{sm}}{c - 1} \text{ (min).}$$

Tabulka č. 1a: Dlouhodobě a krátkodobě přípustná doba práce - aklimatizovaný muž

Podmínky: v = 0,1 m.s-1 , tg>=ta, rh <70 %, 0,64 clo

tg (°C)	Třída práce	Doba práce podle celkového energetického brutto výdeje (W.m-2)							
		I	IIa	IIb	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V
	W.m-2 brutto	80	105	130	160	200	250	300	350
20	t _{sm}	480	480	480	480	403	323	232	188
	t _{max}	480	480	480	480	403	323	151	47
22	t _{sm}	480	480	480	480	403	323	218	179
	t _{max}	480	480	480	480	403	323	87	38
24	t _{sm}	480	480	480	480	403	282	207	171
	t _{max}	480	480	480	480	403	282	61	32
26	t _{sm}	480	480	480	480	403	245	196	163
	t _{max}	480	480	480	480	403	157	47	27
28	t _{sm}	480	480	480	480	352	230	186	156
	t _{max}	480	480	480	480	352	83	37	24
30	t _{sm}	480	480	480	468	280	217	177	150
	t _{max}	480	480	480	468	280	56	30	21
32	t _{sm}	480	480	480	348	262	205	169	144
	t _{max}	480	480	480	348	111	41	25	18
34	t _{sm}	480	480	392	308	245	195	161	138
	t _{max}	480	480	392	151	59	31	21	16
36	t _{sm}	385	433	351	287	230	185	154	132
	t _{max}	385	433	130	66	38	24	17	14
38	t _{sm}	274	395	324	268	217	176	148	127
	t _{max}	274	106	63	42	28	20	15	12
40	t _{sm}	247	362	301	251	205	168	142	123
	t _{max}	90	56	40	30	22	16	13	11
42	t _{sm}	226	335	281	236	194	160	136	118
	t _{max}	52	38	30	23	18	14	11	10
44	t _{sm}	207	311	263	223	185	153	131	114
	t _{max}	36	28	23	19	15	12	10	9
46	t _{sm}	191	290	248	211	176	147	126	110
	t _{max}	27	22	19	16	13	11	9	8
48	t _{sm}	178	272	233	200	168	140	121	106
	t _{max}	22	18	16	13	11	9	8	7
50	t _{sm}	166	256	221	190	160	135	117	103
	t _{max}	20	17	15	13	11	9	8	7

Vysvětlivka:

t_{sm} - maximálně dlouhodobě přípustná doba práce za směnu (min)

t_{max} - maximální krátkodobě přípustná doba práce za směnu (min)

Tabulka č. 1b: Dlouhodobě a krátkodobě přípustná doba práce - aklimatizovaný muž

Podmínky: v = 0,5 m.s-1 , tg>=ta, rh <70 %, 0,64 clo

tg (°C)	Třída práce	Doba práce podle celkového energetického brutto výdeje (W.m-2)							
		I	IIa	IIb	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V
	W.m-2 brutto	80	105	130	160	200	250	300	350
20	t _{sm}	480	480	480	480	403	323	260	191
	t _{max}	480	480	480	480	403	323	260	55
22	t _{sm}	480	480	480	480	403	323	221	181

	tmax	480	480	480	480	403	323	115	42
24	tsm	480	480	480	480	403	316	209	172
	tmax	480	480	480	480	403	316	73	35
26	tsm	480	480	480	480	403	248	197	164
	tmax	480	480	480	480	403	248	52	29
28	tsm	480	480	480	480	382	231	187	157
	tmax	480	480	480	480	352	101	40	25
30	tsm	480	480	480	480	290	217	177	150
	tmax	480	480	480	480	290	63	32	22
32	tsm	480	480	480	386	261	205	169	143
	tmax	480	480	480	386	145	45	27	19
34	tsm	480	480	443	307	244	194	161	137
	tmax	480	480	443	241	66	33	22	16
36	tsm	423	459	347	284	228	184	153	132
	tmax	423	459	190	74	40	25	18	14
38	tsm	267	387	319	264	215	174	147	127
	tmax	267	136	70	44	29	20	15	12
40	tsm	240	354	296	247	203	166	140	122
	tmax	105	60	41	30	22	16	13	11
42	tsm	218	326	275	232	192	158	135	117
	tmax	54	38	29	23	18	14	11	10
44	tsm	199	302	257	218	182	151	129	113
	tmax	35	27	22	18	15	12	10	9
46	tsm	184	281	241	206	173	145	124	109
	tmax	25	21	18	15	13	10	9	8
48	tsm	170	263	227	195	165	138	119	105
	tmax	21	18	15	13	11	9	8	7
50	tsm	159	247	214	185	157	133	115	101
	tmax	19	17	14	12	11	9	8	7

Vysvětlivka:

tsm - maximálně dlouhodobě přípustná doba práce za směnu (min)

tmax - maximální krátkodobě přípustná doba práce za směnu (min)

Tabulka č. 1c: Dlouhodobě a krátkodobě přípustná doba práce - aklimatizovaný muž

Podmínky: $v = 1 \text{ m.s}^{-1}$, $t_g = t_a$, $r_h < 70 \%$, $0,64 \text{ clo}$

tg (°C)	Třída práce	Doba práce podle celkového energetického brutto výdeje (W.m-2)							
		I	IIa	IIb	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V
	W.m-2 brutto	80	105	130	160	200	250	300	350
20	tsm	480	480	480	480	403	323	269	193
	tmax	480	480	480	480	403	323	269	61
22	tsm	480	480	480	480	403	323	224	182
	tmax	480	480	480	480	403	323	144	46
24	tsm	480	480	480	480	403	323	210	173
	tmax	480	480	480	480	403	323	82	37
26	tsm	480	480	480	480	403	265	198	165
	tmax	480	480	480	480	403	265	56	30
28	tsm	480	480	480	480	395	231	187	157
	tmax	480	480	480	480	395	112	42	25
30	tsm	480	480	480	480	301	217	177	150
	tmax	480	480	480	480	301	66	33	22
32	tsm	480	480	480	399	259	204	168	143
	tmax	480	480	480	399	155	46	27	19
34	tsm	480	480	457	303	244	192	160	137
	tmax	480	480	457	303	67	33	22	16
36	tsm	426	475	342	280	226	182	152	131
	tmax	426	475	224	76	40	25	18	14
38	tsm	267	378	313	260	212	173	146	126
	tmax	267	146	70	43	28	20	15	12
40	tsm	232	344	289	243	200	164	139	121
	tmax	105	58	40	29	22	16	13	11
42	tsm	210	316	268	227	189	156	133	116
	tmax	51	36	28	22	17	14	11	9
44	tsm	191	292	250	214	179	149	128	112
	tmax	32	26	21	18	14	12	10	8
46	tsm	176	272	234	201	170	142	123	108
	tmax	24	20	17	14	12	10	9	8
48	tsm	163	254	220	191	162	136	118	104
	tmax	20	17	15	13	11	9	8	7
50	tsm	151	238	208	181	154	131	113	100
	tmax	19	19	16	12	10	9	8	7

 Vysvětlivka:

t_{sm} - maximálně dlouhodobě přípustná doba práce za směnu (min)

t_{max} - maximální krátkodobě přípustná doba práce za směnu (min)

Tabulka č. 2a: Dlouhodobě a krátkodobě přípustná doba práce -
 aklimatizovaná žena

Podmínky: v = 0,1 m.s-1 , t_g>=t_a, rh <70 %, 0,64 clo

tg (°C)	Třída práce	Doba práce podle celkového energetického brutto výdeje (W.m-2)						
		I	IIa	IIb	IIIa	IIIb	IVa	IVb
	W.m-2 brutto	80	105	130	160	200	250	300
20	t _{sm}	480	480	480	411	329	263	227
	t _{max}	480	480	480	411	329	263	227
22	t _{sm}	480	480	480	411	329	263	224
	t _{max}	480	480	480	411	329	263	117
24	t _{sm}	480	480	480	411	329	263	212
	t _{max}	480	480	480	411	329	263	75
26	t _{sm}	480	480	480	411	329	241	200
	t _{max}	480	480	480	411	329	157	54
28	t _{sm}	480	480	480	411	329	226	190
	t _{max}	480	480	480	411	329	83	41
30	t _{sm}	480	480	480	411	275	213	181
	t _{max}	480	480	480	411	275	56	33
32	t _{sm}	480	480	480	342	257	202	172
	t _{max}	480	480	480	342	111	41	27
34	t _{sm}	480	480	385	303	241	191	164
	t _{max}	480	480	385	151	59	31	22
36	t _{sm}	378	425	345	282	226	182	157
	t _{max}	378	425	130	66	38	24	18
38	t _{sm}	269	388	319	263	213	173	150
	t _{max}	269	106	63	42	28	20	16
40	t _{sm}	243	356	296	246	202	165	144
	t _{max}	90	56	40	30	22	16	14
42	t _{sm}	222	329	276	232	191	157	138
	t _{max}	52	38	30	23	18	14	12
44	t _{sm}	203	306	259	219	181	150	132
	t _{max}	36	28	23	19	15	12	10
46	t _{sm}	188	285	243	207	173	144	127
	t _{max}	27	22	19	16	13	11	9
48	t _{sm}	175	267	229	196	165	138	122
	t _{max}	22	18	16	13	11	9	8
50	t _{sm}	163	252	217	186	157	133	118
	t _{max}	20	17	15	13	11	9	8

 Vysvětlivka:

t_{sm} - maximálně dlouhodobě přípustná doba práce za směnu (min)

t_{max} - maximální krátkodobě přípustná doba práce za směnu (min)

Tabulka č. 2b: Dlouhodobě a krátkodobě přípustná doba práce -
 aklimatizovaná žena

Podmínky: v = 0,5 m.s-1 , t_g>=t_a, rh <70 %, 0,64 clo

tg (°C)	Třída práce	Doba práce podle celkového energetického brutto výdeje (W.m-2)						
		I	IIa	IIb	IIIa	IIIb	IV a	IVb
	W.m-2 brutto	80	105	130	160	200	250	300
20	t _{sm}	480	480	480	411	329	263	227
	t _{max}	480	480	480	411	329	263	227
22	t _{sm}	480	480	480	411	329	263	227
	t _{max}	480	480	480	411	329	263	176
24	t _{sm}	480	480	480	411	329	263	214
	t _{max}	480	480	480	411	329	263	94
26	t _{sm}	480	480	480	411	329	243	202
	t _{max}	480	480	480	411	329	243	62
28	t _{sm}	480	480	480	411	329	227	191
	t _{max}	480	480	480	411	285	214	45
30	t _{sm}	480	480	480	411	285	63	181
	t _{max}	480	480	480	411	275	56	36
32	t _{sm}	480	480	480	329	256	201	172
	t _{max}	480	480	480	329	145	45	29

34	tsm	480	480	435	301	239	190	164
	tmax	480	480	435	241	66	93	23
36	tsm	415	451	341	279	224	180	156
	tmax	415	451	190	74	40	25	19
38	tsm	262	380	314	260	211	171	149
	tmax	262	136	70	44	29	20	16
40	tsm	236	348	290	243	199	163	142
	tmax	105	60	41	30	22	16	14
42	tsm	214	320	270	228	188	156	136
	tmax	54	38	29	23	18	14	12
44	tsm	196	297	253	214	179	149	131
	tmax	35	27	22	18	15	12	10
46	tsm	180	276	237	202	170	142	126
	tmax	25	21	18	15	13	10	9
48	tsm	167	258	223	192	162	136	121
	tmax	21	18	15	13	11	9	8
50	tsm	156	243	211	182	154	131	116
	tmax	19	17	14	12	11	9	8

Vysvětlivka:

tsm - maximálně dlouhodobě přípustná doba práce za směnu (min)

tmax - maximální krátkodobě přípustná doba práce za směnu (min)

Tabulka č. 2c: Dlouhodobě a krátkodobě přípustná doba práce - aklimatizovaná žena

Podmínky: $v = 1 \text{ m.s}^{-1}$, $t_g \geq t_a$, $rh < 70 \%$, $0,64 \text{ clo}$

tg (°C)	Třída práce	Doba práce podle celkového energetického brutto výdeje (W.m-2)						
		I	IIa	IIb	IIIa	IIIb	IVa	IVb
	W.m-2 brutto	80	105	130	160	200	250	300

20	tsm	480	480	480	411	329	263	227
	tmax	480	480	480	411	329	263	227
22	tsm	480	480	480	411	329	263	224
	tmax	480	480	480	411	329	263	117
24	tsm	480	480	480	411	329	263	215
	tmax	480	480	480	411	329	263	109
26	tsm	480	480	480	411	329	260	202
	tmax	480	480	480	411	329	260	67
28	tsm	480	480	480	411	329	227	191
	tmax	480	480	480	411	329	112	47
30	tsm	480	480	480	411	296	213	181
	tmax	480	480	480	411	296	66	36
32	tsm	480	480	480	392	255	200	171
	tmax	480	480	480	392	155	46	29
34	tsm	480	480	449	298	237	189	163
	tmax	480	480	449	298	67	33	23
36	tsm	419	467	336	275	222	179	155
	tmax	419	467	224	76	40	25	19
38	tsm	262	371	308	255	208	170	148
	tmax	262	146	70	43	28	20	16
40	tsm	228	338	284	238	196	161	141
	tmax	105	58	40	29	22	16	13
42	tsm	206	311	264	223	186	154	135
	tmax	51	36	28	22	17	14	12
44	tsm	188	287	246	210	176	146	129
	tmax	32	26	21	18	14	12	10
46	tsm	173	267	230	198	167	140	124
	tmax	24	20	17	14	12	10	9
48	tsm	160	249	217	187	159	134	119
	tmax	20	17	15	13	11	9	8
50	tsm	149	234	204	178	151	128	115
	tmax	19	16	14	12	10	9	8

Vysvětlivka:

tsm - maximálně dlouhodobě přípustná doba práce za směnu (min)

tmax - maximální krátkodobě přípustná doba práce za směnu (min)

ČÁST C

Dlouhodobě a krátkodobě přípustné doby práce na pracovištích hlubinných

dolů, způsob jejich stanovení a úprava postupu výpočtu pracovních cyklů a bezpečnostní přestávky

1. Dlouhodobě a krátkodobě přípustná doba práce je stanovena v tabulkách č. 1 až 45.

2. Na pracovišti, kde rozdíl mezi výslednou teplotou kulového teploměru (t_g) a suchou teplotou vzduchu (t_a) je menší než $1\text{ }^\circ\text{C}$, lze použít pro stanovení přípustné doby práce hodnoty naměřené suchým teploměrem.

3. Na pracovišti, kde krátkodobě přípustná doba práce (t_{max}) je kratší než dlouhodobě přípustná doba práce (t_{sm}), musí být stanoven režim práce a bezpečnostní přestávky.

4. Na pracovištích, kde krátkodobě přípustná doba práce (t_{max}) a dlouhodobě přípustná doba práce (t_{sm}) podle tabulek č. 1 až 45 je shodná, nemusí být stanoven režim práce a bezpečnostní přestávky, avšak směnová efektivní pracovní doba (P_{Def}) nesmí překročit dlouhodobě přípustnou dobu práce (t_{sm}).

5. Směnová efektivní pracovní doba (P_{Def}) se vypočte podle vzorce:

$$P_{Def} = 480 - t_d - t_{pnp} - t_{sm} \text{ (min)},$$

kde

t_d - je doba sjezdu a výjezdu, dopravy na pracoviště k tomu určenými pracovními

prostředky a chůze na pracoviště v úklonu do 3 stupňů a $t_a = < 26\text{ }^\circ\text{C}$,

t_{pnp} - podmíněčně nutné vyloučené doby výkonu práce, např. přestávky při čekacích dobách po trhačích pracích,

t_{sm} - normativ směnových časů, například pracovní porada, osobní potřeba, odstrojení a ustrojení, pracovní rozhovor, osobní očista, přestávka na jídlo a oddech podle zvláštního právního předpisu.

6. Pracovní cyklus (c) je dán podílem dlouhodobě přípustné doby práce (t_{sm}) a krátkodobě přípustné doby práce (t_{max}), přičemž počet cyklů se zaokrouhuje na nejbližší celé vyšší číslo. Počet pracovních cyklů (t_{prc}) se vypočte podle vzorce:

$$c = t_{sm}/t_{max}$$

Délka jednoho pracovního cyklu (t_{prc}) se vypočte podle vzorce:

$$t_{prc} = t_{sm}/c \text{ (min)}$$

Celková doba pracovních cyklů (t_{prc}) se vypočte podle vzorce:

$$\text{suma } t_{prc} = t_{prc} \cdot c \text{ (min)}$$

7. Minimální doba trvání jedné bezpečnostní přestávky (t_p) nesmí být kratší než 30 minut.

8. Celková doba trvání všech bezpečnostních přestávek za směnu ($\text{Suma } t_p$) se vypočte podle vzorce:

$$\text{Suma } p = t_p \cdot (c - 1) \text{ (min)}$$

9. V době bezpečnostní přestávky musí mít důlní pracovníci možnost odpočinku v prostředí, kde teplota vzduchu nepřekročí v závislosti na relativní vlhkosti níže uvedené teploty:

Rh (%)	Ts °C
do 60	31
61 - 75	30
76 - 90	29
91 - 100	28

Tabulky 1 - 45

Obrázek 361-207a.pcx

Obrázek 361-207b.pcx

Obrázek 361-207c.pcx

Obrázek 361-207d.pcx

Obrázek 361-207e.pcx

Obrázek 361-207f.pcx

Obrázek 361-207g.pcx

Obrázek 361-207h.pcx

Obrázek 361-207i.pcx

Obrázek 361-207j.pcx

Obrázek 361-207k.pcx

Obrázek 361-207l.pcx

Obrázek 361-207m.pcx

Obrázek 361-207n.pcx

Obrázek 361-207o.pcx

Obrázek 361-207p.pcx

Obrázek 361-207q.pcx

Obrázek 361-207r.pcx

Obrázek 361-207s.pcx

Obrázek 361-207t.pcx

Obrázek 361-207u.pcx

Obrázek 361-207v.pcx

Obrázek 361-207w.pcx

Obrázek 361-207x.pcx

Obrázek 361-207y.pcx

Obrázek 361-207z.pcx

Obrázek 361-07aa.pcx

Obrázek 361-07ab.pcx

Obrázek 361-07ac.pcx

Obrázek 361-07ad.pcx

Obrázek 361-07ae.pcx

Obrázek 361-07af.pcx

Obrázek 361-07ag.pcx

Obrázek 361-07ah.pcx

Obrázek 361-07ai.pcx

Obrázek 361-07aj.pcx

Obrázek 361-07ak.pcx

Obrázek 361-07al.pcx

Obrázek 361-07am.pcx

Obrázek 361-07an.pcx

Obrázek 361-07ao.pcx

Obrázek 361-07ap.pcx

Obrázek 361-07aq.pcx

Obrázek 361-07ar.pcx

Obrázek 361-07as.pcx

Část D

Teplota vzduchu t_a korigovaná podle rychlosti jeho proudění

Proudění vzduchu m.s-1	Teplota vzduchu t_a (°C)						
	+4	-1	-7	-12	-16	-23	-29
1,8	+4	-1	-7	-12	-16	-23	-29
2,2	+3	-3	-9	-15	-21	-26	-32
4,5	-2	-9	-15	-23	-30	-36	-43
6,7	-6	-13	-21	-28	-38	-43	-50".

Část E

Přípustné povrchové teploty pevných materiálů, s nimiž přichází nechráněná kůže zaměstnance do přímého styku

Materiál	prahy popálení při trvání dotyku			
	10 sekund °C	1 minuta °C	10 minut °C	8 hodin a déle °C
kov	55	51	48	43
keramické, skleněné a kamenné materiály	66	56	48	43
plasty	71	60	48	43
dřevo	89	60	48	43

Vysvětlivky k tabulce:

Práh popálení je povrchová teplota vymezující hranici mezi kůží bez popálení a povrchovou popáleninou vyvolanou dotykem kůže s horkým povrchem při určitém trvání dotyku. Hodnota 51 °C pro dobu 1 minuty platí také pro jiné materiály s vysokou tepelnou vodivostí, které nejsou v tabulce uvedeny, pro ostatní materiály s nízkou tepelnou vodivostí platí teplota 60 °C

Příloha 2

Chemické látky, jejich hygienické limity a postup při jejich stanovení

ČÁST A

Seznam chemických látek a jejich přípustné expoziční limity (PEL) a nejvyšší přípustné koncentrace (NPK-P)

Látka	číslo CAS	PEL	NPK-P	Poznámky	Faktor přepočtu
		mg.m-3	ppm		
Acetaldehyd	75-07-0	50	100	I	0,555
Acetanhydrid	108-24-7	4	20	I	0,240
Aceton	67-64-1	800	1500	I	0,421
Acetonitril	75-05-8	70	100	D, I	0,595
Akrolein			viz 2-Propenal		
Akrylaldehyd			viz 2-Propenal		
Akrylonitril			viz 2-Propennitril		
Allylalkohol			viz 2-Propen-1-ol		
Allylglycidylether	106-92-3	25	50	D, I, S	0,214
Allylchlorid			viz 3-Chlor-1-propen		
1-Allyloxy-2,3-epoxypropan			viz Allylglycidylether		
Aminobenzen			viz Anilin		
2-Aminoethan-1-ol	141-43-5	2,5	7,5	I	0,401
2-Aminopyridin	504-29-0	2	4	D	0,260
Amoniak	7664-41-7	14	36		1,438
Amylacetát			viz Pentylacetát		
Amylalkohol			viz Pentanol		
Anhydrid kyseliny octové			viz Acetanhydrid		
Anilin	62-53-3	5	10	D, I, P	0,263
Antimon	7440-36-0	0,5	1,5		
Antimonu sloučeniny, jako Sb (s výjimkou oxidu antimonitého)		0,5	1,5	I	
Arsan			viz Arsenovodík		
Arsen	7440-38-2	0,1	0,4	P	
Arsenu sloučeniny, jako As (s výjimkou arsenovodíku)		0,1	0,4	P	
Arsenovodík	7784-42-1	0,1	0,2	P	0,313
Azoimid			viz Azidovodík		
Azidovodík (páry)	7782-79-8	0,2	0,3		1,76
Azid sodný	26628-22-8	0,1	0,3	D, I	0,376
Aziridin			viz Ethylenimin		
Barya sloučeniny rozpustné, jako Ba		0,5	2,5		
Benzen	71-43-2	3	10	D, I, P	0,313
Benzíny	86290-81-5	400	1000		
(technická směs uhlovodíků)					
Benzo(a)pyren	50-32-8	0,005	0,025	D, P	0,097
p-Benzochinon	106-51-4	0,4	0,8	I	0,226
1,4-Benzochinon			viz p-Benzochinon		
Benzoylperoxid	94-36-0	5	10	I, S	
Benzylalkohol	100-51-6	40	80		0,226
Benzylchlorid			viz alfa-Chlortoluen		
Berylium	7440-41-7	0,001	0,002	I, S, P	
Berylia sloučeniny, jako Be		0,001	0,002	I, S, P	
Bifenyl	92-52-4	1	3	D, I	0,158
1,1'-Biphenyl			viz Bifenyl		
Bis(2-ethylhexyl)ester			viz Di-(2-ethylhexyl) ftalát		
1,2-benzendikarboxylové kyseliny					
Bisfenol A			viz 2,2-Bis(4-hydroxyfenyl)propan		
Bis(2-chloretethyl)ether	111-44-4	30	60	D	0,171
2,2-Bis(4-hydroxyfenyl)propan (prach, aerosol)	80-05-7	2	5	I	
Brom	7726-95-6	0,7	1,4	I	0,153
Bromethan	74-96-4	20	40	D, I	0,224
2-Brom-2-chlor-1,1,1- trifluoethan	151-67-7	15	30		0,124
Brommethan	74-83-9	20	40	D, I, P	0,257
Bromovodík	10035-10-6	1	6	I	0,302
Bromtrifluormethan			viz Trifluorbrommethan		
1,3-Butadien	106-99-0	10	20	P	0,425

Buta-1,3-dien		viz 1,3-Butadien				
Butanol (všechny isomery)	71-36-3					
	78-92-2					
	78-83-1					
	75-65-0	300	600	I		0,330
2-Butanon	78-93-3	600	900	I		0,339
Butanthiol	109-79-5	1,5	3			0,271
2-Butenal	4170-30-3					
	123-73-9	1	4	D, I		0,349
2-Butoxyethan-1-ol	111-76-2	100	200	D, I		0,207
2-Butoxyethanol acetát		viz 2-Butoxyethylacetát				
2-(2-Butoxyethoxy)-ethanol	112-34-5	70	100	I		0,151
2-Butoxyethylacetát	112-07-2	130	300	D		0,153
1-Butoxypropan-2-ol	5131-66-8	270	550	D, I		0,185
Butylacetát	123-86-4					
	110-19-0					
	540-88-5					
	105-46-4	950	1200			0,211
n-Butylakrylát	141-32-2	10	20	I, S		0,191
Butylalkohol		viz Butanol				
Butylcelosolv		viz 2-Butoxyethanol				
Butylcelosolvacetát		viz 2-Butoxyethylacetát				
Butyldiglykol		viz 2-(2-Butoxyethoxy)ethanol				
Butylester 2-propenové kyseliny		viz n-Butylakrylát				
Butylmerkaptan		viz Butanthiol				
terc-Butylmethylether	1634-04-4	100	200	I		0,277
n-Butylmethylketon		viz 2-Hexanon				
iso-Butylmethylketon		viz 4-Methyl-2-pentanon				
Butyl 2-propenoát		viz n-Butylakrylát				
Celosolvacetát		viz 2-Ethoxyethylacetát				
Cínu anorganické sloučeniny, jako Sn		2	4	I		
Cínu sloučeniny organické, jako Sn		0,1	0,2	D, I		
Cyklohexan	110-82-7	700	2000	I		0,290
Cyklohexanamin		viz Cyklohexylamin				
Cyklohexanol	108-93-0	200	400	D, I		0,244
Cyklohexanon	108-94-1	40	80	D		0,249
Cyklohexen	110-83-8	1000	1300			0,298
Cyklohexylamin	108-91-8	20	40	I		0,247
Dekahydronaftalen	91-17-8	50	100			0,151
Desfluran	57041-67-5	15	30			0,146
Diacetonalkohol	123-42-2	200	300	I		0,210
4,4'-Diamino-difenylmethan	101-77-9	0,1	0,2	D, S, P		
1,2-Diaminoethan	107-15-3	25	50	I, S		0,407
Diazomethan	334-88-3	0,3	0,6	P		0,582
Dibenzoylperoxid		viz Benzoylperoxid				
Diboran	19287-45-7	0,1	0,2			0,837
Dibromdifluormethan	75-61-6	800	1300			0,116
1,2-Dibromethan	106-93-4	1	2	D, I, P		0,182
Dibutylester 1,2-benzen- dikarboxylové kyseliny		viz Dibutylftalát				
Dibutylftalát	84-74-2	5	10	I		
Dicyklopentadien	77-73-6	3	6	I		0,185
Diethanolamin	111-42-2	5	10	I, P		0,232
Diethylamin	109-89-7	15	30	I		0,334
2-(Diethylamino)ethanol	100-37-8	50	100	D, I		0,208
Diethylenglykol monomethylether		viz 2-(2-Methoxyethoxy)ethanol				
Diethylentriamin	111-40-0	4	8	I		0,237
N,N-Diethylethanamin		viz Triethylamin				
Diethylether	60-29-7	300	600			0,330
Di-(2-ethylhexyl) ftalát	117-81-7	5	10			
Difenylamin	122-39-4	10	20	D, P		
Difenylether	101-84-8	5	10			0,144
Difenylmethan-4,4'-diisokyanát	101-68-8	0,05	0,1	I, S		0,098
Difenyloxid		viz Difenylether				
Difluormethan	75-10-5	2000	5000			0,470
Dihydrogenselenid		viz Selenovodík				
1,3-Dihydroxybenzen	108-46-3	45	90	I		
1,4-Dihydroxybenzen	123-31-9	2	4	D, I, S		
1,2-Dichlorbenzen	95-50-1	100	200	D, I		0,166
1,4-Dichlorbenzen	106-46-7	100	200	D, I		0,166
2,2'-Dichlordiethylether		viz Bis(2-chlorethyl)ether				
Dichlordifluormethan	75-71-8	3000	5000			0,202
1,1-Dichlorethan	75-34-3	400	800	D, I		0,247
1,2-Dichlorethan	107-06-2	10	20	D, I, P		0,247
1,1-Dichlorethen	75-35-4	8	16			0,252

1,2-Dichlorethen	540-59-0	800	1600		0,252
1,1-Dichlorethylen		viz 1,1-Dichlorethen			
1,2-Dichlorethylen		viz 1,2-Dichlorethen			
Dichlorid kys. uhličitě		viz Fosgen			
Dichlorfluormethan	75-43-4	40	80		0,238
Dichlormethan	75-09-2	200	500	D	0,288
1,2-Dichlor-1,1,2,2-tetrafluorethan	76-14-2	3000	5000		0,143
Diisokyanatohexan		viz Hexamethylendiisokyanát			
2,4-Diisokyanáttoluen		viz Toluylen-2,4-diisokyanát			
2,6-Diisokyanáttoluen		viz Toluylen-2,6-diisokyanát			
Diisononylfталát	28553-12-0	3	10		0,058
N,N-Dimethylacetamid	127-19-5	30	60	D	0,281
Dimethylamin	124-40-3	4	9	I	0,542
N,N-Dimethylanilin	121-69-7	25	50	D	0,202
N,N-Dimethylbenzenamin		viz N,N-Dimethylanilin			
N,N-Dimethylcyklohexylamin	98-94-2	5	10	D	0,192
Dimethylether	115-10-6	1000	2000		0,531
Dimethylethylamin	598-56-1	10	20	I	0,334
1-(1,1-Dimethylethyl)-4-methylbenzen		viz p-(terc-Butyl)toluen			
N,N-Dimethylformamid	68-12-2	15	30	D, I, P	0,335
1,1-Dimethylhydrazin	57-14-7	0,025	0,05	D, I, S, P	0,407
1,2-Dimethylhydrazin	540-73-8	0,025	0,05	D, S, P	0,407
Dimethylisopropylamin	996-35-0	10	20		0,280
2,2-Dimethylpropan	463-82-1	3000	4500	*	0,339
Dimethylsulfát	77-78-1	0,1	0,2	D, I, P	0,194
N,N-Dimethyl-p-toluidin	99-97-8	5	10		0,181
Dinitrobenzen					
(technická směs isomerů)	25154-54-5	1	2	D, P	0,145
Dinitroglykol		viz Ethylenglykoldinitrát			
Dinitrochlorbenzen		viz 1-Chlor-2,4-dinitrobenzen			
4,6-Dinitro-o-kresol	534-52-1	0,2	0,4	D, I	
Dinitrotoluen					
(technická směs isomerů)	25321-14-6	0,75	1,5	D, P	0,134
1,4-Dioxan	123-91-1	70	140	D, I	0,277
Enfluran	13838-16-9	15	30		0,132
Epichlorhydrin		viz 1-Chlor-2,3-epoxypropan			
Ethanal		viz Acetaldehyd			
1,2-Ethandiamin		viz 1,2-Diaminoethan			
Ethanamin		viz Ethylamin			
Ethan-1,2-diol		viz Ethylenglykol			
1,2-Ethandioldinitrát		viz Ethylenglykoldinitrát			
Ethanol	64-17-5	1000	3000		0,532
Ethanolamin		viz 2-Aminoethan-1-ol			
Ethenon		viz Keten			
Ethenylbenzen		viz Styren			
Ethenylester kys. octové		viz Vinylacetát			
2-Ethoxyethan-1-ol	110-80-5	8	40	D, P	0,271
2-Ethoxyethyl-acetát	111-15-9	11	50	D, P	0,185
1-Ethoxypropan-2-ol	1569-02-4	270	550		0,235
Ethylacetát	141-78-6	700	900	I	0,278
Ethylakrylát	140-88-5	20	40	I, S	0,244
Ethylalkohol		viz Ethanol			
Ethylamin	75-04-7	9	20	I	0,542
Ethylbenzen	100-41-4	200	500	D	0,230
Ethylbromid		viz Bromethan			
Ethylcelosolv		viz 2-Ethoxyethanol			
Ethylendiamin		viz 1,2-Diaminoethan			
Ethylendibromid		viz 1,2-Dibromethan			
Ethylendichlorid		viz 1,2-Dichlorethan			
Ethylendinitrát		viz Ethylenglykoldinitrát			
Ethylenglykol	107-21-1	50	100	D	0,394
Ethylenglykoldinitrát	628-96-6	0,5	1	D	0,161
Ethylenglykolmonobutylether		viz 2-Butoxyethanol			
Ethylenglykolmonobutylether-acetát		viz 2-Butoxyethylacetát			
Ethylenglykolmonoethylether		viz 2-Ethoxyethanol			
Ethylenglykolmonoethylether-acetát		viz 2-Ethoxyethylacetát			
Ethylenglykolmonomethylether		viz 2-Methoxyethanol			
Ethylenglykolmonomethylether-acetát		viz 2-Methoxyethylacetát			
Ethylenchlorhydrin		viz 2-Chlorethanol			
Ethylenimin	151-56-4	1	2	D, I, P	0,567
Ethylenoxid	75-21-8	1	3	D, I, P	0,556
Ethylester kyseliny 2-propenové		viz Ethylakrylát			
N-Ethylethanamin		viz Diethylamin			
Ethylether		viz Diethylether			
Ethyl-3-ethoxypropionát	763-69-9	150	500		0,167

Ethylformiát	109-94-4	300	450	I	0,330
Ethylchlorid			viz Chlorethan		
Ethyl-2-kyanakrylát	7085-85-0	1	2	I	0,195
Ethyl-2-kyanprop-2-enoát			viz Ethyl-2-kyanakrylát		
Ethyl-2-propenoat			viz Ethylakrylát		
Fenol	108-95-2	7,5	15	D, I	0,260
N-Fenylbenzenamin			viz Difenylamin		
Fenylethylen			viz Styren		
Fenylhydrazin	100-63-0	1	2	D, I, S	0,225
2-Fenylpropen	98-83-9	250	500	I	0,207
Fluor	7782-41-4	1,5	3	I	0,643
Fluoridy anorganické, jako F		2,5	5	I	
Fluorovodík	7664-39-3	1,5	2,5	I	1,223
Formaldehyd	50-00-0	0,5	1	I, S	0,814
Fosfan			viz Fosforovodík		
Fosfin			viz Fosforovodík		
Fosfor (bílý, žlutý)	7723-14-0	0,1	0,3		0,197
Fosforovodík	7803-51-2	0,1	0,2	I	0,719
Fosforoxychlorid			viz Oxychlorid fosforečný		
Fosforpentachlorid			viz Chlorid fosforečný		
Fosfortrichlorid			viz Chlorid fosforitý		
Fosgen			viz Karbonylchlorid		
Freon 11			viz Trichlorfluormethan		
Freon 12			viz Dichlordifluormethan		
Freon 12B2			viz Dibromdifluormethan		
Freon 13			viz Chlortrifluormethan		
Freon 13B1			viz Trifluorbrommethan		
Freon 21			viz Dichlorfluormethan		
Freon 114			viz 1,2-Dichlor-1,1,2,2-tetrafluorethan		
Ftalanhydrid	85-44-9	5	10	I, S	0,165
2,5-Furandion			viz Maleinanhydrid		
2-Furankarboxaldehyd			viz Furfural		
2-Furanmethanol			viz 2-Furylmethanol		
Furfural	98-01-1	10	20	D, I	0,255
Furfurylalkohol			viz 2-Furylmethanol		
Furylmethanal			viz Furfural		
2-Furylmethanol	98-00-0	20	40	D, I	0,249
Glutaraldehyd			viz 1,5-Pentandial		
Glycerol, mlha	56-81-5	10	15		0,244
Glyceroltrinitrát	55-63-0	0,5	1	D	0,108
Halotan			viz 2-Brom-2-chlor-1,1,1-trifluorethan		
n-Heptan	142-82-5	1000	2000	I	0,244
Heptan (technická směs isomerů)	426260-76-6	1000	2000	I	0,244
Heptan-2-on	110-43-0	150	300	D, I	0,214
Heptan-3-on	106-35-4	95	300	I	0,214
Hexachlorbenzen	118-74-1	0,02	0,1	D, P	0,086
1,1,2,3,4,4-Hexachlor-1,3-butadien	87-68-3	0,25	0,5	D	0,115
Hexachlorethan	67-72-1	10	20	D, I	0,103
Hexachlornaftalen	1335-87-1	0,2	0,6	D	
Hexamethylen-1,6-diisokyanát	822-06-0	0,035	0,07	I, S	0,145
n-Hexan	110-54-3	70	200	I, D, P	0,284
Hexan isomery (s výjimkou n-Hexanu)		1000	2000	I	0,284
2-Hexanon	591-78-6	20	40	D, P	0,244
Hydrazin	302-01-2	0,05	0,1	D, I, S, P	0,763
Hydrid lithný	7580-67-8	0,025	0,075		
Hydrochinon			viz 1,4-Dihydroxybenzen		
Hydroxid draselný	1310-58-3	1	2	I	
Hydroxid sodný	1310-73-2	1	2	I	
Hydroxid vápenatý	1305-62-0	2	4		
2-Hydroxymethylfurfural			viz 2-Furylmethanol		
Chlor	7782-50-5	0,5	1,5	I	0,344
Chloracetaldehyd	107-20-0	1	3	I	0,311
Chlorbenzen	108-90-7	25	70		0,217
2-Chlor-1,3-butadien	126-99-8	10	20	D, I	0,276
Chlordifluormethan	75-45-6	3600	-		0,283
1-Chlor-2,4-dinitrobenzen	97-00-7	0,5	1	D, I, P, S	0,121
1-Chlor-2,3-epoxypropan	106-89-8	1	2	D, I, S, P	0,266
Chlorethan	75-00-3	260	540		0,378
2-Chlorethanol	107-07-3	1	3	D	0,304
Chlorethen			viz Vinylchlorid		
Chlorid amonný (dýmy)	12125-02-9	5	10	I	
Chlorid fosforečný	10026-13-8	1	2	I, P	0,117
Chlorid fosforitý	7719-12-2	1	3	I, P	0,178
Chlorid vápenatý	10043-52-4	2	4	I	

Chlorid zinečnatý	7646-85-7	1	2	I	
Chlormethan	74-87-3	100	200	D, P	0,484
Chlormethoxymethan		viz Chlormethylmethylether			
Chlormethylbenzen		viz alfaChlortoluen			
Chlormethylmethylether	107-30-2	0,003	0,006	D, P	0,304
1-Chlor-4-nitrobenzen	100-00-5	1	2	D, P	
Chloroform		viz Trichlormethan			
Chloropren		viz 2-Chlor-1,3-butadien			
Chlorované bifenyly		viz Polychlorované bifenyly			
Chlorovodík	7647-01-0	8	15	I	0,679
3-Chlor-1-propen	107-05-1	3	6	I	0,320
alfa-Chlortoluen	100-44-7	5	10	I	0,193
Chlortrifluormethan	75-72-9	4000	6000		0,2734
Chrom a sloučeniny chromu (II, III) jako Cr		0,5	1,5	I	
Chromu (VI) sloučeniny, jako Cr		0,05	0,1	I, S, P	
2,2-Iminobis(ethanol)		viz Diethanolamin			
1,3-Isobenzofurandion		viz Ftalanhydrid			
Isofluran	26675-46-7	15	30		0,133
iso-Pentan		viz Pentan a iso-Pentan			
Iso-Pentyl-acetát		viz Pentyl-acetát			
Isophoron	78-59-1	5	10	I	0,177
iso-Propyl-acetát		viz iso-Propyl-acetát			
iso-Propylbenzen		viz Kumen			
iso-Propylglykol		viz 2-iso-Propoxyethan-1-ol			
Jod	7553-56-2	0,1	1	I	0,093
Jodmethan	74-88-4	2	8	D, I	0,172
Kadmium a jeho sloučeniny, jako Cd	7440-43-9	0,05	0,1	D	
Kalafuna - prach, dým	8050-09-7	1		S	
epsilon-Kaprolaktam (prach)	105-60-2	1	3	I	
epsilon-Kaprolaktam (páry)	105-60-2	10	40	I	0,216
Karbonitril		viz Kyanamid			
Karboxylchlorid	75-44-5	0,08	0,4	I	0,247
Keten	463-51-4	1	2		0,581
Kobalt a jeho sloučeniny, jako Co	7440-48-4	0,05	0,1	S	
Kresol (technická směs isomerů)	1319-77-3	20	40	D, I	0,226
Krotonaldehyd		viz 2-Butenal			
Kumen	98-82-8	100	250	D, I	0,203
Kyanamid	420-04-2	1	5	D, I, S	0,581
Kyanid, jako CN	57-12-5	3	10	D	
Kyanovodík	74-90-8	3	10	D	0,905
Kyselina dusičná	7697-37-2	1	2,5	I	0,388
Kyselina ethanová		viz Kyselina octová			
Kyselina ethandiová		viz Kyselina šťavelová			
Kyselina fosforečná	7664-38-2	1	2	I	
Kyselina chloristá	7601-90-3	1	2	I	0,243
Kyselina methanová		viz Kyselina mravenčí			
Kyselina mravenčí	64-18-6	9	18	I	0,531
Kyselina octová	64-19-7	25	35	I	0,408
Kyselina peroxyoctová	79-21-0	0,6	1,2	I	0,321
Kyselina pikrová	88-89-1	0,1	0,5	D, I, S	
Kyselina propanová		viz Kyselina propionová			
Kyselina propionová	79-09-4	30	60	I	0,330
Kyselina sírová (mlha koncentrované kyseliny)	7664-93-9	0,05	-	I	
Kyselina sírová, jako SO3	7664-93-9	1	2	I	
Kyselina šťavelová	144-62-7	1	5	I	
Maleinanhydrid	108-31-6	1	2	I, S	0,249
Mangan	7439-96-5	1	2		
Mangan - jeho sloučeniny, jako Mn		1	2		
Měď (prach)	7440-50-8	1	2		
Měď (dýmy)	7440-50-8	0,1	0,2		
Mesitylen		viz 1,3,5-Trimethylbenzen			
Methanal		viz Formaldehyd			
Methanamin		viz Methylamin			
Methanol	67-56-1	250	1000	D	0,754
3-Methoxy-n-butylacetát	435-53-4	100	200		0,167
2-Methoxyethan-1-ol	109-86-4	3	30	D, P	0,321
2-(2-Methoxyethoxy)ethanol	111-77-3	50	100	D	0,203
2-Methoxyethyl-acetát	110-49-6	5	50	D, P	0,207
3-Methoxy-3-methylbutan-1-ol	56539-66-3	100	200		0,207
2-Methoxy-1-	108-65-6	270	550	D, I	0,185

methylethylacetát						
1-Methoxy-2-propanol	107-98-2	270	550		D	0,271
2-Methoxy-1-propylacetát	0657-70-4	270	550		D	0,185
(2-Methoxymethylethoxy)- propanol (technická směs isomerů)	34590-94-8	270	550		D	0,165
Methylacetát	79-20-9	600	800		I	0,330
Methylakrylát	96-33-3	20	40		I, S	0,284
Methylalkohol			viz Methanol			
Methylamin	74-89-5	10	20		I	0,787
4-Methylanilin			viz p-Toluidin			
N-Methylanilin	100-61-8	2	4		D, P	0,228
Methylbenzen			viz Toluén			
N-Methylbenzenamin			viz N-Methylanilin			
Methylbromid			viz Brommethan			
3-Methyl-1-butanol			viz Amylalkohol			
1-Methyl-n-butylacetát			viz Pentylacetát			
Methylcelosolv			viz 2-Methoxyethanol			
Methylcelosolvacetát			viz 2-Methoxyethylacetát			
Methylcyklohexan	108-87-2	1500	2000		I	0,249
Methylcyklohexanol (technická směs isomerů)	25639-42-3	200	400			0,214
2-Methylcyklohexanon	583-60-8	150	300		D	0,218
Methyldinitrobenzen			viz Dinitrotoluén			
2-Methyl-4,6-dinitrofenol			viz 4,6-Dinitro-o-kresol			
1,1'-Methylenbis(4-isokyanatobenzen)			viz Difenylmethan-4,4'-diisokyanát			
4,4'-Methylen-dianilin			viz 4,4'-Diaminodifenylmethan			
Methylenchlorid			viz Dichlormethan			
Methylester 2-methyl-2-propenové kyseliny			viz Methylmetakrylát			
Methylethylketon			viz 2-Butanon			
5-Methylheptan-3-on	541-85-5	50	100		I	0,191
5-Methylhexan-2-on	110-12-3	95	200			0,214
Methylhydrazin	60-34-4	0,02	0,04		I, S	0,530
Methylchlorid			viz Chlormethan			
Methylisokyanát	624-83-9	0,025	0,05		D, I	0,428
Methyljodid			viz Jodmethan			
Methylkyanid			viz Acetonitril			
Methylmetakrylát	80-62-6	50	150		I, S	0,244
N-Methylmethanamin			viz Dimethylamin			
4-Methyl-2-pentanon	108-10-1	80	200		D, I	0,244
1-Methyl-2-pyrrolidin-2-on	872-50-4	40	80		D, I	0,247
Minerální oleje			viz Oleje minerální			
Molybden	7439-98-7	5	25			
Molybdeny sloučeniny, jako Mo		5	25		I	
Monochlormethylmethyleter			viz Chlormethylmethylether			
Morfolin	110-91-8	35	70		I	0,280
Nafta solventní	200	1000				
Naftalen	91-20-3	50	100			0,191
Neopentan			viz 2,2-Dimethylpropan			
Nikl	7440-02-0	0,5	1		S	
Niklu sloučeniny, jako Ni (s výjimkou nikltetrakarbonylu)		0,05	0,25		S	
Nikltetrakarbonyl	13463-39-3	0,01	0,02		D, I, P	0,143
Nikotin	54-11-5	0,5	2,5		D	0,151
Nitrobenzen	98-95-3	1	2		D	0,199
Nitroglycerin			viz Glyceroltrinitrát			
Nitroglykol			viz Ethylenglykoldinitrát			
p-Nitrochlorbenzen			viz 1-Chlor-4-nitrobenzen			
Nitrosní plyny (NOx), oxidy dusíku s výjimkou oxidu dusného	11104-93-1	10	20		I	
Nitrotoluén						
(technická směs isomerů)	1321-12-6	10	20		D	0,179
Oleje minerální (aerosol)		5	10			
Olovo	7439-92-1	0,05	0,2		P*	
Olova sloučeniny, jako Pb (kromě alkylsloučenin)		0,05	0,2		P*	
1,1'-Oxybis(benzen)			viz Difenylether			
1,1'-Oxybis(ethan)			viz Diethylether			
Oxid antimonitý, jako Sb	1309-64-4	0,1	0,2			
Oxid dusičitý	10102-44-0	2	3		I	0,531
Oxid dusnatý	10102-43-9	10	15		I	0,815
Oxid dusný	10024-97-2	180	360			0,555
Oxid fosforečný	1314-56-3	1	2		I	
Oxid hořečnatý	1309-48-4	5	10			
Oxid osmičelý, jako Os	20816-12-0	0,002	0,004		I	0,096
Oxid sírový	7446-11-9	1	2			0,306

Oxid siřičitý	7446-09-5	1,5	5	I	0,382
Oxid uhelnatý	630-08-0	30	150	P	0,873
Oxid uhličitý	124-38-9	9000	45000		0,556
Oxid vanadičný (prach, dýmy)	1314-62-1	0,05	0,1	I, P	
Oxid vápenatý	1305-78-8	2	4		
Oxid zinečnatý, jako Z	1314-13-2	2	5		
Oxiran			viz Ethylenoxid		
1,1'-Oxybis(2-chloroethan)			viz bis(2-chlorethyl)ether		
Oxychlorid fosforečný	10025-87-3	0,5	1	I	0,159
Ozon	10028-15-6	0,1	0,2		0,509
Pentafluoroethan	354-33-6	5000	-		0,204
Pentachlorfenol	87-86-5	0,5	1,5	D, I	
Pentakarbonyl železa, jako Fe	13463-40-6	0,2	0,5		0,125
Pentan a isopentan	109-66-0				
	78-78-4	3000	4500	*	0,339
1,5-Pentandial	111-30-8	0,2	0,4	I, S	0,244
Pentanol					
všechny isoméry a směsi isomerů	30899-19-5	300	600	I	0,278
Pentylacetát					
všechny isoméry a směsi isomerů	84145-37-9	270	540		0,188
Pentylester kyseliny octové			viz Pentylacetát		
Perchlorethylen			viz Tetrachlorethylen		
Peroxid vodíku	7722-84-1	1	2	I	0,719
Piperazin	110-85-0	0,1	0,3	I	
Platina (kov) a nerozpustné sloučeniny	7440-06-4	0,5	1		
Platiny rozpustné sloučeniny (jako Pt)		0,001	0,002	I, S	
Polychlorované bifenyly (technické)	1336-36-3	0,5	1	D, P	
2-Propanamin			viz iso-Propylamin		
Propan-butan (LPG)	68476-85-7	1800	4000	*	0,339
iso-Propanol	67-63-0	500	1000	I	0,407
n-Propanol	71-23-8	500	1000	I	0,407
1-Propanol			viz n-Propanol		
2-Propanol			viz iso-Propanol		
2-Propanon			viz Aceton		
1,2,3-Propantrioltrinitrát			viz Glycerintrinitrát		
2-Propenal	107-02-8	0,25	0,5	I	0,436
2-Propen-1-ol	107-18-6	4	10	D, I	0,422
2-Propennitril	107-13-1	2	6	D, I, P, S	0,461
beta-Propiolakton	57-57-8	1	2	I, P	
2-iso-Propoxyethan-1-ol	109-59-1	50	100	I	0,235
2-iso-Propoxyethylacetát	19234-20-9	65	130	I	0,167
n-Propylacetát	109-60-4	800	1000	I	0,240
Iso-Propylacetát	108-21-4	800	1000	I	0,240
iso-Propylalkohol			viz iso-Propanol		
n-Propylalkohol			viz n-Propanol		
iso-Propylamin	75-31-0	10	20	I	0,413
Pseudokumen			viz 1,2,4-Trimethylbenzen		
Pyrethrum	8003-34-7	1	2	D, I, S	
Pyridin	110-86-1	5	10	D	0,309
Resorcin			viz 1,3-Dihydroxybenzen		
Rtuť	7439-97-6	0,02	0,15	D, P	0,122
Rtuti (dvojmocné) anorganické sloučeniny, jako Hg		0,02	0,15	D, P	
Rtuti alkyl-sloučeniny, jako Hg		0,01	0,03	D, P	
Selan			viz Selenovodík		
Selen	7782-49-2	0,1	0,2		
Selenu sloučeniny, jako Se (kromě selenovodíku)		0,1	0,2		
Selenovodík	7783-07-5	0,07	0,17		0,302
Sevofluran	28523-86-6	15	30		0,122
Sírník fosforečný			viz Sulfid fosforečný		
Sírouhlík	75-15-0	10	20	D, I	0,322
Sirovodík	7783-06-4	7	14		0,719
Solventní nafta			viz Nafta solventní		
Stříbro	7440-22-4	0,1	0,3		
Stříbra rozpustné sloučeniny, jako Ag		0,01	0,03		
Styren	100-42-5	100	400	I	0,235
Sulfan			viz Sirovodík		

Sulfid fosforečný	1314-80-3	1	2		
Sulfotep (ISO)	3689-24-5	0,1	0,2	D	0,076
Tellur a jeho sloučeniny, jako Te	13494-80-9	0,1	0,5		
Terpentýn - páry	8006-64-2	300	800	I	0,180
Tetraethylester kyseliny křemičité				viz Tetraethylsilikát	
Tetraethylolovo, jako Pb	78-00-2	0,05	0,1	D, P*	0,076
Tetraethylsilikát	78-10-4	50	200	I	0,117
Tetraethoxysilan				viz Tetraethylsilikát	
0,0,0',0'-Tetraethyl-dithiopyrofosfát				viz Sulfotep (ISO)	
0,0,0',0'-Tetraethyldifosforodithiolát					
Tetrafosfor				viz Fosfor (bílý, žlutý)	
Tetrahydrofuran	109-99-9	150	300	D, I	0,339
Tetrahydro-1,4-oxazin				viz Morfolin	
Tetrachlorethen	127-18-4	250	750	D	0,147
Tetrachlorethylen				viz Tetrachlorethen	
Tetrachlormethan	56-23-5	10	20	D, P	0,159
Tetrakarbonyl niklu				viz Nikltetrakarbonyl	
Tetramethylolovo, jako Pb	75-74-1	0,05	0,1	D, P*	0,091
Thallium	7440-28-0	0,1	0,5	P	
Thallia sloučeniny rozpustné, jako Tl		0,1	0,5	D, P, S	
Toluen	108-88-3	200	500	D, I	0,266
m-Toluidin	108-44-1	5	10	D, P	0,228
o-Toluidin	95-53-4	5	10	D, I, P	0,228
p-Toluidin	106-49-0	5	10	D, I, P, S	0,228
2,4-Toluylendiisokyanát	584-84-9	0,05	0,1	I, S	0,141
2,6-Toluylendiisokyanát	91-08-7	0,05	0,1	I, S	0,140
Triethanolamin	102-71-6	5	10	D	0,164
Triethylamin	121-44-8	8	12	I	0,242
Trifluorbrommethan	75-63-8	4000	6000		0,164
1,2,4-Trichlorbenzen	120-82-1	15	35	D, I	0,135
1,1,1-Trichlorethan	71-55-6	500	1000	I	0,184
1,1,2-Trichlorethan	79-00-5	50	100	D	0,183
Trichlorethen	79-01-6	250	750	D, I	0,186
Trichlorethylen				viz Trichlorethen	
Trichlorfluormethan	75-69-4	3000	4500		0,178
Trichlorid-oxid fosforečný				viz Oxychlorid fosforečný	
Trichlormethan	67-66-3	10	20	D, I, P	0,205
Trimethylamin	75-50-3	10	20	I	0,413
1,2,3-Trimethylbenzen	526-73-8	100	250	I	0,203
1,2,4-Trimethylbenzen	95-63-6	100	250	I	0,203
1,3,5-Trimethylbenzen	108-67-8	100	250	I	0,203
2,4,6-Trinitrofenol				viz Kyselina pikrová	
2,4,6-Trinitrotoluen	118-96-7	0,3	0,5	D, P	0,108
Uhličitany a hydrogenuhličitany sodný a draselný		5	10	I	
Vanad (prach)	7440-62-2	0,05	0,15		
Vinylacetát	108-05-4	18	36		0,284
Vinylbenzen				viz Styren	
Vinylchlorid	75-01-4	7,5	15	P	0,391
Vinylidenchlorid				viz 1,1-Dichlorethen	
Xylen technická směs isomerů a všechny isomery	1330-20-7				
	95-47-6				
	106-42-3				
	108-38-3	200	400	D, I	0,230
2,4-Xylidin	95-68-1	5	10	D, P	0,202
Xylidin (technická směs isomerů)	1300-73-8	10	20	D, P	0,202

Vysvětlivka k tabulce:

Kolona 2:

číslo CAS - registrační číslo látky používané v Chemical Abstracts

Kolona 3. a 4.

Pro aerosoly látek s výrazným dráždivým účinkem na dýchací cesty a oči nelze obecně používat hodnoty hygienických limitů stanovené pro páry; ochranu pracovníků je třeba řešit s ohledem na konkrétní podmínky.

Kolona 5:

D - při expozici se významně uplatňuje pronikání látky kůží

S - látka má senzibilizační účinek

P - u látky nelze vyloučit závažné pozdní účinky

- P* - pro hodnocení expozice je rozhodující výsledek vyšetření plumbemie
 * - u NPK-P je brán zřetel na fyzikálně-chemické vlastnosti (např. výbušnost)

Kolona 6:

Faktor přepočtu z údaje v mg.m-3 na údaj ppm platí za podmínky teploty 25 °C a tlaku 100 kPa.

1) Oxid a chlorid rtuťnatý spadají pod anorganické sloučeniny dvojmocné rtuť. U ostatních látek v seznamu 3 jsou hodnoty platné v ČR stejné nebo nižší než navrhované směrné hodnoty s výjimkou mlhy kyseliny sírové, jejíž limitace by měla být řešena separátně.

Příloha 3

Prach, jeho hygienické limity a postup jejich stanovení

ČÁST A

Seznamy prachů a jejich přípustné expoziční limity

1. PEL pro celkovou koncentraci (vdechovatelnou frakci) prachu se označuje PELc, pro respirabilní frakci prachu PELr. Vdechovatelnou frakci prachu se rozumí soubor částic polétavého prachu, které mohou být vdechnuty nosem nebo ústy. Respirabilní frakci se rozumí hmotnostní frakce vdechnutých částic, které pronikají do té části dýchacích cest, kde není řasinkový epitel, a do plicních sklípků.

2. Přípustné expoziční limity směsí prachů (PELs) s různým PEL se stanoví výpočtem z PEL jednotlivých prachů podle vzorce:

Obrázek 361-07ax.pcx

kde

PEL s - je PEL směsi látek 1 až n

PEL 1 až PELn - je PEL látek 1 až n

% x1 až % x n - je hmotnostní podíl látek 1 až n v procentech.

1. Pokud nelze hmotnostní podíl jednotlivých složek v polétavém prachu spolehlivě určit, stanoví se PEL podle hodnoty platné pro složku s nejnižším PEL.

Příklady:

a) Směs obsahuje 80 hmotnostních % vláken bavlněných (PELc = 2 mg.m-3) a 20 % vláken textilních synt.(PELc = 4 mg.m-3).

Obrázek 361-07ay.pcx

V případě, že nelze hmotnostní podíl jednotlivých složek v polétavém prachu spolehlivě určit, stanoví se PELs podle hodnoty platné pro látku s nejnižším PEL.

b) Směs obsahuje vlnu (PELc = 6 mg.m-3), syntetická vlákna textilní (PELc = 4 mg.m-3) a půdní prach (PELc = 10 mg.m-3). Podíl jednotlivých složek nelze stanovit. PELs = 4 mg.m-3 hodnota platná pro látku s nejnižším PELc..

2. Pokud je v prachu obsažena fibrogenní složka musí se stanovit vždy jeho respirabilní frakce a koncentrace fibrogenní složky. Jestliže respirabilní frakce obsahuje více než 1% fibrogenní složky nesmí její PELr překračovat hodnoty uvedené v tabulce č 1. Za dodržení PEL se pokládá stav, kdy jsou dodrženy jak PELr pro fibrogenní složku, tak i PELc pro daný druh prachu.

3. Pokud prach obsahuje méně než 1% krystalického SiO2 a neobsahuje azbest, považuje se za prach s převážně nespecifickým účinkem. Pro takový prach s převážně nespecifickým účinkem platí PELc 10 mg.m-3.

4. PEL nepřihlíží k možným senzibilizujícím účinkům a případnému obsahu mikroorganismů v prachu.

Tabulka č. 1 - Prachy s převážně fibrogenním účinkem a)

Látka	PELr (mg.m-3) respirabilní frakce (Fr)	PELc (mg.m-3) celková koncentrace
	Fr = 100 %b)	

křemen	0,1	-	-
kristobalit	0,1	-	-
tridymit	0,1	-	-
gama-oxid hlinitý	0,1	-	-
	Fr =< 5 %	Fr > 5 %	
dinas	2,0	10 : Fr	10
grafit	2,0	10 : Fr	10
prach černouhelných dolů c)	2,0	10 : Fr	10
koks	2,0	10 : Fr	10
slída	2,0	10 : Fr	10
talek d)	2,0	10 : Fr	10
ostatní křemičitany	2,0	10 : Fr	10
(s výjimkou azbestu)			
šamot	2,0	10 : Fr	10
horninové prachy	2,0	10 : Fr	10
slévárenský prach	2,0	10 : Fr	10

Vysvětlivky k tabulce č. 1:

- Za fibrogenní se považuje prach, který obsahuje více než 1% fibrogenní složky a v pokusu na zvířeti vykazuje zřetelnou fibrogenní reakci plicní tkáně.
- Fr = obsah fibrogenní složky v respirabilní frakci v procentech.
Fibrogenní složka - křemen, kristobalit, tridymit, gama-oxid hlinitý.
- Za přítomnosti vláken respirabilních rozměrů v prachu musí být dodržen PEL pro azbest.

Tabulka č. 2 - Prachy s možným fibrogenním účinkem

Látka	PELc (mg.m-3)
amorfní SiO ₂	4,0
svářečské dýmy a)	5,0
bentonit	6,0

Vysvětlivka k tabulce č. 2:

- Platí pro pevné částice. Složení svářečských dýmů závisí na řadě činitelů zejména na svařovaném materiálu, materiálu jímž se svařuje, svařovacím proudem atd. Tyto okolnosti musí být brány v úvahu při hodnocení expozice svářečským dýmem.

Tabulka č. 3 - Prachy s převážně nespecifickým účinkem

Látka	PELc (mg.m-3)
baryt	10,0
cement	10,0
čedič tavený	10,0
dolomit	10,0
železo a jeho slitiny)	10,0
hliník a jeho oxidy (s výjimkou gama Al ₂ O ₃)	10,0
hnědé uhlí a lignit	10,0
magnezit	10,0
ocelářenská struska	10,0
ledek amonný	10,0
oxidy železa	10,0
popílek	10,0
prach z umělého brusiva (karborundum, elektrit)	10,0
půdní prachy	10,0
sádra	10,0
saze	2,0
siderit	10,0
škvára	10,0
vápenec, mramor	10,0
vysokopecní struska	10,0

Vysvětlivka k tabulce č. 3

- Pokud slitiny železa obsahují vyšší podíl kovů, pro které jsou stanoveny PEL, posuzuje se prašnost i podle PEL těchto kovů. Za dodržení PEL se považuje stav, kdy je dodržen jak PELc pro slitinu železa tak i PEL pro jednotlivé kovy, rozhodující je přitom ten, jehož PEL je nejnižší. Slitiny jiných kovů než železa se posuzují po stránce prašnosti podle

PEL jednotlivých kovů přítomných ve slitině, rozhodující je přítom ta složka slitiny, jejíž PEL je nejnižší.

Tabulka č. 4 - Prachy s převážně dráždivým účinkem

Látka	PELc (mg.m-3)
Textilní prachy:	
bavlna	2,0
len	2,0
konopí	2,0
hedvábí	2,0
syntetická vlákna textilní	4,0
sisal	6,0
juta	6,0
Živočišné prachy	
peří	4,0
vlna	6,0
srst	6,0
ostatní živočišné prachy	6,0
Rostlinné prachy	
mouka	4,0
tabák	4,0
čaj	4,0
káva zelená	2,0
koření	2,0
prach obilní	6,0
Prach z	
- toxických a výrazně senzibilizujících (exotických dřevina)	1,0
- tvrdých (karcinogenních a senzibilizujících dřev)b)	2,0
- ostatních (nesenzibilizujících a nekarcinogenních dřevin	5,0
Ostatní rostlinné prachy	6,0
Jiné prachy s dráždivým účinkem	
prach dusičnanu sodného	6,0
prach z chromu	0,5
prach fenolformaldehydových pryskyřic	5,0
prach PVC	5,0
prach z broušení pneumatik	3,0
prach epoxidových pryskyřic	2,0
prach papíru	6,0
prach polyakrylátových pryskyřic	5,0
prach polyesterových pryskyřic	5,0
prach polyethylenu	5,0
prach polypropylenu	5,0
prach polymerních materiálů	5,0
prach polystyrenu	5,0
prach siřičitanu vápenatého	5,0
prach sklolaminátů	5,0
prach škrobu	4,0
kyselina citrónová	4,0

Vysvětlivky k tabulce č. 4:

a) Například: Iroko (*Chlorophora excelsa*), makoré-třešňový mahagon (*Tieghemella eckelii*), mansonie (*Mansonia altissima*), peroba žlutá (*Paratecoma peroba*), avodiré (*Turraenthus africanus*), citroník (*Chloroxylon*), Indigbo-limba (*Terminalia avirensis*), západní rudý cedr (*Thuja plicata*), teak (*Tectona grandis*).

b) Tvrdými dřevy se rozumí dřevo: břízy (*Betula*), buku (*Fagus*), bílého ořechu (*Hikory*), dubu (*Quercus*), ebenu afrického cejlonského a pod. (*Diospyros*), habru (*Carpinus*), jasanu (*Fraxinus*), javoru (*Acer*), jilmu (*Ulnus*), kaštanu (*Castanes*), lípy (*Tilia*), olše (*Alnus*), ořešáku vlašského (*Juglans*), platanu (*Platanus*), švestky (*Prunus*), topolu (*Populus*), třešně (*Prunus*), dřeviny botanické skupiny *Dalbergia* - (indický palisandr, brazilské růžové dřevo, africké černé dřevo a pod.), honduraské růžové dřevo, meranti bílé a rudé (*Shorea talurda acurtisii*), wawa (*Triplochiton sclerowylon*), mahagon africký, senegalský a pod. (*Khaya ivorensis* anthotoca), limba - afara (*Terminalia superba*), kokosové dřevo (*Brya ebenus*), aiele (*Canarian scweinfurtii*), andoung (*Monopetalanthus heitzii*), tola/agba (*Gossweilerodendron balsamiferum*), Pau Marfim (*Balfourodendron riedelianum*).

Tabulka č. 5 - Minerální vláknité prachy

Látka	PEL
	početní koncentrace (počet respirabilních vláken.cm-3)
azbestová vlákna všech azbestů	0,1
keramická vlákna	0,3
umělá minerální vlákna (např. čedičová, skleněná, strusková)	1,0
	hmotnostní koncentrace (mg/m3)
umělá minerální vlákna a) (vlákna všech rozměrů)	4

Vysvětlivka k tabulce č. 5:

a) Pro umělá minerální vlákna musí být dodrženy současně přípustné hodnoty početní i hmotnostní koncentrace.

ČÁST B

Metoda odběru vzorků prachu obsahujícího azbest a jejich zpracování

1. Vzorky se odebírají v dýchací zóně zaměstnance, tj. uvnitř polokoule obepínající zředu obličeje o poloměru 300 mm, měřeném ze středu spojnice uší.

2. K odběru se používají membránové filtry (smíšené estery nebo dusičnany celulosy) o průměru 25 mm a o velikosti pórů od 0,8 do 1,2 μm s vytištěnými čtverci upevněné v otevřeném držáku filtru s cylindrickým nástavcem přesahujícím 33 až 44 mm rovinu filtru a vymežujícím kruhovou plochu o průměru nejméně 20 mm. Při odběru má nástavec směřovat dolů.

3. K odběru vzorků pracovního ovzduší se používá přenosné bateriové čerpadlo umístěné na opasku nebo v kapse zaměstnance. Průtok vzduchu se nastavuje na počátku odběru na 1 litr/min $\pm 5\%$ a má být udržován v rozmezí $\pm 10\%$ počáteční hodnoty průtoku v průběhu celé doby odběru a nemá kolísat.

4. Doba odběru se měří s tolerancí 2 %.

5. Optimální počet vláken na filtru má být mezi 100 až 400 vlákeny/mm². Po odběru se celý filtr nebo jeho část umístí na podložní sklíčko, zprůhlední za použití aceton-triacetinové metody a pokryje krycím sklíčkem.

6. Pro počítání vláken se používá binokulární mikroskop vybavený:

6.1. osvětlením podle Koehlera,

6.2. Abbeho nebo achromatickým fázově kontrastním kondenzorem a s nezávislým centrováním fázového prstence,

6.3. pozitivním fázově kontrastním achromatickým objektivem zvětšujícím čtyřicetkrát s numerickou aperturou 0,65 až 0,70 s fázovou vrstvou v optické soustavě, případně zařízením pro vytvoření fázového kontrastu mimo rovinu objektivu. Absorpční koeficient absorpční destičky má být 65 až 85 %,

6.4. kompenzačními okuláry zvětšujícími 12,5 krát; alespoň jeden z nich musí dovolovat vložení okulárního měřítka a musí být vybaven zaostřováním,

6.5. Walton-Becketovým kruhovým měřítkem s kruhem vymežujícím při pracovním měření kruhové pole o průměru 100 μm ± 2 μm .

7. Mikroskop musí být seřízen podle instrukcí výrobce a detekční limit kontrolován pomocí fázově kontrastní testovací destičky. Kontrola se provádí denně před zahájením práce.

8. Vzorky se odečítají podle následujících pravidel:

8.1. počítatelné vlákno je jakékoliv vlákno, jehož délka je větší než 5 μm , průměr menší než 3 μm , poměr délky ku průměru minimálně 3 : 1,

8.2. jakékoliv počítatelné vlákno, jehož oba konce jsou uvnitř gratikulární plochy se počítá jako jedno vlákno jakékoliv vlákno, jehož jen jeden konec je uvnitř plochy se počítá polovinou,

8.3. gratikulární plochy pro počítání se vyberou nahodile uvnitř exponované plochy filtru,

8.4. svazek vláken, který se v průběhu své délky jeví v jednom nebo více bodech jako solidní a nerozdělený, ale v jiných bodech je rozdělen do oddělených svazků (rozdělených vláken) se počítá jako jednotlivé vlákno, jestliže jeho rozměry odpovídají

počitatelnému vláknu; průměr se přitom měří na nerozdělené části,

8.5 v jakémkoliv jiném svazku vláken, v němž se jednotlivá vlákna dotýkají nebo kříží, se vlákna počítají individuálně, jestliže lze dostatečně rozlišit tak, aby bylo možno určit, zda odpovídají definici pro počitatelné vlákno; jestliže nelze jednotlivá vlákna odpovídající této definici rozlišit, je svazek pokládán za počitatelné vlákno, jestliže posuzován jako celek odpovídá definici počitatelného vlákna,

8.6 jestliže je více než 1/8 gratikulární plochy pokryta částicemi nebo jejich svazkem, musí být pro počítání zvolena jiná plocha,

8.7 počítá se 100 vláken, přičemž se odečítá minimálně 20 gratikulárních ploch, nebo se vyšetří 100 gratikulárních ploch,

8.8 průměrný počet vláken v jednom poli se vypočítá dělením počtu počitatelných vláken počtem vyšetřených polí. Vliv počtu skvrn na filtru a kontaminace filtru se musí omezovat a musí být udrženy pod hodnotu 3 vlákna na 100 polí a posuzuje se srovnáním s čistými filtry.

ČÁST C

Způsob měření a hodnocení inhalační expozice chemických látek a prachu

1. Pro zjištění inhalační expozice zaměstnance na pracovišti, musí se použít tam, kde je to možné, osobní odběr vzorků ovzduší vhodným zařízením, připevněným na těle. Tam, kde skupina zaměstnanců provádí identické nebo podobné úkony na stejném místě a je obdobně exponována, považuje se za reprezentativní pro celou skupinu, je-li odběr prováděn na vybraných zaměstnancích uvnitř této skupiny.

2. Postup měření musí dávat o inhalační expozici zaměstnance škodlivinám v pracovním ovzduší reprezentativní výsledky odvozené od časově váženého průměru jejich koncentrací (k_p). Výpočet časově váženého průměru koncentrací musí postihnout všechny pracovní operace i veškerou ostatní činnost v průběhu pracovní doby. Průměrnou koncentrací k_p se rozumí hodnota vypočtená z naměřených koncentrací k_1 k_n podle vzorce:

$$k_p = \frac{k_1 t_1 + k_2 t_2 + \dots + k_n t_n}{t_1 + t_2 + \dots + t_n}$$

kde

$k_1 - k_n$ = koncentrace v ovzduší získané jednotlivými odběry (měřeními)

$t_1 - t_n$ = doba trvání jednotlivých odběrů (měření).

3. Odběry vzorků a měření na pevně stanovených místech (stacionární) se mohou používat, jestliže jejich výsledky umožňují zjistit míru inhalační expozice zaměstnance na pracovišti. Vzorky se musí odebírat ve výšce dýchací zóny a v bezprostřední blízkosti zaměstnanců.

4. Postup měření musí odpovídat látce, která má být měřena, jejím limitním hodnotám (PEL, NPK-P) a složení pracovního ovzduší.

5. Výsledek musí být dostatečně spolehlivý s ohledem na limitní hodnoty látky a udán ve stejných jednotkách.

6. Jestliže metoda měření není specifická jen pro danou látku, musí být celá naměřená hodnota vztažena na látku, která má být hodnocena.

7. Meze stanovitelnosti musí odpovídat nejméně jedné čtvrtině PEL.

8. Musí být zajištěna správnost měřicího postupu. U metody musí být zajištěna celková správnost odpovídající odhadu relativní chyby +/-25%.

9. Pro měření musí být použity postupy ověřené v podmínkách praxe.

Hodnocení inhalační expozice

1. Jestliže v pracovním ovzduší nelze s jistotou vyloučit přítomnost jedné, či více látek v plynné formě nebo jako aerosolu, musí se zhodnotit jejich koncentrace a zjistit všechny skutečnosti, které mohou být relevantní pro expozici:

- a) látky používané nebo vyráběné,
- b) technická zařízení a technologické operace a
- c) časové a prostorové rozdělení koncentrací látek.

2. Limitní hodnota pro chemické látky nebo prach v pracovním ovzduší je dodržena, jestliže hodnocení ukáže, že ji koncentrace ve vzduchu dýchací zóny nepřekračuje. Pokud jsou podklady

nedostatečné pro kvalifikované posouzení, zda jsou limitní hodnoty dodrženy, musí být provedeno další šetření a měření.

3. Jestliže hodnocení ukáže, že:

a) nejsou limitní hodnoty dodrženy, musí být zjištěny důvody, pro které byla limitní hodnota překročena a musí být zavedena co nejrychleji odpovídající opatření pro nápravu situace a hodnocení se musí zopakovat,

b) jsou limitní hodnoty dodrženy, musí se podle potřeby v pravidelných intervalech provádět následná měření, aby se potvrdilo, že dosavadní situace stále trvá; čím více se zjištěná hodnota blíží hodnotě limitní, tím častěji se musí měření provádět nebo že

c) nedochází současně k podstatným změnám v podmínkách pracoviště, které by mohly pravděpodobně vést ke změně expozice zaměstnance, může být snížena frekvence kontrol dodržení limitní hodnoty měření; v takových případech musí být však pravidelně kontrolováno, zda hodnocení vedoucí k tomuto závěru je stále ještě použitelné.

4. Jestliže jsou zaměstnanci vystaveni současně nebo následně více než jedné látce, musí být tato skutečnost brána v úvahu při hodnocení zdravotního rizika, jemuž jsou vystaveni.

Část D

Měření vdechovatelné a respirabilní frakce polétavého prachu

Pro hodnocení expozice prachu platí zásady uvedené v části C s těmito doplňky:

Způsob a technika odběru a stanovení koncentrace frakcí polétavého prachu vdechovatelné a respirabilní frakce v pracovním ovzduší podle přijatých konvencí v ČSN EN 481 gravimetricky. Strategie měření, výběr vhodného měřicího postupu a zpracování výsledků dle ČSN EN 482 a ČSN EN 689.

Princip zkoušky

Podstatou metody je prosávání vzduchu zařízením s filtrem, na němž se určitá frakce polétavého prachu kvantitativně zachytí. Prosávání vzduchu je nejčastěji zajištěno čerpací jednotkou s elektronickou regulací průtoku, popř. jiným způsobem (Venturiho trubice napojená na zdroj stlačeného vzduchu, rotace misky s filtrem apod.).

Vstupním zařízením může být cyklon, impaktor, elutriátor, popř. jiné zařízení, které zachycuje částice odlučovaných frakcí prachu, které musí odpovídat přijatým konvencím uvedeným v ČSN EN 481. (V tomto smyslu je možno používat i zařízení splňující požadavky Johannesburgské konvence).

Rozsah použití zkoušky

Je to rozdíl mezi horní mezí stanovitelností a mezí detekce hmotnosti odebraného prachu na filtru. Rozsah použití zkoušky závisí na době odběru, citlivosti analytických vah, typu filtru a typu prachu.

Mez detekce je nejmenší statisticky významný rozdíl v hmotnosti, který lze vypočítat z hmotnosti filtru s odebraným prachem a hmotnosti čistého filtru. Je jí možno odhadnout z hmotností opakovaně vážených slepých vzorků takto:

$x_D = x_0 + k \cdot s_0$ kde x_0 průměrný rozdíl hmotnosti slepých vzorků před expozicí a po expozici k je konstanta, doporučuje se hodnota 3

s_0 je průměrná směrodatná odchylka hmotnosti slepých vzorků před a po expozici (viz. kapitola Validace)

Horní mez stanovitelnosti polétavého prachu je největší hmotnost odebraného prachu v případě, že ještě nedochází k odpadávání prachových částic z filtru. Je závislá na maximální únosnosti filtru (u membránového filtru je asi 15-20 mg, u některých vláknitých filtrů až 80 mg, u PUF filtrů závisí na velikosti filtru a pórů).

Vzorkování, konzervace a přeprava vzorků

Vzorek prachu je získán prosáváním zkoumaného ovzduší odběrovou aparaturou. Před odběrem se doporučuje provést kontrolu těsnosti aparatury. Průtoková rychlost, která musí být dodržena po celou dobu odběru v povolených mezích (max. +/- 5% hodnoty průtokové rychlosti jmenovité) se liší podle druhu použitého odběrového zařízení. U osobních odběrových aparatur s čerpadlem se pohybuje hodnota jmenovité průtokové rychlosti v rozmezí 1-3,5 litrů/min., u osobních vzorkovačů (samplerů) u nichž je prosávání založeno na jiném principu než je tomu u sestavy čerpadlo + odběrová hlavice i více, např. 10 litrů/min. U stacionárních aparatur až 50 litrů/min. Zároveň s reálnými vzorky je nutno transportovat slepé vzorky, tj. vzorky, se kterými se manipuluje zcela obdobně jako s reálnými vzorky, vyjma prosávání vzdušín těmito filtry. Doporučuje se počet 1 až 4, popř. počet

slepých vzorků přizpůsobit vyššímu počtu vzorkovaných pracovišť.

Vzorek prachu se uchovává a transportuje v odběrové hlavici popř. se exponované filtry v objímkách, miskách či jinak fixované podle typu použité aparatury přemístí do transportních obalů nebo boxů. V laboratoři se filtry umísťují v Petriho miskách v exsikátoru do dalšího zpracování. Doba archivace exponovaných filtrů je dána minimálně termínem vydání protokolu o zkoušce zkušební laboratoře pokud nebyl filtr podroben dalším destruktivním zkouškám. Obecně postup vzorkování a konzervace vzorků musí respektovat návod k použití konkrétního odběrového zařízení výrobce, není-li v rozporu s některým bodem standardní metody.

Etalony, referenční materiály

Závaží o rozsahu hmotnosti <1000mg, pokud možno odpovídající hmotnosti vážených filtrů.

Přístroje a zařízení

1. Kompletní odběrová hlavice (vybavená selektorem oddělující frakce polévatého prachu vyhovující konvencím podle ČSN EN 481), vyrobená z materiálu, který zaručuje, že nebude ovlivněno stanovení koncentrace prachu ani následné analýzy filtru (stanovení obsahu kovů, organických látek apod.).

2. Čerpací jednotka - čerpadlo zajišťující dodržení hodnoty požadovaného jmenovitého průtoku při odběru s maximální odchylkou +/-5%, tedy čerpadlo s elektronickou regulací průtoku nebo čerpadlo vybavené omezovací tryskou (kontrola průtoku je možná pouze při vybavení soustavy vakuometrem, tedy prostřednictvím hodnoty podtlaku, pod níž nesmí klesnout, má-li se průtok s postupným zanášením filtru snížit jen do povolené odchylky) nebo jiné, vybavené indikátorem chybné funkce čerpadla nebo automatickým přerušovačem chodu čerpadla se záznamem délky doby odběru (podle požadavků ČSN EN 1232 - Ovzduší na pracovišti. Čerpadla pro osobní odběr vzorků chemických látek - požadavky a zkušební metody, ČSN EN 12912 - Ovzduší na pracovišti. Čerpadla pro odběr vzorků chemických látek s objemovým průtokem nad 5 litrů/min - Požadavky a zkušební metody).

3. Časoměrné zařízení vhodného typu a rozsahu, například stopky.

4. Hadice přiměřeného průměru a materiálu, zaručujícího stálost vnitřního průřezu v podtlakovém (nebo přetlakovém) režimu při prosávání odebírané vzdušiny, s dostatečnou tepelnou odolností (pryž, PU, PVC, apod.)

5. Držáky filtrů.

6. Podpůrné destičky pro podložení filtru.

7. Průtokoměr požadovaného rozsahu průtočné rychlosti a takové přesnosti jejího měření, aby bylo možno spolehlivě kontrolovat její kolísání v rozsahu požadovaných +/-5%, průtoku, nebo suchý nebo mokrý plynoměr s týmiž vlastnostmi.

8. Stativ, či jiné zařízení pro instalaci stacionárních odběrových zařízení ve výšce odpovídající výšce dýchací zóny exponovaného zaměstnance (s ohledem na jeho pracovní polohu).

9. Příslušenství pro osobní odběr (opasek, brašna, podle typu a provedení přístrojů).

10. Exsikátor s nasyceným roztokem K₂CO₃ pro udržení konstantní relativní vlhkosti 44 %.

11. Analytické váhy s citlivostí 10g nebo lepší.

12. Petriho misky nebo jiné zařízení pro transport a přechovávání filtrů.

13. Pinzeta s plochými konci pro manipulaci s filtry v laboratoři.

14. Formuláře pro záznamy v terénu a psací potřeby.

15. Teploměr, vlhkoměr, tlakoměr pro měření veličin při kalibraci (justaci) odběrové sestavy v laboratoři a podmínek odběru vzorků ovzduší na pracovišti.

Filtry

Výběr druhu filtru musí uživatel přizpůsobit podmínkám odběru vzorku (např. mikroklimatické podmínky) a potřebě eventuální následné analýzy zachyceného materiálu. Je nutno uvážit vlastnosti filtrů, jako druh materiálu, obsah nečistot, průměr a tloušťku filtru určený pro danou odběrovou hlavici, texturu povrchu filtru, pórovitost (např. průměr vláken, tloušťka a plošná hmotnost u vláknitých filtrů), velikost pórů (např. u membránových filtrů), odolnost vůči podtlaku.

Membránové filtry (pro vdechovatelné frakci velikost pórů <2,5 μm, pro respirabilní frakci velikost pórů <1,5 μm) např. směs esterů celulózy, nitrát celulózy, acetát celulózy, celulóza, polykarbonát, polyamid, polytetrafluoretylen (PTFE). Vhodné pro všechny druhy prachu vyjma prachů, jejichž částice mají malou měrnou hmotnost (např. dřevných prachů). Většina z nich není vhodná (s výjimkou PTFE) pro odběr prachu v prostředí s vyšší koncentrací organických rozpouštědel.

Vláknité filtry (pórovitost se významně liší u různých typů materiálů, pro křemenné filtry jsou požadavky přibližně - průměr vláken <1,0 μm, tloušťka filtru >400 μm a plošná hmotnost >5 mg/cm²) - skleněné, křemenné (quartz), AFPC. Vhodné pro všechny druhy prachů včetně prachů, jejichž částice mají malou měrnou hmotnost. Tyto filtry mají zpravidla vyšší únosnost zachyceného materiálu.

Polyuretanová pěna (druhy dodávané výrobcem pro odběrové zařízení). Pokud není výrobcem uveden návod na další zpracování tohoto filtru, není vhodnou volbou v případě provádění dalších analýz odebraného prachu a v prostředí s vyšší koncentrací organických rozpouštědel.

Postup zkoušky

Postup zkoušky spočívá ve stanovení hmotnostní koncentrace vdechovatelné a/nebo respirabilní frakce, popř. jiné frakce poletavého prachu v pracovním ovzduší osobní nebo stacionární odběrovou aparaturou. Stanovení sestává z přípravných prací v laboratoři, vlastního odběru, zpracování vzorku a výpočtu koncentrace prachu.

Koncentrace dané frakce se vypočte podle vzorce

$$c = m/V,$$

kde

c - koncentrace frakce (mg/m³)

m - celková hmotnost prachu (mg)

V - objem odebraného vzorku (m³)

Celková hmotnost prachu se vypočte z rozdílu hmotností filtru před a po odběru (expozici) podle vzorce

$$m = W_2 - W_1,$$

kde

W₁ - hmotnost filtru před odběrem (mg)

W₂ - hmotnost filtru po odběru (mg)

Stejným způsobem se provede výpočet i pro slepé vzorky (viz kapitola - validace).

Objem vzorku vzduchu se stanoví měřením prošlého objemu vzduchu nebo se vypočte jako součin průměrného průtoku a doby odběru podle vzorce

$$V = Q \cdot t,$$

kde

Q - minutový průtok odběrovým zařízením (m³/min)

T - doba odběru (min).

Q se stanoví podle návodu výrobce zařízení (aritmetický průměr hodnot průtokové rychlosti na začátku a na konci odběru, jmenovitý průtok čerpadla s omezovací tryskou, Venturiho trubice).

Přepočet na standardní podmínky se provádí tehdy, nebylo-li při měření použito měřidla kalibrovaného za standardních podmínek. Za standardní podmínky se považuje T=20 °C a p=101,3kPa).

V případě, kdy měřidlo průtoku je v odběrové sestavě zařazeno za odběrovou hlavici po směru proudění prosávaných vzdušnin (např. je-li k měření průtoku použit rotametr jako součást čerpadla), při výpočtu odebraného objemu je nutno provést korekci na tlakové a teplotní podmínky při justaci sestavy, například podle vzorce:

$$V = Q \cdot t \cdot (p_{kal} \cdot t_{odb} / p_{odb} \cdot t_{kal})^{1/2},$$

kde

Q - objemový průtok odběrovým zařízením (m³/min)

T - doba odběru (min)

p_{kal} - tlak během kalibrace čerpadla (kPa), tlakoměr zařazen mezi čerpací jednotku a odběrovou hlavici

t_{odb} - teplota během kalibrace (°C)

p odb - tlak odebraného vzduchu (kPa)

t kal - teplota odebraného vzduchu (°C)

a) Stanovení hmotnostní koncentrace vdechovatelné frakce prachu osobní odběrovou aparaturou

Použije se zařízení s odběrovou hlavicí vyhovující konvenci pro vdechovatelné frakci podle ČSN EN 481.

Přípravné práce

Vizuální kontrola stavu odběrových zařízení, kontrola akumulátorů čerpadla, hadic,

Kondicionace filtrů

před odběrem vzorku musí být filtr kondicionován při konstantní relativní vlhkosti a konstantní teplotě nejméně 24 hodiny. Doporučuje se, aby pro dosažení nejlepší přesnosti okolní teplota byla v rozsahu 15 - 30 °C a byla udržována v rozmezí +/- 3 °C, relativní vlhkost v rozmezí 20 - 45 % +/- 5 %. Po odběru vzorků musí být filtry kondicionovány za stejných podmínek jako před odběrem. Filtry musí být v exsikátoru během kondicionace uloženy v otevřených přepravních zařízeních, např. Petriho miskách. Exsikátor musí být umístěn co nejbližší analytickým vahám, aby se čas, po který je filtr vystaven jiné vlhkosti, zkrátil na minimum. Z téhož důvodu je vhodné umístit do skříně vah malou kádinku s nasyceným roztokem K₂CO₃. Pokud je v laboratoři k dispozici váhová s řízenými tepelně vlhkostními podmínkami, postačí pro kondicionaci filtrů uložení v této místnosti v prázdném exsikátoru nebo pod ochranným obalem.

Kontrola správné funkce analytických vah - před vážením každé série filtrů je nutno provést vážení závaží o hmotnosti <1000mg, pokud možno odpovídající hmotnosti vážených filtrů. Odchylna od deklarované hodnoty musí být menší než v laboratoři vypočtená kombinovaná nejistota z nejistoty kalibrace tohoto závaží a nejistoty kalibrace vah. Pokud vznikne podezření na změnu podmínek vážení (teplota, vibrace, mechanický otřes apod.), je nutno provést novou kalibraci vah.

Vážení čistých filtrů

Filtry musí být zváženy do 1 minuty po vyjmutí z exsikátoru, aby se jejich hmotnost nezměnila vlivem odlišné okolní vlhkosti. Exsikátor se musí zavřít po každém vyjmutí filtru. Po kalibraci analytických vah se filtry bez objímky a podpůrných destiček zvažují. Filtry se přechovávají v laboratoři v čisté Petriho misce. Manipulace s nimi se děje pouze pinzetou s plochými čelistmi, bez dotýkání se exponované plochy filtru, pouze za okraj. Vážení filtrů s objímkami je možné u speciálních odběrových zařízení podle specifikace výrobců.

Sestavení odběrové hlavice

Filtr a podpůrná destička se do objímky vloží ihned po zvážení, objímky se uloží v transportním obalu popř. se instalují přímo do odběrových hlavic.

Odběr vzorku v terénu

a) Sestaví se odběrová aparatura - čerpadlo, hadička, odběrová hlavice s filtrem, upevní se na pracovníka exponovaného prachu pracovního ovzduší, do jeho dýchací zóny podle příslušné české technické normy ČSN EN 1540.

b) Nastaví se požadovaný průtok sestavy justací čerpadla (průtokoměrem či jiným zařízením)

c) Zaznamená se čas začátku odběru, průtoková rychlost na začátku měření popř. jiné parametry než průtok mající význam pro měření.

d) Po odběru vzorku se zaznamená čas ukončení odběru, průtoková rychlost na konci měření popř. jiné. Filtr v objímce se vyjme z odběrové hlavice a uloží do transportního obalu.

Zpracování vzorku v laboratoři

a) Před vážením se filtr po odběru vzorku kondicionuje za stejných podmínek jako před odběrem. Požadavky na vážení exponovaných filtrů jsou stejné jako u vážení čistých filtrů.

b) Výpočet koncentrace prachu je uveden výše.

c) Všechny práce či manipulace se zařízením musí být v souladu s postupem stanoveným výrobcem zařízení.

b) Stanovení hmotnostní koncentrace respirabilní frakce (podle přijatých konvencí) prachu osobní odběrovou aparaturou.

Respirabilní frakce se odebírá v případě výskytu prachu s převážně fibrogenním účinkem. Stanovení jiných frakcí může být opodstatněné při výzkumných a speciálních úkolech.

Použije se zařízení s odběrovou hlavicí vyhovující konvenci pro respirabilní, popř. jinou

frakci podle příslušné české technické normy ČSN EN 481.

Celý postup je identický jako u vdechovatelné frakce s tím, že některá zařízení umožňují stanovení vdechovatelné, respirabilní popř. jiných frakcí současně (odběr jedinou odběrovou hlavici). V tomto případě se provádí nejen vážení filtru ke stanovení koncentrace respirabilní frakce, ale i vážení ostatních zachycených podílů prachu. Vdechovatelné frakce je pak dána součtem všech zachycených podílů prachu.

c) Stanovení hmotnostní koncentrace vdechovatelné a respirabilní frakce prachu stacionární odběrovou aparaturou

Postup je identický jako u stanovení koncentrace uvedených frakcí poletavého prachu osobní odběrovou aparaturou. Rozdíl je pouze u odběru vzorku v terénu, kdy po sestavení odběrové aparatury se tato umístí na referenčním místě na pracovišti v úrovni dýchací zóny, neupevňuje se na zaměstnance. Referenčními místy jsou méně místa pro statický odběr vzorků, která reprezentují výskyt a pohyb zaměstnanců.

d) Požadavky na metrologickou návaznost:

Metrologická návaznost je upravena zákony a prováděcími předpisy v platném znění.

Časové intervaly úkonů metrologické návaznosti (kalibrací) jsou upraveny zvláštními právními předpisy pro stanovená měřidla, v případě nestanovených měřidel si laboratoř příslušné intervaly stanoví sama.

Průtoková rychlost v sestavě čerpadlo-odběrová hlavice se měří vždy minimálně před a po každém odběru průtokoměrem, či nepřímo měřidlem jiné veličiny, při zapojení sestavy (viz schéma nejběžnější aplikace) podle doporučení výrobce takto:

Směr toku vzduchu

Obrázek 361-07az.pcx

Vysvětlivka:

Čerpací jednotka (v zapojení nasává) --- odběrová hlavice osazená filtrem (použitým pouze ke kalibraci, stejného typu jaký je použit k odběru vzorků) --- průtokoměr. Jiné zapojení může způsobit nepřesné nastavení správné hodnoty průtokové rychlosti odběrové aparatury! (viz korekce na tlakové a teplotní podmínky při justaci soustavy).

Vyjádření výsledků

Výsledky koncentrace prachu se udávají v mg/m³. Nejistota výsledku se uvádí v % hodnoty výsledku nebo v jednotce mg/m³.

Zaokrouhlování výsledků

Výsledky se zaokrouhlují na 1 desetinné místo.

Validace metody, kontrola stability zkoušek

V následujícím textu jsou použity názvy parametrů podle příslušné české technické normy ČSN ISO 3534-1.

Pro validaci metody musí laboratoř ověřit následující parametry pro konkrétní podmínky a použitou laboratorní a odběrovou techniku:

Rozsah kalibrace: u průtoku je dán rozdílem nejvyšší a nejnižší hodnoty kalibrační závislosti. Pracovní rozsah měřidla průtoku musí respektovat jmenovité hodnoty průtoků hlavic odběrových aparatur. Pracovní rozsah měřidel hmotnosti musí splňovat podmínku nižší dolní meze váživosti vah než je hmotnost použitého čistého filtru.

Nejistota kalibrace: vyjadřuje výskyt chyb při kalibraci nebo použití měřícího zařízení (průtokoměrů, vah, plynometrů atd.). Zpravidla je vyjádřena jako rozšířená kombinovaná standardní nejistota nebo konfidenční interval. U průtokoměru nesmí být horší než +/-5% hodnoty průtoku, které jsou požadovány u stability průtoku čerpacích jednotek, v praxi se pohybuje do +/-3%. Používají se váhy s citlivostí 0,01 mg nebo lepší.

Mez detekce (mez stanovitelnosti) lze odhadnout výpočtem z opakovaných měření slepých pokusů (pro daný typ filtru). Doporučuje se pro výpočet použít sady nejméně 10 naměřených rozdílů hmotnosti slepých vzorků (čistých filtrů) před a po expozici (myslí se tím vystavení filtru stejným podmínkám jako neznámé vzorky s tím rozdílem, že slepými vzorky není prosáván vzduch obsahující aerosol).

Mez stanovitelnosti se použije v případě požadavku dodržení shodnosti v celém rozsahu kalibrace a vypočte se stejným způsobem jako mez detekce při použití koeficientu k=10.

V souladu s postupem zkoušky se provádí vážení slepých filtrů při každé sérii vzorků. Z

výsledků se sestrojí regulační diagram, kde v přípravné fázi se vynese nejméně 10 zjištěných rozdílů hmotnosti (před a po expozici). Pokud poté dojde u slepého vzorku k překročení regulačních mezí (+/-3s0) musí být výsledky u této série prohlášeny za neplatné.

Shodnost vyjadřuje přítomnost a velikost náhodných chyb, tj. variabilitu jednotlivých dílčích kroků při měření prašnosti (vážení, měření průtoku, apod.). Slouží jako výchozí parametr (vyjádřený jako směrodatná odchylka) pro odhad nejistoty výsledku.

Strannost (správnost) strannost metody lze hodnotit jen v definovaných laboratorních podmínkách při zajištění referenční koncentrace aerosolu.

Specifičnost je odhadována na základě znalosti principu metody a experimentů, kterými je možno odhalit rozsah rušivých vlivů interferujících s měřeným faktorem. Měření koncentrace prachu je metodou nespecifickou v případě výskytu kapalného aerosolu při měření závisí zachyt kapalných částic na filtru (nebo částic pevných, na které se kapalně mohou vázat) na tenzi par kapalných látek.

Nejistota výsledků je parametr přidružený k výsledku měření, charakterizující rozptyl hodnot důvodně přisuzovaný výsledkům. Nejistotu výsledků je možno odhadnout jako rozšířenou kombinovanou standardní nejistotu podle zákona o šíření nejistot. Je to souhrn nejistot všech veličin vstupujících do procesu vynásobený koeficientem rozšíření.

Při výpočtu kombinované standardní nejistoty výsledku se významně podílí na výsledku tyto složky:

- a) nejistota vnesená kalibrační měřidel - přebírá se z údaje o nejistotě kalibrace,
- b) vzorkování - v úvahu připadá vliv směru/rychlosti proudění vzduchu, vlhkost při odběru, shoda průběhu odlučování jednotlivých frakcí prachu odběrovým zařízením s konvenční funkcí,
- c) vliv experimentálních podmínek na zkušební postup - vlivy prostředí při vážení a justaci průtoku,
- d) vlastnosti a stav předmětu zkoušení, interference - distribuce částic aerosolu, vliv možného elektrostatického náboje váženého filtru na výslednou hmotnost,
- e) další vlivy - chyby operátora, aproximace, předpoklady, které jsou součástí zkušební metody.

Rozšířená kombinovaná standardní nejistota výsledku se vypočte podle vzorce

$$U(p, q, r, \dots) = k \cdot (u_p^2 + u_q^2 + u_r^2 + \dots)^{1/2}$$

kde

k - koeficient rozšíření,

u_p - dílčí standardní nejistota parametru p,

u_q - dílčí standardní nejistota parametru q,

u_r - dílčí standardní nejistota parametru r.

Příloha 4

Příkladný seznam činností, při kterých může docházet k expozici olova

1. Manipulace s koncentráty olova.
2. Tavení a zušlechťování olova a zinku (primární a sekundární).
3. Výroba postřiku arsenátu olova a manipulace s ním.
4. Výroba oxidu olovnatého.
5. Výroba dalších sloučenin olova (včetně té části výroby sloučenin alkyl olova, kde tato výroba zahrnuje vystavení zaměstnance metalickému olovu a jeho iontovým sloučeninám).
6. Výroba barev, smaltů, nátěrových hmot a tmelů obsahujících olovo.
7. Výroba baterií a jejich regenerace (do té míry, do jaké se používá nebo je přítomno olovo).
8. Řemeslnické a umělecké práce v cínu a olovu.
9. Výroba olověné pájky.
10. Výroba olověné munice.
11. Výroba předmětů z olova nebo z olověných slitin.

12. Používání nátěrových hmot, smaltů, tmelů a barev obsahujících olovo.
13. Výroba keramiky a hrnčířského zboží (do té míry, do jaké se používá nebo je přítomno olovo).
14. Výroba a práce s křišťálovým sklem.
15. Průmysl umělých hmot používající olověných přísad.
16. Časté používání olověné pájky v uzavřeném prostoru.
17. Tiskařské práce zahrnující používání olova.
18. Odstraňování staveb nebo jejich částí zejména pokud jde o strhávání, pálení a řezání plamenem materiálů, potažených nátěrovou hmotou obsahující olovo a rozbíjení zařízení (například pecí na olovo) v té míře, v jaké se používá nebo je přítomno olovo.
19. Používání olověné munice v uzavřeném prostoru.
20. Výroba a opravy automobilů (v té míře, v jaké se používá nebo je přítomno olovo).
21. Výroba poolověné oceli.
22. Temperování oceli olovem.
23. Natírání olovem.
24. Regenerace olova a kovových zbytků obsahujících olovo.

Příloha 5

Fyzická zátěž, její hygienické limity a postup jejich stanovení

ČÁST A

Přípustné a průměrné hygienické limity energetického výdeje při práci s celkovou fyzickou zátěží

Tabulka č. 1

Energetický výdej	Jednotky	Muži	Ženy
Směnový průměrný	MJ	6,8	4,5
Směnový přípustný	MJ	8	5,4
Roční průměrný	MJ	1600	1060
Minutový přípustný	kJ.min-1	34,5	23,7
	W	575	395

Tabulka č. 2

Chlapci

Energetický výdej	Jednotky	Věková skupina		
		15 až 16	16 až 17	17 až 18
Směnový průměrný	MJ	5,9	6,9	7,9
Směnový přípustný	MJ	6,2	7,3	8,5
Roční průměrný	MJ	1390	1620	1860
Minutový přípustný	kJ.min-1	26,4	30	32,4
	W	440	500	540

Tabulka č. 3

Dívky

Energetický výdej	Jednotky	Věková skupina		
		15 až 16	16 až 17	17 až 18
Směnový průměrný	MJ	3,7	3,8	4,8
Směnový přípustný	MJ	4,4	4,6	5,0
Roční průměrný	MJ	870	890	1130
Minutový	kJ.min-1	20,9	22,2	22,5
přípustný	W	350	370	375

Přípustné hygienické limity pro hodnoty srdeční frekvence při práci s celkovou fyzickou zátěží
Tabulka č. 4

Průměrná a)	102
Nejvyšší přípustná b)	110
Zvýšení nad výchozí hodnotu c)	28

Vysvětlivky k tabulce č. 4:

- hodnota určená k posouzení nálezů při vyšetření skupiny osob, pokud není stanovena též výchozí hodnota srdeční frekvence.
- hodnota, která může být pro vyšetřovanou osobu ještě dlouhodobě únosná, pokud není překračována hodnota zvýšení srdeční frekvence nad výchozí (klidovou) hodnotu.
- nejvyšší přípustná hodnota zvýšení srdeční frekvence nad výchozí hodnotu, která je u zdravých jedinců dlouhodobě únosná.

Přípustné hygienické limity pro průměrnou směnovou časově váženou hodnotu % Fmax Tabulka č. 5

Přípustné hodnoty v % Fmax pro muže a ženy při práci s převahou:	
Převážně dynamické složky	Převážně statické složky
Celosměnově průměrné	Celosměnově průměrné
30	10

Vysvětlivka k tabulce č. 5:

F max (maximální svalová síla) je síla, kterou je schopen zaměstnanec osoba dosáhnout při maximálním volním úsilí vynakládaném konkrétními svalovými skupinami v definované pracovní poloze.

Statickou složkou se rozumí zátěž bez pohybu při svalovém stahu v délce trvání 3 sekund a více nebo jako zátěž spojená s pohybem svalových struktur bez odpočinkových časů.

Převaha statické práce znamená, že statické úkony jsou prováděny v průměrné osmihodinové směně po dobu delší než 4 hodiny.

Průměrné hygienické limity pro směnové a minutové počty pohybů ruky a předloktí za průměrnou osmihodinovou směnu Tabulka č. 6

% Fmax	Průměrný počet pohybů za průměrnou osmihodinovou směnu	Průměrný minutový počet pohybů za průměrnou osmihodinovou směnu
7	27 600	58
8	24 300	51
9	21 800	44
10	19 800	41
11	18 100	37
12	16 700	34
13	15 500	32
14	14 400	29
15	13 500	29
16	12 700	26
17	12 000	25
18	11 400	24

19	10 900	23
20	10 400	22
21	10 000	21
22	9 600	20
23	9 300	19
24	9 000	19
25	8 700	18
26	8 400	18
27	8 100	17
28	7 800	17
29	7 500	16
30	7 200	15
31	6 900	15
32	6 600	14
33	6 300	14
34	6 000	13
35	5 800	12
36	5 600	12
37	5 400	11
38	5 200	11
39	5 000	10
40	4 800	10
41	4 600	10
42	4 400	9
43	4 200	9
44	4 000	9
45	3 800	8
46	3 600	8
47	3 400	7
48	3 200	7
49	3 000	7
50	2 700	7
51	2 400	7
52	2 100	7
53	1 800	7.

ČÁST B

Měření a hodnocení lokální svalové zátěže

Měření lokální svalové zátěže

1. Měření tahů, tlaků pák, rukojetí a jiných ovladačů a hmotnosti břemen, pracovních pomůcek, držných nástrojů pomocí jednoduchých měřidel jako jsou mincíře, momentové klíče, dynamometry, váhy, jednoduché tenzometry bez kontinuálního časového záznamu. Metoda je použitelná pro jednoduché pracovní činnosti.

2. Měření pomocí tenzometrické aparatury s kontinuálním časovým záznamem. Metoda je pro přesnější měření svalových sil.

3. Metody pod body 1 a 2 vycházejí z měření absolutních hodnot vynakládané svalové síly a z následného přepočtu, při kterém jsou porovnávány hodnoty vynakládaných svalových sil s odečtenou (tabulkovou) nebo naměřenou maximální hodnotou svalové síly, korigovanou na věk a pohlaví (%Fmax).

4. Metoda integrované elektromyografie, nejpřesnější, při které je u zaměstnance monitorována odezva funkce neurosvalového systému, resp. snímány elektrofyzilogické potenciály vyšetřených svalových skupin .

5. Pro posouzení lokální svalové zátěže je nutné posouzení více kritérií ve vzájemné souvislosti, a to zejména nadměrnosti, jednostrannosti a dlouhodobosti. Za dlouhodobost lze považovat dobu poškozování, která vylučuje úrazový mechanismus. Kritéria jednostrannosti a nadměrnosti jsou posuzována vždy ve vzájemné souvislosti a vypovídají o poměru vynakládaných sil k jejich časovému průběhu z hlediska zátěže stejných anatomických struktur.

6. Nadměrnost a jednostrannost se posuzuje zejména podle

a) velikosti svalové síly,

b) doby, po kterou daná síla působí v průběhu pracovního pohybu, úkonu, operace,

c) pracovní polohy těla, polohy končetin a rozsahu pohybů při vynakládání svalové síly v určitém směru,

d) střídání pracovních pohybů při pracovních úkonech, operací z hlediska zátěže stejných či různých svalových skupin,

e) střídání pracovních operací v průběhu pracovní doby event.v jednotlivých měsících během roku.

f) četnost opakování pracovních pohybů se zapojením stejných svalových skupin v průběhu časové jednotky, pracovní doby.

Hodnocení lokální svalové zátěže

1. Analýza pracovních podmínek zahrnuje zejména:

- a) popis práce se sledováním časových faktorů práce,
- b) režim práce a odpočinku v průběhu konání práce (zvláště u sezónních prací),
- c) rozbor režimu práce uvnitř pracovních operací, délku trvání úkonů, doby odpočinku,
- d) plnění výkonových norem, nárazové práce s velkou silovou zátěží,
- e) vyhodnocení podílu zátěže svalstva malých svalových skupin na celkové zátěži,
- f) vytipování nárazových prací s velkou silovou zátěží,
- g) zaujímání nefyziologických pracovních poloh,
- h) manipulační rovinu a pohybový prostor,
- i) umístění ovládacích prvků stroje nebo technického zařízení,
- j) používané pracovní nástroje a nářadí,
- k) manipulovaný materiál.

2. Hodnocení lokální svalové zátěže musí vždy zahrnovat údaje, zda

a) v průběhu doby výkonu práce nepřesahují svalové síly krátkodobé limitní hodnoty (v % maximální svalové síly, % Fmax),

b) hodnota celosměnového časově váženého průměru vynakládaných svalových sil nepřesahuje limitní hodnoty,

c) celosměnová četnost pohybů v průměrné osmihodinové směně v závislosti na průměrné směnové časově vážené hodnotě vynakládaných svalových sil nepřekračuje dané limitní hodnoty.

ČÁST C

Hodnocení pracovních poloh

1. Při hodnocení polohy trupu se vychází z polohy páteřního výrůstku sedmého krčního obratle a horní hrany velkého chocholíku, které definují neutrální polohu. Úhly pro hodnocení polohy trupu jsou pak vztahy k vertikální rovině. Úhel mezi rovinou procházející trupem v neutrální poloze a vertikální rovinou je 4 st.

2. Při hodnocení polohy krku a hlavy se vychází buď z úhlu pohledu (při poloze trupu v neutrální poloze), tj. z velikosti úhlu pod horizontální rovinou oka, nebo z velikosti úhlu sklonu hlavy a krku k vertikální rovině.

3. Při hodnocení horních končetin se vychází ze dvou bodů na horní končetině, tj. vnější části klíční kosti a loketního kloubu. Vzpažení horní končetiny je definována jako úhel, který svírá končetina v pracovní poloze vzhledem k neutrální poloze paže. Neutrální poloha je poloha končetiny volně visící podél těla.

Obrázek č. 1

TRUP

KROK 1:

NEPŘIJATELNÁ POLOHA

Statická
poloha trupu

Předklon trupu větší než 60 st.
Záklon trupu při frekvenci větší nebo rovné 2/min.
Záklon bez opory celého těla.
Výrazný úklon či pootočení trupu větší než 20 st.

Dynamická
poloha
Trupu

Předklon trupu větší než 60 st při frekvenci pohybů větší
nebo rovné 2/min.
Výrazný úklon trupu či pootočení větší než 20 st při frekvenci
pohybů větší nebo rovné 2/min.

PODMÍNĚNĚ PŘIJATELNÁ POLOHA

Statická
poloha

Předklon trupu 40 až 60 st bez opory trupu (KROK 2 A).
Záklon trupu s oporou těla (KROK 2 B).
Výrazný úklon či rotace větší 10 st a menší než 20 st.

Dynamická
poloha

Předklon trupu větší než 60 st při frekvenci pohybů menší
než 2/min (KROK 2 C).
Výrazný úklon trupu do stran větší než 20 st při frekvenci
pohybů menší než 2/min. (KROK 2 A).
Záklon trupu při frekvenci pohybů menší než 2/min (KROK 2 C).

KROK 2 :

- A) Přijatelná, jestliže doba držení v této poloze je kratší než maximálně přijatelný čas držení (v minutách).
- B) Přijatelná, jestliže je opora trupu (žádová opěra).
- C) Nepřijatelná, jestliže stroj je používán po dobu delší než polovinu pracovní směny.

Obrázek č. 2

Obrázek 361-07bb.pcx

HLAVA - KRK

KROK 1:

NEPŘIJATELNÁ POLOHA

Statická
poloha

Předklon hlavy větší než 25 st bez podpory trupu.
Záklon hlavy bez podpory celé hlavy.
Úklon a rotace hlavy větší než 15 st.

Dynamická
poloha

Úklon a rotace hlavy větší než 15 st s frekvencí pohybů větší
nebo rovné 2/min.
Předklon hlavy větší než 25 st při frekvenci pohybů větší
nebo rovné 2/min.
Záklon hlavy s frekvencí pohybů větší nebo rovné 2/min.

PODMÍNĚNĚ PŘIJATELNÁ POLOHA

Statická poloha	Předklon hlavy 25 až 40 st s podporou celého trupu (KROK 2 A).

Dynamická poloha	Předklon hlavy 25 až 40 st při frekvenci pohybů menší než 2/min (KROK 2 B). Záklon hlavy do 15 st při frekvenci pohybů menší než 2/min (KROK 2 B). Úklony a rotace hlavy do 15 st s frekvencí menší než 2/min (KROK 2 B).

KROK 2 :	A) Musí být dodržen maximálně přijatelný čas držení. B) Nepřijatelná, je-li stroj používán po dobu delší než polovinu pracovní směny.

Obrázek č. 3

Obrázek 361-07bc.pcx

HORNÍ KONČETINY

KROK 1:	

NEPŘIJATELNÁ POLOHA	

Statická poloha	Nevhodná poloha paže (zpětné ohnutí paže, krajní zevní rotace paže, zvednuté rameno). Vzpažení paže větší než 60 st. Extrémní polohy kloubů horních končetin, jejichž rozsah se blíží maximálnímu rozpětí.

Dynamická poloha	Vzpažení paže větší než 60 st při frekvenci pohybu větší nebo rovné 2/min. Zapažení při frekvenci pohybu větší nebo rovné 2/min. Polohy kloubů v rozsahu, který se blíží maximálním rozpětím s frekvencí pohybů větší nebo rovné 2/min.

PODMÍNĚNĚ PŘIJATELNÁ POLOHA	

Statická poloha	Vzpažení paže 40 až 60 st, jestliže paže není podepřena (KROK 2 A).

Dynamická poloha	Vzpažení paže 40 až 60 st při frekvenci pohybů větší nebo rovné 2/min (KROK 2 A). Zapažení při frekvenci pohybů menší než 2/min (KROK 2 B). Polohy kloubů v rozsahu, který se blíží maximálním rozpětím s frekvencí pohybů menší než 2/min.

KROK 2 :	A) Musí být dodržen maximálně přijatelný čas držení. B) Nepřijatelná, je-li stroj používán po dobu delší než polovinu pracovní směny.

Obrázek č. 4

DOLNÍ KONČETINY

Obrázek 361-07bd.pcx

KROK 1:

NEPŘIJATELNÉ POLOHY

Statické polohy Extrémní flexe kolena, extrémní dorzální/plantární flexe v kotníku. Extrémní polohy kloubů dolních končetin, jejichž rozsah se blíží maximálnímu rozpětí (např. extrémní flexe kolene, extrémní dorzální a palmární flexe v kotníku, vnitřní nebo zevní rotace kloubů dolních končetin).

Extrémní polohy kloubů dolních končetin, jejichž rozsah se blíží maximálnímu rozpětí.
Nevhodné polohy dolních končetin (extrémní flexe kolene, extrémní dorzální a palmární flexe v kotníku, vnitřní nebo zevní rotace kloubů dolních končetin).

Dynamické polohy

Polohy kloubů v rozsahu, který se blíží maximálním rozpětím s frekvencí pohybů větší nebo rovné 2/min.
Vnitřní a zevní a rotace kloubů dolních končetin spojená s frekvencí pohybů větší nebo rovné 2/min.
Vnitřní a zevní a rotace kloubů dolních končetin spojená s frekvencí pohybů větší nebo rovné 2/ min.

PODMÍNĚNĚ PŘIJATELNÉ POLOHY

Dynamické polohy

Polohy kloubů v rozsahu, který se blíží maximálnímu rozpětí s frekvencí pohybů menší než 2/min (KROK 2).
Vnitřní a zevní a rotace kloubů dolních končetin spojená s frekvencí pohybů větší nebo rovné 2/min.
Vnitřní a zevní a rotace kloubů spojená s frekvencí pohybů menší než 2/ min.

KROK 2 :

Nepřijatelné, je-li stroj používán po dobu delší než 4 hodiny.

OSTATNÍ ČÁSTI TĚLA

KROK 1:

NEPŘIJATELNÉ POLOHY

Statické polohy Extrémní polohy kloubů

Dynamické polohy Polohy kloubů v rozsahu, který se blíží maximálním rozpětím s frekvencí pohybů větší nebo rovné 2/min.

PODMÍNĚNĚ PŘIJATELNÉ POLOHY

Statické polohy Práce vleže, v kleče, v dřepu (KROK 2)

Dynamické polohy Polohy kloubů v rozsahu, který se blíží maximálnímu rozpětí s frekvencí pohybů menší než 2/min (KROK 2).

KROK 2 :

Nepřijatelné, je-li stroj používán po dobu delší než 4 hodiny.

Vysvětlivka:

Statickou pracovní polohou se rozumí poloha udržovaná déle než 4 sekundy podle ČSN EN 1005-4+A1.

Příloha 6

zrušena

Příloha 7

Biologické činitele, jejich zařazení do skupin, značení a požadavky na pracoviště

ČÁST A

Seznam biologických činitelů a jejich zařazení do skupin 2, 3 nebo 4

Biologický činitel	Skupina	Poznámka
Bakterie		
Actinobacillus actinomycetemcomitans (Haemophilus actinomycetemcomitans)	2	
Actinomadura madurae	2	
Actinomadura pelletieri	2	
Actinomyces gerencseriae	2	
Actinomyces israelii	2	
Actinomyces pyogenes	2	
Actinomyces spp.	2	
Arcanobacterium haemolyticum (corynebacterium haemolyticum)	2	
Bacteroides fragilis	2	
Bartonella bacilliformis	2	
Bartonella (Rochalimea) spp	2	
Bordetella bronchiseptica	2	
Bordetella parapertussis	2	
Bordetella pertussis	2	V
Borrelia burgdorferi	2	
Borrelia duttoni	2	
Borrelia recurrentis	2	
Borrelia spp.	2	
Campylobacter fetus	2	
Campylobacter jejuni	2	
Campylobacter spp.	2	
Cardiobacterium hominis	2	
Clostridium botulinum	2	T
Clostridium perfringens	2	
Clostridium spp.	2	

Clostridium tetani	2	T, V
Corynebacterium diphtheriae	2	T, V
Corynebacterium minutissimum	2	
Corynebacterium pseudotuberculosis	2	
Corynebacterium spp.	2	
Edwardsiella tarda	2	
Ehrlichia sennetsu (Rickettsia sennetsu)	2	
Ehrlichia spp.	2	
Eikenella corrodens	2	
Enterobacter aerogenes/cloacae	2	
Enterobacter spp.	2	
Enterococcus spp.	2	
Erysipelothrix rhusiopathiae	2	
Escherichia coli (s výjimkou nepatogenních kmenů)	2	
Flavobacterium meningosepticum (Chryseobacterium meningosepticum)	2	
Fluoribacter bozemaniae (Legionella)	2	
Francisella tularensis (typ B)	2	
Fusobacterium necrophorum	2	
Gardnerella vaginalis	2	
Haemophilus ducreyi	2	
Haemophilus influenzae	2	V
Haemophilus spp.	2	
Helicobacter pylori	2	
Chlamydia pneumoniae	2	
Chlamydia psittaci (jiné kmeny)	2	
Chlamydia trachomatis	2	
Klebsiella oxytoca	2	
Klebsiella pneumoniae	2	
Klebsiella spp.	2	
Legionella pneumophila	2	
Legionella spp.	2	
Leptospira interrogans (všechny serotypy)	2	
Listeria ivanovii	2	
Listeria monocytogenes	2	
Morganella morganii	2	
Mycobacterium avium-intracellulare	2	
Mycobacterium fortuitum	2	
Mycobacterium chelonae	2	

<i>Mycobacterium kansasii</i>	2	
<i>Mycobacterium malmoense</i>	2	
<i>Mycobacterium marinum</i>	2	
<i>Mycobacterium paratuberculosis</i>	2	
<i>Mycobacterium scrofulaceum</i>	2	
<i>Mycobacterium simiae</i>	2	
<i>Mycobacterium szulgai</i>	2	
<i>Mycobacterium xenopi</i>	2	
<i>Mycoplasma caviae</i>	2	
<i>Mycoplasma hominis</i>	2	
<i>Mycoplasma pneumoniae</i>	2	
<i>Neisseria gonorrhoeae</i>	2	
<i>Neisseria meningitidis</i>	2	V
<i>Nocardia asteroides</i>	2	
<i>Nocardia brasiliensis</i>	2	
<i>Nocardia farcinica</i>	2	
<i>Nocardia nova</i>	2	
<i>Nocardia otitidiscaviarum</i>	2	
<i>Pasteurella multocida</i>	2	
<i>Pasteurella</i> spp.	2	
<i>Peptostreptococcus anaerobius</i>	2	
<i>Plesiomonas shigelloides</i>	2	
<i>Porphyromonas</i> spp.	2	
<i>Prevotella</i> spp.	2	
<i>Proteus mirabilis</i>	2	
<i>Proteus pennerii</i>	2	
<i>Proteus vulgaris</i>	2	
<i>Providentia alcalifaciens</i>	2	
<i>Providentia rettgeri</i>	2	
<i>Providentia</i> spp.	2	
<i>Pseudomonas aeruginosa</i>	2	
<i>Rhodococcus equi</i>	2	
<i>Rickettsia</i> spp.	2	
<i>Bartonella quintana</i> (<i>Rochalimea quintana</i>)	2	
<i>Salmonella</i> (jiné serotypy)	2	
<i>Salmonella</i> Arizona	2	
<i>Salmonella</i> Enteritidis	2	
<i>Salmonella</i> Paratyphi A,B,C	2	V
<i>Salmonella</i> Typhimurium	2	

Serpulina spp.	2	
Shigella boydii	2	
Shigella dysenteriae jiná než typ 1	2	
Shigella flexneri	2	
Shigella sonnei	2	
Staphylococcus aureus	2	
Streptobacillus moniliformis	2	
Streptococcus pneumoniae	2	V
Streptococcus pyogenes	2	
Streptococcus spp.	2	
Streptococcus suis	2	
Treponema carateum	2	
Treponema pallidum	2	
Treponema pertenuis	2	
Treponema spp.	2	
Vibrio cholerae (včetně El Tor)	2	
Vibrio parahaemolyticus	2	
Vibrio spp.	2	
Yersinia enterocolitica	2	
Yersinia pseudotuberculosis	2	
Yersinia spp.	2	
Bacillus anthracis	3	
Brucella abortus	3	
Brucella canis	3	
Brucella melitensis	3	
Brucella suis	3	
Coxiella burnetii	3	
Escherichia coli, cytotoxické kmeny	3**a)	T
Francisella tularensis (typ A)	3	
Chlamydia psittaci (avinní kmeny)	3	
Mycobacterium africanum	3	V
Mycobacterium bovis (s výjimkou kmene BCG)	3	V
Mycobacterium leprae	3	
Mycobacterium tuberculosis	3	V
Burkholderia pseudomallei (Pseudomonas pseudomallei)	3	
Burkholderia mallei (Pseudomonas mallei)	3	
Rickettsia prowazekii	3	
Rickettsia rickettsii	3	

Rickettsia tsutsugamushi	3	
Rickettsia typhi (Rickettsia mooseri)	3	
Rickettsia conorii	3	
Yersinia pestis	3	V
Mycobacterium microti	3 **	
Mycobacterium ulcerans	3 **	
Rickettsia akari	3 **	
Rickettsia canada	3 **	
Rickettsia montana	3 **	
Salmonella Typhi	3 **	V
Shigella dysenteriae (typ 1)	3 **	T
Viry2)		
Adenoviridae		
Lidské adenoviry (51 sérotypů)	2	
Arenaviridae		
Virus lymfocytární choriomeningitidy (neurotropní kmeny)	3	
Virus lymfocytární choriomeningitidy (ostatní kmeny)	2	
Virus Lassa (horečka Lassa)	4	
Virus Tacaribe	2	
Virus Flexal	3	
Virus Sabia	4	
Virus Amapari	4	
Virus Guanarito (Venezuelská hemoragická horečka)	4	
Virus Junin (Argentinská hemoragická horečka)	4	
Virus Machupo (Bolívijská hemoragická horečka)	4	
Astroviridae		
Lidské astroviry (9 sérotypů)	2	
Bunyaviridae		
Virus Bhanja	2	
Virus Germiston	2	
Virus bunyamwera	2	
Virus kalifornské encefalitidy	2	
Jiné patogenní bunyaviry (virus horečky Papataci)	2	
Virus Belgrade	3	
Virus Sin Nombre	3	
Virus horečky Oropouche	3	
Hantaviridae		
Jiné hantaviry	2	
Virus Puumala	2	

Virus korejské hemoragické horečky (Hantaan virus)	3	
Virus Seoul	3	
Nairoviridae		
Virus Hazara	2	
Virus krymskokonžské hemoragické horečky	4	
Phleboviridae		
Toskánský virus	2	
Virus horečky Sandfly	2	
Virus horečky údolí Rift	3	V
Caliciviridae		
Virus Norwalk	2	
Jiné viry čeledi Caliciviridae	2	
Hepeviridae		
Virus hepatitidy E	3 **	
Coronaviridae		
Lidský coronavirus	2	
Toroviridae	2	
SARS coronavirus	3	
Filoviridae		
Virus Ebola	4	
Virus Marburgské horečky	4	
Flaviviridae		
Jiné flaviviry patogenní pro člověka	2	
Virus klíšťové encefalitidy západního typu	3	V
Virus australské encefalitidy (Virus encefalitidy Murray Valley)	3	
Virus dengue, typ 1-4	3	
Virus encefalitidy St. Louis	3	
Virus horečky Kyasanurského lesa	3	V
Virus japonské encefalitidy B	3	V
Virus klíšťové encefalitidy východního typu	3	V
Virus Omské hemoragické horečky	3	V
Virus Powassan	3	
Virus Rocio	3	
Virus západní nilské horečky	3	
Virus žluté zimnice	3	V
Virus hepatitidy C	3 **	D
Virus hepatitidy G	3 **	D
Virus vrtivky (Louping ill)	3 **	

Virus Wesselsbron	3 **	
Virus středoevropské klíšťové encefalitidy	3 **	
Hepadnaviridae		
Virus hepatitidy B	3 **	V, D
Herpesviridae		
Cytomegalovirus	2	
Herpesvirus varicella-zoster	2	
Lidský herpesvirus 7	2	
Lidský herpesvirus 8	2	D
Lidský B-lymfotropní virus (HHV6)	2	
Virus Epstein a Barrové (EBV)	2	
Virus herpes simplex typ 1 a 2	2	
Opičí B virus	3	
Orthomyxoviridae		
Viry chřipky A, B a C	2	V (kromě typu C)
Virus ptačí chřipky	3	
Orthomyxoviry přenášené klíšťaty (Dhori a Thogoto)	2	
Papillomaviridae		
Lidské polyomaviry		
Viry BK a JC	2	D
Lidský papillomavirus	2	D
Paramyxoviridae		
Virus spalniček	2	V
Virus epidemické parotitidy	2	V
Virus newcastelské nemoci	2	
Viry parainfluenzy typy 1-4	2	
Lidský respirační syncytiální virus	2	
Lidský metapneumovirus	2	
Parvoviridae		
Lidský parvovirus (B 19)	2	
Picornaviridae		
Virus akutní hemoragické konjunktivitidy (AHC)	2	
Viry coxsackie	2	
Echoviry	2	
Lidský poliovirus	2	V
Lidský rhinovirus	2	
Poxviridae		
Virus králíčích neštovic	2	

Virus kravských neštovic	2	
Virus molluscum contagiosum	2	
Virus Orf	2	
Virus tuberculum nebo tubercula mulgentium	2	
Virus vaccinie	2	
Virus opičích neštovic	3	V
Virus varioly (všechny typy)	4	V
Reoviridae		
Lidské rotaviry	2	
Orbiviry	2	
Reoviry	2	
Retroviridae		
Viry lidské imunodeficiency	3 **	D
Virus lidských lymfotropních T buněk (HTLV) typy 1 a 2	3	D
Virus SIV	3	H
Rhabdoviridae		
Virus vesikulární stomatitidy	2	
Virus vztekliny	3 **	V
Togaviridae		
Virus Ó nyong-nyong	2	
Virus Ross River	2	
Virus Semliki Forest	2	
Virus Sindbis	2	
Virus Mayaro	3	
Virus venezuelské koňské encefalomyelitidy	3	V
Virus Východní koňské encefalomyelitidy	3	V
Virus západní koňské encefalomyelitidy	3	V
Virus Everglades	3 **	
Virus Chikungunya	3 **	
Virus Mucambo	3 **	
Virus Tonate	3 **	
Jiné známé alfaviry	2	
Virus zarděnek	2	V
Dosud nezařazené viry		
Equine morbilli virus	4	
Virus hepatitidy ještě nezjištěný	3 **	D
Respirační viry dosud nezjištěné	3	
Původci neuroinfekcí dosud nezjištění	3	
Virus hepatitidy D (delta)	3 **	V, D

Creutzfeld - Jakobovou nemocí	3 **	
Syndromem Gerstmann- Straussler-Scheinkerovým	3 **	
Kuru	3 **	
Paraziti b)		
Acanthamoeba castellani	2	
Ancylostoma duodenale	2	
Angiostrongylus cantonensis	2	
Angiostrongylus costaricensis	2	
Ascaris lumbricoides	2	A
Ascaris suum	2	A
Babesia divergens	2	
Babesia microti	2	
Balantidium coli	2	
Brugia Malawi	2	
Brugia pahangi	2	
Capillaria philippinensis	2	
Capillaria spp.	2	
Clonorchis sinensis	2	
Clonorchis viverrini	2	
Cryptosporidium parvum	2	
Cryptosporidium spp.	2	
Cyclospora cayetanensis	2	
Dipetalonema streptocerca	2	
Diphyllobothrium latum	2	
Dracunculus medinensis	2	
Entamoeba histolytica	2	
Fasciola gigantica	2	
Fasciola hepatica	2	
Fasciolopsis busci	2	
Giardia lamblia (Giardia intestinalis)	2	
Hymenolepis diminuta	2	
Hymenolepis nana	2	
Leishmania aethiopica	2	
Leishmania major	2	
Leishmania mexicana	2	
Leishmania peruviana	2	
Leishmania spp.	2	
Leishmania tropica	2	

Loa loa	2	
Mansonella ozzardi	2	
Mansonella perstans	2	
Necator americanus	2	
Onchocerca volvulus	2	
Opisthorchis felineus	2	
Opisthorchis spp.	2	
Paragonimus westermani	2	
Plasmodium spp. (lidské a opičí)	2	
Sarcocystis sui hominis	2	
Schistosoma haematobium	2	
Schistosoma intercalatum	2	
Schistosoma japonicum	2	
Schistosoma mansoni	2	
Schistosoma mekongi	2	
Strongyloides spp.	2	
Strongyloides stercoralis	2	
Taenia saginata	2	
Toxocara canis	2	
Toxoplasma gondii	2	
Trichinella spiralis	2	
Trichuris trichiura	2	
Trypanosoma brucei brucei	2	
Trypanosoma brucei gambiense	2	
Wuchereria bancrofti	2	
Naegleria fowleri	3 **	
Trypanosoma cruzi	3	
Echinococcus granulosus	3 **	
Echinococcus multilocularis	3 **	
Echinococcus vogeli	3 **	
Leishmania brasiliensis	3 **	
Leishmania donovani	3 **	
Plasmodium falciparum	3 **	
Taenia solium	3 **	
Trypanosoma brucei rhodensiense	3 **	
Plísně		
Aspergillus fumigatus	2	A
Candida albicans	2	A
Candida tropicalis	2	

Emmonsia parva var. Crescens	2	
Emmonsia parva var. Parva	2	
Epidermophyton floccosum	2	A
Fonsecaea compacta	2	
Fonsecaea pedrosoi	2	A
Madurella grisea	2	
Madurella mycetomatis	2	
Microsporium spp.	2	A
Neotestudina rosatii	2	
Penicilium marneffeii	2	A
Scedosporium agiospermum	2	
Scedosporium prolificans	2	
Sporothrix schenckii	2	
Trichophyton rubrum	2	
Trichophyton spp.	2	
Blastomyces dermatitidis (Ajellomyces dermatitidis)	3	
Cladophialophora bantiana	3	
Coccidioides immitis	3	A
Histoplasma capsulatum duboisii	3	
Paracoccidioides brasiliensis	3	
Cryptococcus neoformans var. gattii (Filobasidiella bacillispora)	2	A
Cryptococcus neoformans var. neoformans (Filobasidiella neoformans var. neoformans)	2	A
Histoplasma capsulatum var. capsulatum (Ajellomyces)	3	

Vysvětlivky k tabulce:

a) Požadavky na ochranu zdraví při práci související s klasifikací parazitů se vztahují pouze na stádia životního cyklu parazitů, ve kterých může být pro člověka na pracovišti nakažlivý.

b) Biologické činitele skupiny 3 označené v seznamu biologických činitelů jako 3** mohou pro zaměstnanace představovat omezené riziko nákazy, neboť se za běžných podmínek nepřenášejí vzduchem, a proto požadavky na pracoviště postačují jako u práce s biologickým činitelem skupiny 2.

A - možné alergické účinky.

D - seznam zaměstnanců exponovaných těmito činitelům musí být uložen na dobu delší než 10 let po ukončení poslední známé expozice.

T- tvorba toxinů.

V- je dostupné účinné očkování.

H- v současnosti neexistuje žádný průkaz nemoci člověka způsobené ostatními Retroviry opičího původu. Jako preventivní opatření pro práci s těmito Retroviry doporučená úroveň zajištění jako pro skupinu biologických činitelů skupiny 3.

ČÁST B

Požadavky na pracoviště zdravotnického a veterinárního zařízení

Tabulka č. 1

Požadavky	Podle skupiny biologického činitele		
	2	3	4
1. Oddělení pracoviště od jakýchkoliv jiných činností v téže budově	ne	doporučeno	ano
2. Vzduch přiváděný na pracoviště a odváděný z něho filtrovat HEPA nebo podobně účinným zařízením	ne	ano - odváděný vzduch	ano - odváděný i přiváděný vzduch
3. Omezení přístupu na pracoviště jen na určené zaměstnance	ano	ano	ano, přes vzduchovou komoru
4. Možnost hermeticky utěsnit pracoviště při provádění dezinfekce	ne	doporučeno	ano
5. Specifické dezinfekční postupy	ano	ano	ano
6. Udržovat pracoviště v podtlaku oproti okolí	ne	ano	ano
7. Účinná kontrola vektorů (například hlodavců, hmyzu)	ano	ano	ano
8. Povrchy nepropouštějící vodu a snadno omyvatelné	ano, pro pracovní plochy	ano, pro pracovní plochy, podlahy a stěny	ano, pro pracovní plochy, podlahy, stropy a stěny
9. Povrchy odolné vůči kyselinám, louhům, rozpouštědlům, dezinfekčním látkám	doporučeno	ano	ano
10. Bezpečné ukládání biologického činitele	ano	ano	ano, pod zámek
11. Pozorovací okénko nebo jiné srovnatelné zařízení umožňující pozorovat osoby nebo zvířata přítomné v prostoru	doporučeno	doporučeno	ano
12. Vybavení laboratoře vlastním provozním přístrojovým zařízením	ne	doporučeno	ano
13. Zacházení s infikovaným materiálem včetně všech zvířat v hazard boxu nebo izolátoru nebo jiném prostoru vhodném pro tuto práci	v případě potřeby	ano, jde-li o infekci přenosnou vzduchem	ano
14. Spalovna mrtvol zvířat	doporučeno	ano, dostupná	ano, na místě

Požadavky na pracoviště v laboratořích a v místnostech pro laboratorní zvířata a na pracoviště průmyslových procesů

Tabulka č. 2

Požadavky	Podle skupiny biologického činitele		
	2	3	4
1. S životaschopnými organismy manipulovat v systému, který fyzicky odděluje tento proces od pracovního a ostatního prostředí	ano	ano	ano
2. Se vzduchem odsávaným z uzavřeného systému zacházet tak, aby	byl minimalizován únik	byl zamezen únik	byl zamezen únik
3. Odběr vzorků, přidávání	byl	byl zamezen	byl zamezen

materiálů do uzavřeného systému minimalizován a přenos životaschopných organismů do jiného uzavřeného systému provádět tak, aby	únik	únik	únik
4. Tekuté kultury ve větším množství nepřemísťovat z uzavřeného systému, pokud nejsou prostředky	inaktivovány vhodnými	inaktivovány vhodnými chemickými nebo fyzikálními prostředky	inaktivovány vhodnými chemickými nebo fyzikálními prostředky
5. Uzávěr nádob pro kultury upravit tak, aby byl unik biologických činitelů	minimalizován	zamezen	zamezen
6. Uzavřené systémy umístit v kontrolovaném pásmu	doporučeno	doporučeno	ano
a) umístit značku pro biologické riziko	doporučeno	ano	ano
b) přístup omezit pouze na jmenovité určené zaměstnance	ano	ano	ano, přes vzduchovou komoru
c) zaměstnance vybavit pracovním oděvem	ano	ano	ano, kompletní převlečení
d) zřídit dekontaminační zařízení a umývárny pro zaměstnance	ano	ano	ano
e) zaměstnanci se před opuštěním kontaminované oblasti musí osprchovat	ne	doporučeno	ano
f) odpadní vodu z výlevků a sprch shromažďovat a před vypuštěním desinfikovat	ne	doporučeno	ano
g) prostor kontrolovaného pásma dostatečně větrat tak, aby kontaminace vzduchu byla snížena na co nejnižší úroveň	ano	ano	ano
h) v kontrolované oblasti udržovat podtlak vůči okolí	ne	ano	ano
i) vzduch přiváděný do kontrolovaného pásma a odváděný z něho filtrovat filtry HEPA nebo jiným obdobně účinným zařízením	ne	doporučeno	ano
j) kontrolované pásmo upravit po technické stránce tak, aby byl při případném úniku zachycen celý obsah uzavřeného systému	ne	doporučeno	ano
k) zajistit, aby kontrolované pásmo bylo těsně uzavíratelné v zájmu umožnění fumigace	ne	doporučeno	ano
l) odpadní vodu před konečným vypuštěním	inaktivovat schválenými prostředky pro tyto účely	inaktivovat schválenými chem. nebo fyzikálními prostředky	inaktivovat schválenými fyz. nebo chemickými prostředky

Příloha 8

Dosahy horních končetin

Obrázek č. 1

Dosahy horních končetin ve svislé rovině při práci vsedě

Obrázek 361-07be.pcx

Obrázek č. 2

Dosahy horních končetin ve svislé rovině při práci vsedě i vstoje

Obrázek 361-07bf.pcx

Vysvětlivky k obrázku č. 2

Oblast A - časté (20 až 40x za osmihodinovou směnu) a přesné pohyby.

Oblast B - pohyby obou předloktí a při manipulaci s předměty a nástroji bez nutnosti změny základní pracovní polohy- mírné předklánění, pohyb do stran.

Oblast C - maximální dosah - méně časté a pomalejší pohyby, nutnost otáčení trupu.

Obrázek č. 3

Dosahy horních končetin ve svislé rovině vstoje

Obrázek 361-07bg.pcx

Vysvětlivka k obrázku č. 3

A - optimální dosah

B - přijatelný dosah

C - nepřijatelné pro časté pohyby

Příloha 9

Přípustné síly pro ovladače

Typ ovladače	Polohy a frekvence ovládání	Způsob ovládání, minimální a maximální síly (N)	
tlačítko		jedním prstem	min. 2,5 max. 8
		dlaní	min. 2,5 max. 50
přepínač páčkový	dvoupolohový min. 30 st. na strany od svislé osy, třípolohový: min 30 st. na strany od svislé osy a kolmo k základně	prsty	min. 2,5 max. 10
přepínač otočný	při zrakové kontrole nejvyšší počet poloh 24, nejmenší úhel mezi polohami 15 st. při hmatové kontrole: nejvyšší počet poloh 8, nejmenší úhel mezi polohami 45 st.	prsty	min. 2,5 max. 15
točítka	průměr do 2,5 cm	prsty	min. 2,5 max. 4
	průměr větší než 2,5 cm		min. 2,5

			max. 15
kolo ruční	vnější průměr věnce se volí podle rychlosti otáčení, při větší rychlosti menší průměr	jednou rukou oběma rukama	min. 10 max. 100 min. 10 max. 200
volant	a) technická zařízení pracovně nepojíždějící b) technická zařízení pracovně pojíždějící c) všechna technická zařízení bez posilovače řízení	oběma rukama jednou nebo oběma rukama oběma rukama	max. 115 max. 80 max. 350
volant	zemědělská a lesnická zařízení a) tech.zařízení pracovně nepojíždějící b) tech.zařízení pracovně pojíždějící c) všechna zařízení bez posilovače řízení	oběma rukama jednou nebo oběma rukama oběma rukama	max. 120 max. 120 max. 490
páka ruční	často: zřídka:	horní končetinou pohyb páky: vpřed a vzad do stran vpřed a vzad do stran nahoru a dolů:	min. 10 max. 60 min. 10 max. 40 min. 10 max. 120 min. 10 max. 80 min. 10 max. 300
(nouzová a parkovací brzda)		u zemědělských a lesnických strojů:	max. 250
nouzová a parkovací brzda			max. 295
pedál	trvale: často:	pohybem celé nohy pedál provozní nouzové brzdy pedál ovládaný pohybem nohy v kotníku zemědělské a lesnické stroje:	min. 10 max. 90 min. 40 max. 400 min. 20 max. 60 max. 245 max. 60 max. 580 max. 150
pedál spojky			
pedál akcelérátoru			
pedál provozní a nouzové brzdy			
ostatní pedály			

Vysvětlivky:

Trvale používané ovladače jsou takové, které jsou používány více než 40x za osmihodinovou směnu.

Často používané ovladače - takové, které jsou používány 20 až 40x za osmihodinovou směnu.

Zřídka používané ovladače - takové, které jsou používány méně než 20x za osmihodinovou směnu.

Příloha 10

Výsledné teploty a výměna vzduchu v sanitárních zařízeních

Tabulka č. 1

Zařízení	Výsledná teplota °C	Výměna vzduchu m3.hod.-1
----------	---------------------	--------------------------

Šatny	20	20 na 1 šatní místo
Umývárny	22	30 na 1 umyvadlo
Sprchy	25	150-200 na 1 sprchu
Záchody	18	50 na 1 kabinu 25 na 1 pisoár

Ukládání pracovních oděvů a požadavky na počet umyvadel a sprch podle míry znečištění při práci

Tabulka č. 2

Druh práce	Uložení pracovního oděvu	Počet zaměstnanců na jedno umyvadlo	Počet zaměstnanců na jednu sprchu
Znečištění kůže zaměstnance a jeho pracovního oděvu při práci nevzniká	civilní společně s pracovním	10	25a)
Znečištění kůže zaměstnance a jeho pracovního oděvu vzniká při práci	zdvojené skříňky (oddělené ukládání pracovního a civilního oděvu)	10	15
Těžká fyzická práce, práce v horkých provozech - výrazné znečištění kůže a pracovního oděvu prachem, minerálními oleji a chemickými látkami, práce při činnostech epidemiologicky závažných)	zdvojené skříňky (oddělené ukládání pracovního a civilního oděvu)	10	10
Práce s alergeny, chemickými karcinogeny a mutageny zejména pokud se vstřebávají kůží, práce s azbestem, práce s biologickými činiteli pokud jsou zařazeny do třetí a čtvrté kategorie podle zákona o ochraně veřejného zdraví ¹⁰⁾	Oddělené šatny pro pracovní a civilní oděv (hygienická smyčka)	5	5

Vysvětlivka k uložení oděvu:

- Požadavek na počet sprch k počtu zaměstnanců, jsou-li zřízeny.
- Požadavek na počet sprch k počtu zaměstnanců, jsou-li zřízeny při činnostech epidemiologicky závažných.

1) Směrnice Rady [89/391/EHS](#) ze dne 12. června 1989 o zavádění opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců při práci.

Směrnice Rady [89/654/EHS](#) ze dne 30. listopadu 1989 o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví na pracovišti.

Směrnice EP a Rady [2009/148/ES](#) ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí azbestu při práci.

Směrnice Rady [90/269/EHS](#) ze dne 29. května 1990 o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví pro ruční manipulaci s břemeny spojenou s rizikem, zejména poškození páteře, pro zaměstnance.

Směrnice Rady [90/270/EHS](#) ze dne 29. května 1990 o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví pro práci se zobrazovacími jednotkami.

Směrnice Rady [98/24/ES](#) ze dne 7. dubna 1998 o bezpečnosti a ochraně zdraví zaměstnanců před riziky spojenými s chemickými činiteli používanými při práci.

Směrnice Komise [2000/39/ES](#) ze dne 8. června 2000 o stanovení prvního seznamu směrných limitních hodnot expozice na pracovišti prováděním směrnice Rady [98/24/ES](#) o bezpečnosti a ochraně zdraví zaměstnanců před riziky spojenými s chemickými činiteli používanými při práci.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady [2004/37/ES](#) ze dne 29. dubna 2004 o ochraně zdraví zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí karcinogenům nebo mutagenům při práci (šestá samostatná směrnice ve smyslu čl. 16. odst. 1 směrnice Rady [89/391/EHS](#)).

Směrnice Komise [2006/15/ES](#) ze dne 7. února 2006 o stanovení druhého seznamu směrných limitních hodnot expozice na pracovišti k provedení směrnice Rady [98/24/ES](#) a o změně směrnic [91/322/EHS](#) a [2000/39/ES](#).

Směrnice Komise [2009/161/EU](#) ze dne 17. prosince 2009, kterou se stanoví třetí seznam směrných limitních hodnot expozice na pracovišti k provedení směrnice Rady [98/24/ES](#) a kterou se mění směrnice Komise [2000/39/ES](#).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady [2000/54/ES](#) ze dne 18. září 2000 o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí biologickým činitelům při práci.

Směrnice Rady [94/33/ES](#) ze dne 22. června 1994 o ochraně mladistvých pracovníků.

2) Zákon č. [309/2006 Sb.](#), kterým se upravují další požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v pracovněprávních vztazích a o zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při činnosti nebo poskytování služeb mimo pracovněprávní vztahy (zákon o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci).

3) Vyhláška č. [137/1998 Sb.](#), o obecných technických požadavcích na výstavbu, ve znění pozdějších předpisů.

4) Například zákon č. [18/1997 Sb.](#), o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nařízení vlády č. [148/2006 Sb.](#), o ochraně zdraví před nepříznivými účinky hluku a vibrací, nařízení vlády č. [480/2000 Sb.](#), o ochraně zdraví před neionizujícím zářením, zákon č. [61/1988 Sb.](#), o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, vyhláška č. [22/1989 Sb.](#), o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a bezpečnosti provozu při hornické činnosti a při dobývání nevyhrazených nerostů v podzemí, ve znění pozdějších předpisů, vyhláška č. [165/2002 Sb.](#), o separátním větrání při hornické činnosti v plynujících dolech, ve znění pozdějších předpisů, vyhláška č. [49/1993 Sb.](#), o technických a věcných požadavcích na vybavení zdravotnických zařízení, ve znění pozdějších předpisů, vyhláška č. [369/2001 Sb.](#), o obecných technických požadavcích zabezpečujících užívání staveb osobami s omezenou schopností pohybu a orientace, ve znění vyhlášky č. [492/2006 Sb.](#)

5) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. [852/2004](#) ze dne 29. dubna 2004 o hygieně potravin.

6) Například (833615) ČSN EN 14042 Ověření na pracovišti - Návod k aplikaci a použití postupů posuzování expozice chemickým a biologickým činitelům, (833618) ČSN P CEN/TS 15279 Expozice pracoviště - Měření expozice kůže - Principy a metody, (833631) ČSN EN 689 Ověření na pracovišti - Pokyny pro stanovení inhalační expozice chemickým látkám pro porovnání s limitními hodnotami a strategie měření.

7) Zákon č. [18/1997 Sb.](#), o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení vlády č. [1/2008 Sb.](#), o ochraně zdraví před neionizujícím zářením, ve znění nařízení vlády č. [106/2010 Sb.](#)

Nařízení vlády č. [272/2011 Sb.](#), o ochraně zdraví před nepříznivými účinky hluku a vibrací.

7a) Zákon č. [505/1990 Sb.](#), o metrologii, ve znění pozdějších předpisů.

7b) ČSN EN ISO 7933 Ergonomie tepelného prostředí - Analytické stanovení a interpretace tepelného stresu pomocí výpočtu předpovídané tepelné zátěže.

8) ČSN EN ISO 9920 Ergonomie tepelného prostředí - hodnocení tepelné izolace oděvu a odporu oděvu při odpařování.

9) Zákon č. [258/2000 Sb.](#), o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

10) Zákon č. [356/2003 Sb.](#), o chemických látkách a chemických přípravcích a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

11) [§ 39 zákona č. 258/2000 Sb.](#), ve znění zákona č. [274/2003 Sb.](#)

12) Vyhláška č. [432/2003 Sb.](#), kterou se stanoví podmínky pro zařazování prací do kategorií, limitní hodnoty ukazatelů biologických expozičních testů, podmínky odběru biologického materiálu pro provádění biologických expozičních testů a náležitosti hlášení prací s azbestem a biologickými činiteli.

13) Vyhláška č. [288/2003 Sb.](#), kterou se stanoví práce a pracoviště, které jsou zakázány těhotným ženám, kojícím ženám, matkám do konce devátého měsíce po porodu a mladistvým, a podmínky, za nichž mohou mladiství výjimečně tyto práce konat z důvodu přípravy na povolání.

14) ČSN EN Světlo a osvětlení - Základní termíny a kritéria pro stanovení požadavků na osvětlení.

15) Zákon č. [281/2002 Sb.](#), o některých opatřeních souvisejících se zákazem bakteriologických (biologických) a toxinových zbraní a o změně živnostenského zákona, ve znění pozdějších předpisů.

16) ČSN 73 0580 Denní osvětlení budov, ČSN 36 0020 Sdružené osvětlení a ČSN EN 12464-1 Světlo a osvětlení - Osvětlení pracovních prostorů - Část 1: Vnitřní pracovní prostory.

17) ČSN EN 12464-1 Osvětlení pracovních prostorů - Část 1: Vnitřní pracovní prostory.

18) ČSN 73 0580-1 - Denní osvětlení budov.

ČSN EN 12464-1 Osvětlení pracovních prostorů Část 1: Vnitřní pracovní prostory.

ČSN EN 12464-2 Světlo a osvětlení - Osvětlení pracovních prostorů - Část 2: Venkovní pracovní prostory.

19) ČSN EN 1838 Světlo a osvětlení - Nouzové osvětlení.

20) ČSN 73 4108 Šatny, umývárny a záchody.

21) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. [1272/2008](#) o klasifikaci, označování a balení látek a směsí, o změně a zrušení směrnice [67/548/EHS](#) a [1999/45/ES](#) a o změně nařízení (ES) č. [1907/2006](#), ve znění nařízení komise (ES) č. [790/2009](#) a nařízení Komise (EU) č. [286/2011](#) ze dne 10. března 2011, kterým se pro účely přizpůsobení vědeckotechnickému pokroku mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. [1272/2008](#) o klasifikaci, označování a balení látek a směsí.

23) ČSN EN 124 64 - 2 Světlo a osvětlení - Osvětlení pracovních prostorů - Část 2: Venkovní pracovní prostory. ČSN EN 13201-1 až 4 Osvětlování pozemních komunikací.